

Den næste sag på dagsordenen var:

3) *Forhandling om redegørelse nr. R 1:*

Statsministerens redegørelse ved Folketingets åbning.

(Redegørelsen givet 4/10 88. Meddelelse om forhandling 4/10 88).

Formanden:

Taletiden er for ordførere 20 minutter i første omgang og 10 minutter i anden omgang, for andre medlemmer 10 minutter i første omgang og 5 minutter i anden omgang.

Forhandling

Svend Auken (S):

Ingen kan klage over manglende vækst i Danmark. Det er blot de forkerte steder, der er vækst. Arbejdsløsheden vokser, gælden vokser, miljøproblemerne vokser, skattetrykket vokser, antallet af mennesker, der holdes uden for det aktive samfundsliv, vokser, kriminaliteten vokser, forbruget af spiritus, nervemedicin og andre glemmemidler vokser, og sidst, men ikke mindst, vokser befolkningens følelse af afmagt, af uret og af uoverskuelighed.

Set i forhold til disse kæmpeproblemer eller rettere udfordringer er den konservative trontale en kæmpeskuffelse. På intet område anvises der en konkret vej ud af problemerne. Det forbliver ved overskrifterne og nykonservativ brag snak.

Ser man på lovkataloget, er det de genfremsatte lovforslag, der dominerer. Den påståede nytænkning om afbureaukratisering, valgfrihed for borgerne og en såkaldt økonomisk hestekur er derimod pænt tøjret i diverse regeringsudvalg. Ganske vist lovede man i juni, at regeringsprogrammet ville komme med et ordentligt brag i forbindelse med regeringens trontale, men det blev ved foromtalen. Programmet udeblev, braget blev til et lille forknyt konservativt bjæf.

Det er ærgerligt, at Folketinget skal arbejde på et så tyndt og et så uodynamisk grundlag. Netop nu var der brug for nye tanker, nye analyser, nye ideer, nye former for samarbejde mellem den offentlige og den private sektor, mellem de politiske partier og mellem borgerne på kryds og tværs i det danske samfund. Men statsministerens åbningstale løser ikke den op-

gave at være igangsat for noget nyt. Tværtimod. Konfronteret med de nye udfordringer vælger ministrene at vende ryggen til fremtiden og søge tilbage til deres ungdoms flokler om, at det er velfærdssamfundets skyld alt sammen. Trygheden er gået over gevind. De fattige har fået det for godt. Som statsministeren siger det: Fordelingspolitikken er drevet for vidt – med adresse til de titusinder af familier, der må vende hver en krone for at få deres beskedne budget til at hænge sammen. Hvor må det virke forstemmende på de mange med de små indtægter at høre statsministeren i fjernsynet fortælle, at nu skal det også koste penge at gå til læge, medens formueskatten egentlig helt burde afskaffes.

Man må håbe, at statsministeren høster anerkendelse i ultrakonservative kredse for sine markante udtalelser om, at det først og fremmest er dem med – jeg citerer: »de små formuer på 2-3 mio. kr.«, der vil nyde godt af regeringens politik.

Det er vist i øvrigt det eneste konkrete, der foreløbig er sluppet ud om regeringens såkaldte hestekur.

Hvordan virker det egentlig på befolkningen at få en sådan melding om milliardlettelser til mennesker med millionformuer, samtidig med at de får trusler om lavtlønsstop, nedskæringer i forhold til mennesker på kontanthjælp, arbejdsløshedsunderstøttelse eller nedskæringer i forhold til pensionisterne?

Jeg tror, at regeringen klart undervurderer den psykologiske betydning af, at folk føler, at når der skal bringes ofre, er der retfærdighed til, og at der er perspektiv i de ofre, der bliver bragt.

Regeringspartierne lægger stor vægt på, at nu skal der tales holdninger og ideologi. Det er i sig selv godt, fordi politikken let mister sin retningssans, når den ikke hviler på klare værdier. Derimod er det ikke godt, hvis ideologierne spærrer udsynet for virkeligheden, og hvis visionerne bliver til tvangsforestillinger. Lad mig bare tage ét eksempel.

At dømme efter åbningstalen er hovedskurken i dansk økonomi den påståede ineffektive offentlige sektor. Det er den, siger man, der er årsag til, at det går så dårligt i den private sektor; det er dens bureaukrati og formynderi, der kvæler initiativet i Danmark, hævder regeringen. Derfor er den vigtigste opgave at få afregu-

[Svend Auken]

leret og – citat af statsministeren – slanket den offentlige sektor. Det vil på jævnt dansk sige nedlæggelse af i titusindvis af offentlige arbejdspladser.

Derfor skal nu også alle konservative kræfter bruges på en dramatisk nedskæring af velfærdssamfundet. Opfattelsen hos regeringspartierne er øjensynlig den, at jo flere arbejdsløse sygehjælpere der bliver i det danske samfund, jo flere maskinarbejdere kommer der i arbejde. Den opfattelse deler vi ikke i Socialdemokratiet; vi frygter tværtimod, at virkningen af regeringens politik bliver, at vi både får flere arbejdsløse sygehjælpere og flere arbejdsløse maskinarbejdere.

Naturligvis er der behov for en kritisk gennemgang af opgavefordeling og arbejdsformer i hele samfundets serviceapparat, både offentligt og privat – bureaukratiproblemer er ikke kun noget, vi kender fra den offentlige sektor; dem kender vi desværre i hele samfundet – i erkendelse af, at de nye udfordringer, vi står over for, skal klares inden for de nuværende økonomiske rammer. Men denne vigtige opgave løses ikke ved et ideologisk felttog mod velfærdssamfundet og en konservativ nedvurdering af de offentligt ansatte.

Det må virke deprimerende på de mange ansatte i politiet, statsbanerne, postvæsenet, skolerne, kommunerne, på sygehusene, på plejehjemmene og i daginstitutionerne at høre deres arbejdsindsats nedvurderet af de borgerlige. Mange offentligt ansatte føler efterhånden dårlig samvittighed ved overhovedet at gå på arbejde, fordi de daglig får at vide, at det er deres skyld, at gælden til udlandet er kommet ud af kontrol, og at danske virksomheder har så dårligt ved at klare sig i konkurrencen med andre landes virksomheder.

Efter Socialdemokratiets opfattelse har Danmark ikke en overflødig, bureaukratisk og ineffektiv offentlig sektor. Danmark har en god offentlig sektor, som kan blive meget bedre, hvis man forstår at samarbejde med de offentligt ansatte i stedet for at nedvurdere dem, og hvis man kan tænke helt fordomsfrit, når det gælder samarbejde mellem virksomheder inden for den private og den offentlige sektor. Ja, i virkeligheden burde det være en fælles opgave og udfordring for os at nedbryde det kunstige skel mellem den offentlige sektor og den private sektor.

Socialdemokratiet ønsker en fornyelse og en udvikling af velfærdssamfundet, men ikke en afvikling af velfærden og trygheden for mennesker. Et velfungerende velfærdssamfund er til fordel også for de private virksomheder, ikke en hæmsko efter vores opfattelse.

I øvrigt er det tankevækkende, at en stor del af det påståede overflødig bureaukrati er skabt af den borgerlige regering selv. De stadig mere udviklede regler og den kontrol i a-kassesystemerne, som alle borgerlige arbejdsministre elsker at indføre, den helt kaotiske skatteadministration, detailstyringen af kommunernes økonomi og de stadige indgreb i institutionernes dispositioner, ofte midt i budgetår, har skabt en masse overflødig bureaukrati.

Måske skal det ideologiske felttog mod den offentlige sektor dække over idéfattigdommen, når det drejer sig om den private sektor. Regeringen har i åbningstalen og lovkataloget ingen overbevisende bud på, hvordan konkurrenceevnen, produktiviteten og fornyelsen af dansk produktion skal ske. Det eneste, man kan finde på, er at uddele flere generelle skattelettelser, der netop ikke hjælper på industriens grundproblemer.

Samfundet kan efter Socialdemokratiets opfattelse gøre meget for at stimulere forskning og udnyttelsen af ny teknologi, satse på vores egen fremtid, turde tro på Danmarks fremtid. Man kan fremme strukturudviklingen og eksporten, man kan i trepartsdrøftelser på arbejdsmarkedet på samme tid få en afdæmpet omkostningsudvikling og en øget opsparring, og man kan gennem en aktiv uddannelses- og arbejdsmarkedspolitik sørge for, at de ledige hænder kommer i gang til gavn for det enkelte menneske, til aflastning af de offentlige budgetter og til styrkelse af virksomhedernes mulighed for at skaffe sig den nødvendige kvalificerede arbejdskraft.

Det er den vej, Socialdemokratiet vil gå, og som vi indbyder andre til at gå sammen med os. Det er vejen ind i fremtiden i stedet for den ideologiske flugt tilbage i fortiden.

Selv om åbningstalen er et svagt og utilfredsstillende grundlag for samarbejdet i Folketinget, siger Socialdemokratiet alligevel ja til samarbejdet, og det gør vi af flere grunde. Den vigtigste grund til vores ja er, at samfundets problemer efter 6 års forfejlet politik nu er så gigantiske, at alle positive kræfter må mobilise-

[Svend Auken]

res. Dernæst er nøgleordet i alle de brugbare løsninger på samfundets problemer netop ordet samarbejde, og derfor bør partierne gå foran med et godt eksempel og i en fordragelig ånd. Endelig er det en kendsgerning, at der på centrale områder er et flertal uden om regeringspartierne og Fremskridtspartiet, når det drejer sig om et positivt syn på velfærdssamfundet og det arbejde, der udføres på de offentlige arbejdspladser.

Regeringspartierne og Fremskridtspartiet har hverken flertal for sociale nedskæringer eller for hetz mod de offentligt ansatte. Der er derfor behov for et samarbejde mellem flertalspartierne til imødegåelse af regeringens negative konfrontationspolitik over for velfærdssamfundet.

Socialdemokratiet har på sin nys overståede kongres klart angivet, hvad det er for en politik, der efter vores opfattelse skal føres i det danske samfund.

Vi vil en styrkelse af virksomhedernes konkurrenceevne gennem et utraditionelt samarbejde mellem samfund og erhverv, gennem en forhandlet indkomstpolitik – ikke en tvangslønpolitik, men en forhandlet indkomstpolitik, hvor stigningen i alle menneskers indkomster holdes under de stigninger, der finder sted i udlandet – gennem en aggressiv dansk eksportstrategi i det indre europæiske marked, gennem en demokratisering af samarbejdet i virksomhederne; der bliver brug for alles viden og engagement; i øvrigt forekommer der overhovedet ingen tanker i regeringens åbningstale om en øget demokratisering af beslutningerne i det danske samfund, og det tror jeg er en klar mangel, når vi skal løse de problemer, vi står over for – og endelig gennem en langsigtet planlægning af miljø-, trafik- og beskatningsforhold, sådan at virksomhederne i en lang periode ved, hvad de har at rette sig efter.

En sådan samlet indsats for at skabe dynamik i produktionen burde for længst være i gang som en forberedelse af danske virksomheders deltagelse i det indre marked. Det er utroligt, at regeringen har været så passiv på dette område, således at vi – det tror jeg desværre er en rigtig vurdering – ikke er særlig godt rustede til det, der skal ske efter 1992.

Jeg opfordrede på Socialdemokratiets kongres til et samarbejde mellem regering og opposition om denne vigtige opgave, men vi har endnu ikke fået noget svar fra regeringens side.

Vi siger ja til et politisk og økonomisk samarbejde i Europa, men vi ønsker at opretholde forudsætningerne om Danmarks evne til at føre sin egen fordelingspolitik og vores ret til på miljøområdet at gå længere end de fælles europæiske regler.

Derfor ser vi alvorligt på, at regeringen nu er i skred væk fra de klare danske holdninger. Mange har i denne forbindelse bebrejdet statsministeren, at han har haft krystalkuglen fremme og prøvet at se ind i den europæiske fremtid. Dem hører jeg ikke til. Derimod synes jeg, at talen i London var en skuffelse. Den vision, der blev fremmanet, havde for mig at se mere karakter af mareridt end af drøm.

I Danmark ønsker vi ikke at overlade stadig mere magt til myndighederne i Bruxelles eller at koncentrere den økonomiske magt i nogle få koncerner inden for den enkelte branche eller at afvikle vores velfærdssamfund. Vi skal, selv om vi er europæere, også turde være vore egne danske holdninger bekendt og ikke bare tilpasse os det, de andre beslutter.

Socialdemokratiet vil også en opsparingsreform, så der sikres lighed i alderdommen, samtidig med at samfundet øger sin opsparing. De opsparede midler skal investeres aktivt i en industriel fornyelse af Danmark med nye produkter, systemer og tjenester, som vi kan sælge på 1990'ernes verdensmarked.

Konkurrenceevne, opsparingsreform og fornyelse hører sammen, og derfor virker det kortsigtet, når statsministeren melder så negativt, som han gør vedrørende en arbejdsmarkedspensionsreform ved lovgivning her i salen. Vi er bange for, at det kan føre til en sprængning af grundlaget for trepartsforhandlingerne, og det vil være meget alvorligt.

Vi vil en skatteomlægning, der uden at svække grundlaget for velfærdssamfundet nedbringer skatten af den sidst tjente krone for alle indkomster. Det kan ske ved en omlægning mellem arbejdsgiverafgifter, personlige skatter og de overenskomstmæssige bruttolønninger.

I statsministerens åbningstale erkendes det, at med den førte økonomiske politik vil det være letsindigt at love skattelettelse foreløbig. Ikke desto mindre strør man om sig med løfter til formueejere og virksomhedsejere, og man varslers en EF-harmonisering af det danske afgiftsniveau i klar og åbenbar modstrid med alt, hvad man hidtil har sagt på dette område.

[Svend Auken]

Jeg skal bede økonomiministeren om at give Tinget en nærmere redegørelse på dette punkt.

Socialdemokratiet synes, det er en tosset vej. Lettelser i skatten skal ske på indkomstskatten, på trækprocenterne, ikke ved nedsat formueskat, ikke ved EF-harmonisering af forbrugsafgifterne. Det er trækprocenterne, der er for høje i det danske samfund.

Vi vil også en arbejdsmarkedspolitik, hvor alle ledige tilbydes job og uddannelse i stedet for understøttelse. Det første skridt er taget med aftalen om de langtidslødes uddannelsesordning. Det næste skridt bør være en garanti til de unge om job- og uddannelsesmuligheder. De manglende praktikpladser og uddannelsespladser skal findes. Målet er, at alle skal tilbydes uddannelse og arbejde i stedet for dagpenge og kontanthjælp.

Arbejdsløsheden vokser og vokser, og samfundet er desværre helt uforberedt på situationen. Vi har allerede stillet forespørgsel til økonomiministeren om regeringens overvejelser i forbindelse med den stærkt stigende arbejdsløshed. Vi ønsker at gøre kampen mod arbejdsløsheden til en folkesag.

I den sammenhæng virker det naturligvis beskæmmende, at undervisningsministeren ikke har konkrete planer om at finde de manglende tusinder af praktikpladser og uddannelsespladser. Det er helt urimeligt, at ungdomsarbejdsløsheden nu er ved at komme ud af kontrol, fordi regeringen blot vil skære ned og indføre brugerbetaling på uddannelsesområdet.

Jeg har forstået, at regeringen nærer alvorlig frygt for, at danskerne skal blive for kloge, og bekymret taler om uddannelsesinflation. Jeg tror, risikoen er den modsatte: at vi ikke er dygtige nok hertilands. Det er også derfor, Socialdemokratiet har foreslået, at alle unge skal have en mulighed for at dygtiggøre sig udenlands, og det er derfor, vi mener, at et samfund, der tror på sin egen fremtid, skal kunne sige til sine unge: Vi giver jer alle mulighed for at uddanne jer. Vi laver ikke adgangs begrænsninger og andre begrænsninger i denne ret. Til gengæld ønsker vi, at I skal gøre brug af mulighederne, sådan at Danmark kan klare sig i fremtiden.

Vi vil en politik for de ældre, hvor pensionisterne ligestilles med resten af befolkningen, og hvor de ældres mulighed for at arbejde og tjene penge ved siden af pensionen forbedres. I den forbindelse har vi fremsat forslag om indførelse af et skatteloft for pensionister.

For god ordens skyld skal jeg understrege, at Socialdemokratiet siger nej til forringelserne i finanslovsforslaget for pensionisterne, både når det drejer sig om en forringelse af pensionisternes boligydelse, og når det drejer sig om deres varmemhjælp.

Det kan godt være, at regeringen skammer sig over de mange sociale forbedringer, der blev gennemført ved finanslovsaftalen sidste år mellem regeringspartierne og Socialdemokratiet. Det gør Socialdemokratiet ikke, og vi vil under ingen omstændigheder være med til at viske fingeraftrykkene væk.

I øvrigt vil jeg gerne gøre udenrigsministeren og den øvrige regering opmærksomme på, at det er forbrydere og misdædere, der ønsker at viske deres fingeraftryk væk. Hæderlige folk – jeg havde nær sagt: som Socialdemokraterne – skammer sig ikke over det, de har stemt for.

Vi vil en politik for børnefamilierne, så de får råd og tid til deres børn. Gennem en bedre takstpolitik i institutionerne og en aktiv arbejdstidspolitik skal børnefamilierne hjælpes, men derudover trænges der til nytænkning vedrørende hele samfundets virkemåde set med børnenes og deres forældres øjne.

Danmark må aldrig blive et midaldrende pensionistsamfund. Vi vil en boligpolitik, hvor byfornyelse, nye almennyttige boliger og ejerboliger sikrer de unge familier gode boliger til en husleje, de har råd til at betale, og derfor – men også af hensyn til statskassen – er det vigtigt, at finansieringsformerne ændres.

Vi vil først og sidst en miljøpolitik, hvor hensynet til miljøet gennemsyrrer erhvervs politikken, boligpolitikken, trafikpolitikken og det internationale samarbejde. Det kræver en omlægning af produktionsmetoder, levevis og tankesæt på alle niveauer i det danske samfund.

Socialdemokratiet har på sin kongres vedtaget et nyt arbejdsprogram, »På menneskets vilkår«, som lægger op til en fornyelse af velfærdssamfundet gennem at udvide menneskers rettigheder og samtidig stille krav til dem. Denne vision om et ansvarssamfund står i skærende kontrast til KVR-regeringens ønske om at give endnu flere rettigheder til de i forvejen privilegerede uden at stille krav til dem eller pålægge dem pligter, samtidig med at man lægger nye byrder og nye pligter på de dårligst stillede uden at ville give dem rettigheder.

[Svend Auken]

Vi mener ikke, at statsministerens tale er egnet som rettesnor for det politiske arbejde. Den siger, at når den konservative politik ikke har virket, må der endnu mere konservativ politik til. Det er efter vor opfattelse en bagvendt logik. Alligevel er Socialdemokratiet indstillet på samarbejde og på at nå løsninger til gavn for hele samfundet.

Vi har – som jeg flere gange har understreget det – et glimrende samarbejde med Socialistisk Folkeparti og glæder os over, at skænderiet i dansk politik foregår mellem de højreorienterede partier og ikke til venstre her i salen.

Også til CD har vi fået opbygget et godt tilidsforhold. I synet på velfærdssamfundet, den sociale ansvarlighed og respekten for de offentligt ansatte ligner vore synspunkter hinanden.

Regeringspartierne har det ikke nemt indbyrdes. Udenrigsministeren sagde for nylig, at Venstre jo kun »var et mindretal i en mindretalsregering«, og hr. Ivar Hansen har lovet regeringen, at Venstres folketingsgruppe vil samarbejde med regeringen.

Disse to udtalelser er symptomatiske for tonen i regeringsarbejdet.

Når man er hård ved åbningstalen, skal man ikke glemme, at statsministerens opgave med at forene synspunkterne i regeringen ikke har været nem. Talen virker derfor også undertiden mere som en indbydelse til samarbejde i regeringen end til et samarbejde her i Folketinget.

I debatten i dag skal vi trække de principielle linjer for udviklingen op set ud fra partiernes synspunkt. I løbet af kort tid håber vi at få en udenrigspolitisk debat, hvor vi kan trække de principielle synspunkter omkring udenrigspolitikken op.

Stort mere kan vi ikke nå i dag, men der er en enkelt vigtig sag, vi må have klaret, inden vi skilles. Det er spørgsmålet om de mange trusler om patientbetaling i sundhedsvæsenet og dyre medicin for de syge. Disse mange udtalelser og regeringens finanslovsforslag har skabt utryghed.

Jeg skal derfor foreslå, at vores debat i dag afrundes med følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget tilslutter sig synspunktet om tilbageholdenhed med de offentlige udgifter, men afviser alle tanker om patientafgifter ved lægebesøg og hospitalsindlæggelse og om fordyrelse af de syges medicinudgifter. Derfor pålæg-

ger Folketinget regeringen at se bort fra alle forslag herom i det videre arbejde med finansloven for 1989.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 1).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Det er en ganske usædvanlig situation, der er blevet fremkaldt ved fremsættelsen af det dagsordensforslag, hr. Svend Auken nu har fremsat.

Jeg har noteret mig, at næsten alle partier her i salen i den seneste tid har ytret klar villighed til at diskutere en række forhold, som berører medicinforbruget. Jeg har ikke mødt nogen mennesker, som i denne sommers debat har hævdet, at medicinforbruget i Danmark er for lavt. Alle er opmærksomme på, at vi har brug for reformer på dette område – selv medicinalindustrien siger det.

Alle partier har ytret, at det vil de gerne forhandle om. Derfor er det parlamentarisk ganske uacceptabelt, hvis Folketinget med et flertal skulle pålægge en regering – det står der praktisk talt i dagsordenen – at den ikke engang må tænke på det. Der står, at regeringen skal se bort fra alle forslag herom i det videre arbejde.

Det kan man ikke byde en regering, og derfor synes jeg, at jeg for klarheds skyld bør tilkendegive med det samme, at denne dagsorden kan regeringen ikke modtage.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Statsministeren siger, at det er usædvanligt at starte en åbningsdebat med at markere nogle synspunkter i en dagsorden. Det er der ikke noget som helst usædvanligt i.

Når det ved denne åbningsdebat er nødvendigt at slå nogle ting fast omkring afgift på lægebesøg og afgift på hospitalsindlæggelse, er det, fordi statsministerens og hans ministres mange ukloge udtalelser om afgifter på dette område har skabt uro og frygt i den danske befolkning.

[Svend Auken]

Statsministeren har ét konkret argument imod denne dagsorden, nemlig at den skulle gå ind for ubegrænset forbrug af medicin i det danske samfund.

Det er ikke det, der står. Det, der står, er, at vi modsætter os fordyrelse af medicinudgifterne. Vi mener ikke, at den måde, man skal begrænse medicinforbruget i det danske samfund på, er, at alvorligt syge mennesker skal have dyrere medicin. Vi mener derimod, at det skal gøres ved, at man forsøger alternative behandlingsformer og en bedre oplysning over for folk. Det er ikke pengepungen og belastningen af folks økonomi, der skal bestemme medicinforbruget.

Hvis statsministerens udtalelse i dag skal tages som udtryk for tonen i det samarbejde, som også jeg lagde op til, selv om jeg var stærkt utilfreds med statsministerens åbningstale, må jeg med det samme sige, at så lover det ikke godt for samarbejdet mellem Folketinget og en parlamentarisk set meget svag regering.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Det var interessant at høre hr. Svend Auken indbyde andre til at gå sammen med Socialdemokratiet og tale om et ja til samarbejde og tale om en fordragelig tone og tale om, at der var centrale områder, hvor der var et flertal uden om regeringen og Fremskridtspartiet.

Der skal ikke være nogen tvivl om, at Kristeligt Folkeparti er villigt til at indgå i det flertal i de tilfælde, hvor regeringens arbejde ikke er godt nok.

Jeg håber, at jeg kan holde en fordragelig tone, men jeg har noget meget alvorligt at sige til hr. Svend Auken:

Hvis dette flertal uden om regeringen og Fremskridtspartiet skal fungere, kræver det et seriøst arbejde forud. Det får man ikke ved at møde op her pludselig hu-vej med et firkantet dagordensforslag, hvis udformning end ikke er drøftet med de partier, som man vel må forvente skulle kunne stemme for det.

Det er i det hele taget en uskik, at man vil prøve på at lave finansudvalgsarbejdet på forhånd, at vi skulle binde os til at tage stilling til en firkantet sag, som er strikket sammen i en sen natte-time, og binde os med en ja/nej-afstemning til sådan noget.

Må vi bede om, at hvis vi skal samarbejde, bliver det med et seriøst forudgående forberede-

delsarbejde, hvor vi kan tage nuanceret stilling til de problemer, som lægges frem.

Vi erkender, at problemet brugerbetaling skal der tales om, men Kristeligt Folkeparti ønsker ikke under nogen omstændigheder at gå ind i et samarbejde, som ledes på den måde. Hvis hr. Svend Auken ønsker at blive leder af et samarbejde uden om regeringen, kræver det en anden ledelsesform.

Erhard Jakobsen (CD):

Nu skulle dagen jo nødvendigvis gå med en diskussion om det her, og derfor tror jeg nok, at Centrum-Demokraterne i denne situation kan bidrage til, at vi ikke behøver at diskutere det mere.

På den ene side er jeg fuldstændig enig med hr. Svend Auken i de synspunkter, han fremsætter. Centrum-Demokraterne vil gøre alt for at forhindre, at man griber ind på den måde, som regeringen har angivet.

På den anden side: Hvis regeringen føler sig truet af det her, vil Centrum-Demokraterne naturligvis ikke være med til at stemme for det.

Vi ønsker ikke nogen anden regering. Vi har hele tiden tilkendegivet, at vi gerne ønsker et samarbejde, lige så gerne med Socialdemokraterne som med regeringen; men det skal være om noget, som vi går ind for. Vi går ikke ind for at skifte regering her i landet, for vi kan ikke se, at der er nogen som helst, der kan gøre det bedre. Dermed siger vi ikke, at de, der gør det nu, gør det godt.

Derfor skal man altså ikke regne med, at vi medvirker i en politisk aktion vendt imod regeringen. Derimod er vi fuldstændig enige i det, der står i den tekst, og vi vil arbejde for det i det praktiske videre arbejde i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil godt minde Folketinget og offentligheden om, hvad der står i denne dagsorden. Der står i denne dagsorden, at Folketinget tager afstand fra, at det skal koste penge at gå til læge eller blive indlagt på et sygehus, og at de mennesker, der er syge, og som i forvejen betaler meget for deres medicin, ikke skal have deres medicinudgifter sat yderligere i vejret, og at vi skal løse landets økonomiske problemer uden at ramme de tre områder.

[Svend Auken]

Det er ikke noget felttog over for regeringen. Det er ikke noget felttog over for det borgerlige Danmark – håber jeg da. Jeg har hidtil troet, at det var noget, vi var enige om. Jeg har hidtil troet, at hele Folketinget kunne samles om denne politik. Jeg har endda troet, at det var et af de områder, hvor Fremskridtspartiet og Socialdemokratiet så ens på det, sådan at man kan sige, at også yderpunkterne er omspændt.

Derfor vil jeg gerne sige til Kristeligt Folkepartis ordfører, at her er der ikke tale om noget felttog eller om noget alternativt flertal uden om regeringen. Her er der tale om, at det danske Folketing skaber tryghed hos de mange i vort land, som ikke synes, at sygdom skal være en beskatningskilde, som ikke synes, at sygdom skal være det sted, hvor vi løser landets økonomiske problemer.

Jeg er derfor meget ked af, at statsministeren med sin, synes jeg, ukloge og konfrontationsprægede indskriden her i dag er med til at hindre det flertal, der vittærlig findes i det danske Folketing for at sige nej til betaling for lægebesøg og sige nej til, at de syge, der i forvejen betaler meget for deres medicin, skal betale endnu mere.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg synes, det var en meget interessant oplevelse at se statsministeren sådan svinge pisken over Kristeligt Folkepartis og Centrum-Demokraternes formastelige hoveder. For det var jo det, det drejede sig om.

Det har i hvert fald været helt åbenbart, at Centrum-Demokraterne har været enige i dagsordenen, og det blev også sagt heroppefra af hr. Erhard Jakobsen. Og så meddeler statsministeren, at dette her er et kabinetsspørgsmål, hvorpå Centrum-Demokraterne fastholder, at de er enige i dagsordenen og vil arbejde videre for synspunktet, men selvfølgelig ikke vil styrte regeringen, og dermed vil de stemme imod dagsordenen.

Jamen så kender vi jo situationen. Det vil jo også være tilfældet under selve finanslovbehandlingen, hr. Erhard Jakobsen, hvis statsministeren gør kabinetsspørgsmål ud af afstemning om ændringsforslagene til finansloven. Og så ved vi, hvor vi er henne: Der vil altså blive gennemført disse meget betydelige nedskæringer, som regeringen lægger op til, og som CD er

imod, men de vil blive gennemført også med CD's stemmer.

Om selve dagsordenen vil jeg sige, at vi i SF ikke synes, at teksten er genial, som den er udformet, og at vi har været meget i tvivl om, hvordan vi ville stemme, men at vi naturligvis nu, da den opfattes af statsministeren som et mistillidsvotum til regeringen, vil stemme for den.

Kent Kirk (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Svend Auken, at det, der er problemet med denne dagsorden, bl.a. er, at den forhindrer det arbejde, vi skal have i Folketinget i de kommende måneder vedrørende finansloven for 1989. Jeg synes, det er urimeligt, at vi i forbindelse med en åbningsdebat lægger sten i vejen for det arbejde.

Må jeg så sige om statsministerens åbnings-tale, at den udgør et godt holdningsmæssigt grundlag for de tre regeringspartiers samarbejde. Talen lægger op til mange nye og gode initiativer fra regeringens side i den nærmeste fremtid, og den konservative folketingsgruppe ser frem til et samarbejde og ser talen som grundlag for netop den holdningsændring i dansk politik, som er nødvendig.

Desværre må jeg konstatere, at hr. Svend Auken's tale, som vi lige har hørt, indeholdt en del uberettiget kritik af statsministerens åbningstale. Denne kritik håber jeg ikke bunder særlig dybt. Socialdemokratiet er nemlig ikke i en situation, hvor det kan tillade sig at kritisere.

I løbet af de seks år, hvor Socialdemokratiet har haft oppositionen, har partiet ganske vist indimellem taget et medansvar for den nødvendige lovgivning, men det ændrer ikke ved den kendsgerning, at Socialdemokratiet endnu ikke har bevist, at det er parat til at føre en anden politik end den, der prægede ikke kun Socialdemokratiet, men desværre hele landet i 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne.

For hvilken politik var der tale om dengang? Det var dengang, da ubalancen i den danske samfundsøkonomi på det nærmeste blev fastcementeret. Det var dengang, da der på kun 3 år – fra 1979 til 1982 – blev nedlagt 122.000 job i den private sektor og oprettet 90.000 job i den offentlige sektor. Det var dengang, da der indtraf et skred i samfundets holdning til det personlige ansvar og vi blev vidne til en ansvarsforflygtigelse, der har vist sig at være til skade både for den enkelte og for det fællesskab, som samfundet gerne skulle være.

[Kent Kirk]

Til alt held er det nu lykkedes gennem 6 års borgerligt samarbejde, først med firkløverpartierne og siden med KVR-partierne som drivkraft i en regering, at få udbedret skaderne som følge af denne negative samfundsudvikling. Det er gået langsomt, det indrømmer vi, men resultaterne er ikke udeblevet. Borgerne er i dag helt anderledes positivt indstillet på at yde deres bidrag til løsningen af de komplekse problemer, som vi i dag er stillet over for. Befolkningen har også genvundet troen på, at det er Folketinget, som har størst indflydelse på samfundsudviklingen, og ikke fagforeningerne, som det var tilfældet i slutningen af 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne.

De borgerlige partier kan med rette være tilfredse med den positive holdningsændring og den større realisme, vi mærker ude i befolkningen. Vi har ligeledes grund til at være tilfredse med, at der nu er blevet skabt et forbedret grundlag for de kommende års politik. Vi har skabt balance i statsfinanserne. Vi har fået et væsentlig lavere renteniveau. Vi har gennemført en lovgivning, der tilskynder til opsparing og ikke til gældsætning. Der er blevet etableret en ny politik for de langtidsledige, der tager sigte på at bringe dem fra en passiv tilværelse over i en erhvervsaktiv tilværelse, og som er orienteret mod det private og ikke mod det offentlige arbejdsmarked. Vi har fået styrket dialogen med de offentligt ansatte og med amter og kommuner om den nødvendige omstilling og nedbringelsen af væksten i den offentlige sektor. Vi har indgået et forlig om en refinansieringsordning for landbruget. Vi har styrket erhvervslivets konkurrenceevne gennem en omlægning af arbejdsgiverafgiften. Vi har fået oprettet Dansk Internationalt Skibsregister og fået bragt udflagningen af de danske handelsskibe til ophør. Vi har fået brudt mediemonopolet, oprettet en ny landsdækkende tv-kanal, og dermed skabt den konkurrencemæssige forudsætning for en længe ønsket kvalitativ forbedring af de elektroniske medier. Men ikke mindst har vi opnået, at der nu ude i befolkningen ikke blot er forståelse for, men også et udbredt ønske om politisk nytænkning, hvilket den konservative folketingsgruppe anser for meget positivt.

Statsministerens åbningstale viste klart, at regeringen er parat til at leve op til befolkningens forventninger. I et samarbejde med de nu-

værende og tidligere regeringspartier vil vi gøre vort til at sikre, at befolkningens ønske om et friere og mere dynamisk samfund bliver realiseret. Vi vil støtte alle de tiltag, der kan sikre, at det enkelte menneske føler et ansvar for og opnår større indflydelse på sin egen tilværelse.

Ikke mindst Danmarks mange hundrede tusinde familier har behov for at få større frihed til at disponere over deres egen tilværelse. Børnefamilierne skal have flere reelle valgmuligheder for at tilrettelægge deres hverdag. De skal have større indflydelse på, hvordan lokalsamfundene modtager deres børn. Vi vender os imod et samfund, som gør det umuligt for forældrene i praksis at leve op til det ansvar, de føler for deres egne børn.

Vi vil arbejde for, at den alt for høje beskatning af den personlige indkomst, som har medført begrænsninger af borgernes valg- og handlefrihed, mindskes væsentligt. En klar forudsætning for dette er, at der føres en stram finanspolitik. Den konservative folketingsgruppe vil arbejde for, at vi opnår besparelser på 11,5 mia. kr. i 1989. Det er vores klare mål, at det offentlige udgiftsniveau nedbringes til 1987-niveau i 1990.

En stram finanspolitik er en afgørende forudsætning for at kunne bruge indkomstskatteløstelser som et led i en konkurrenceevneforbedrende politik, hvorved reallønnen kan opretholdes, samtidig med at vore eksportvirksomheders konkurrenceevne styrkes. Behovet for at gennemføre konkurrenceevneforbedrende skatteløstelser er overordentlig stort. Derfor hilser vi regeringens planer om en lempelse af formueskatten, fjernelse af dobbeltbeskatningen, justering af arbejdsgiverafgiften for de små virksomheder og gennemførelse af lovgivning, der indebærer en lettelse af generationsskiftet, velkommen.

Vi vil til stadighed bestræbe os for at fremme modernisering af den offentlige sektor. Det er afgørende, at der opnås produktivetsforbedringer inden for det offentlige, der svarer til de forbedringer i produktiviteten, som kan registreres på det private arbejdsmarked. En forudsætning herfor er naturligvis, at den moderne personalepolitik, som i de senere år har vundet indpas i den offentlige sektor, styrkes og udbygges. Dens væsentligste elementer er en bedre tilrettelæggelse af arbejdsgangen, større ansvar og flere arbejdsmæssige udfordringer for

[Kent Kirk]

den enkelte medarbejder, større fleksibilitet i aflønningen, opblødning af de hidtidige stive faggrænser mellem personalegrupperne og større mobilitet, ikke mindst på ledelsesniveau.

Gennem fjernelse af overenskomstmæssige bindinger på f.eks. ældreplejeområdet vil det blive muligt at sikre en mere hensigtsmæssig opgavefordeling og et bedre samarbejde mellem plejehjem og hjemmepleje. Der er brug for en hurtig omstilling, ikke mindst i en tid, hvor der bliver flere ældre, hvoraf langt hovedparten vil have behov for hjemmepleje. På folkeskoleområdet, hvor der i dag anvendes 17 mia. kr. på årsbasis, er der behov for, at en større del af timetallet bruges på reel undervisning. Det forekommer mildest talt absurd, at antallet af lærere er steget inden for de senere år, selv om antallet af elever er faldet ganske drastisk, og det falder endda fortsat. Også her er der indlysende behov for ændringer. Vi betaler alle til uddannelsessystemet, de unge er vores fælles fremtid, og uddannelsessystemet skal til stadighed udvikles, men netop derfor er der et presserende behov for, at de eksisterende økonomiske ressourcer anvendes anderledes og bedre.

Fra konservativ side ønsker vi, at hele denne omstilling skal ske i et samarbejde mellem alle involverede parter og i forståelse med de enkelte medarbejdere i den offentlige sektor. Men vi må sige klart nej til den gruppeegoisme, der ligger bag visse interesseorganisationers pression over for de folkevalgte politikere, hver gang besparelser, omlægnings eller forenklinger af arbejdsgangen i den offentlige sektor kommer på tale. Vi må klart tage afstand fra sådanne pressionsgruppers forsøg på at pleje egne særinteresser under påberåbelse af befolkningens tarv, selv om det i virkeligheden sker på befolkningens bekostning.

I denne forbindelse er det i øvrigt vigtigt at fremhæve det ganske særlige ansvar, som parterne på det private arbejdsmarked har over for udgiftsudviklingen i såvel den private som den offentlige sektor. Således må parterne på det private arbejdsmarked gøre sig klart, at de ved selv at tillade lønglidninger automatisk fremkalder krav om kompenserende lønstigninger i den offentlige sektor med stigende offentlige udgifter og dermed skattestigninger som eneste resultat. I den private sektor fører nominelle lønstigninger til forringelse af virksomhedernes konkurrenceevne og tab af arbejdspladser. En

sådan udvikling er i enhver henseende skadelig for dansk samfundsøkonomi. I de kommende år er det tvingende nødvendigt, at de indenlandske lønstigninger ikke overstiger lønstigningerne i udlandet. Et afgørende led i løsningsen af vores samfundsøkonomiske balanceproblemer er en væsentlig stigning i den private opsparring, og i den forbindelse er det nødvendigt, at der etableres generelle pensionsordninger gennem aftaler mellem arbejdsmarkedets parter. Vi ønsker imidlertid at fastholde fleksibiliteten i pensionsaftalerne og lægger vægt på, at ordningerne gennemføres decentralt af parterne og ikke gennem centralistisk, offentligt styret lovgivning.

På lang sigt er udbredelsen af pensionsordninger til en større del af arbejdsmarkedet en forudsætning for en mere ligelig indkomstfordeling blandt fremtidens pensionister. På kortere sigt skal pensionsordningerne ses i sammenhæng med det generelle opsparingsbehov i samfundet. Det er nødvendigt, at der indtræffer en afdæmpning i det indenlandske forbrug.

Den konservative folketingsgruppe vil støtte alle initiativer, der kan fremme den individuelle opsparring, ikke blot fordi det er samfundsøkonomisk nødvendigt, men også fordi det øger den personlige frihed.

Jeg har her skitseret en række af de væsentligste initiativer, som vi ønsker gennemført for at sikre den økonomiske stabilitet i 1990'ernes samfund, som skal være præget af større frihed for borgerne og mere dynamik i samfundslivet.

Men det samfund, som vi fra konservativ side ønsker udviklet, skal ikke blot være et dynamisk, men også et medmenneskeligt samfund, der hverken bygger på den rene individualistiske egoisme eller på gruppeegoismen. Det skal være et samfund, hvor alle skal have muligheder for at udvikle og udnytte deres evner, hvor alle skal vide, at de har et ansvar både for deres egen tilværelse og for fællesskabet.

Flygtninge- og indvandrerpolitikken er et centralt politisk emne – centralt, fordi vi på den ene side har en forpligtelse til at hjælpe mennesker i nød og på den anden side har en forpligtelse til at sikre, at de mennesker, der får opholdstilladelse i Danmark, også kan komme til at leve i et klima uden for store spændinger.

Vi kan nu glæde os over den forbedring, der er indtruffet i de politiske tilstande i Sri Lanka og i Golfområdet efter bl.a. indgåelsen af våbenhvileaftalen mellem Irak og Iran.

[Kent Kirk]

Den konservative folketingsgruppe støtter regeringens forslag om at hjælpe flygtninge fra disse områder hjem igen, lige så snart forholdene i deres hjemlande er blevet normaliseret.

På vejen mod 1990'ernes samfund har vi grund til at glæde os over de forbedringer, der er opnået i det internationale samarbejde.

De fremskridt, der er opnået i EF-samarbejdet inden for de senere år, er en direkte følge af vedtagelsen af EF-pakken i februar 1986.

Oprettelsen af EF's indre marked åbner nye og store muligheder såvel for erhvervslivet som for den enkelte borger.

For erhvervslivet betyder indførelse af en ny fælles industristandard kolossalt meget for fremtiden. For fremtiden kan en vare fremstillet et hvilket som helst sted i Danmark frit om sættes blandt Fællesskabets 320 millioner forbrugere. Den konkurrenceforøgelse, der finder sted i takt med etableringen af det indre marked, kommer samtidig forbrugerne til gode i form af lavere forbrugerpriser.

Endelig er der grund til at fremhæve, at bestemmelserne om gensidig anerkendelse af erhvervs kvalifikationer og eksamensbeviser øger den enkelte borgers frihed i valget af erhvervs- og beskæftigelsesmuligheder ganske betragteligt overalt i EF-landene. Det er noget, vi fra konservativ side hilser velkommen.

EF-landenes særlige udenrigspolitiske samarbejde, EPS, har vist sig at være af stadig større betydning. Således vil de 12 EF-landes fælles udenrigspolitiske optræden uden tvivl være af uvurderlig værdi i takt med afviklingen og nedbrydningen af de politiske og handelsmæssige barrierer mellem Øst og Vest.

Rammeaftalen mellem EF og Comecon skal her ses som et skridt i den rigtige retning på vejen mod større tillid og samarbejde i det Europa, der nu har været delt i mere end 40 år.

Verden ser i det hele taget roligere ud i dette efterår. Der er kommet en våbenhvile i den blodige krig mellem Iran og Irak, der er lysninger i situationen i Angola, der er udsigt til, at Vietnam trækker sig ud af Kampuchea, mens det desværre fortsat ligger tungt med at få fjernet apartheidsystemet i Sydafrika, ligesom striden mellem israelerne og palæstinenserne fortsat ligger i hårdknude. I spørgsmålet om begge disse alvorlige situationer ved alle, hvad vi står for.

Forbedringerne er ikke mindst bragt til veje gennem en styrkelse af De Forenede Nationer.

Denne styrkelse af FN's fredsskabende mission har Danmark altid ønsket. Derfor håber vi, at FN også i de kommende år kan komme til at spille en rolle for fred i Mellemøsten – og lige nu for en beskyttelse af kurderne, som har været udsat for kemisk krigsførelse fra Iraks side.

Det får mig til at understrege, at verden må få fjernet dette kemiske djævelskab, som ikke må få lov til at blive den fattige mands atombombe.

Realistisk må vi naturligvis erkende, at De Forenede Nationer ikke havde formået at spille denne nye rolle, hvis ikke de to supermagter havde givet organisationen muligheder for det. Det mere afspændte forhold og de allerede indgåede aftaler mellem USA og Sovjetunionen har skabt den atmosfære, hvori freden kan blive en kendsgerning rundt omkring i verden.

Den udvikling skal Danmark arbejde for at fremme. Vi må derfor tænke over, hvad det er, der har skabt denne udvikling, ellers kan vi ikke fremme den på den rigtige måde. Efter vor opfattelse er den blevet fremmet af en kombination af Vestens fasthed og Gorbatsjovs nye og realistiske erkendelse af, hvad Sovjetunionen har brug for.

Som Sovjetunionens udenrigsminister, Sjevardnadse, udtrykte det under sit besøg i Folketinget, har Sovjetunionen behov for fred, fordi landet har meget store økonomiske opgaver, som skal løses, og som kun kan løses, hvis landet kan spare på våbnene og militæret. Som et eksempel nævnte han behovet for penge til bl.a. at rense miljøet.

Vi har alle brug for fred. Vi har alle brug for at få frigjort midler ved at standse oprustningen og fremme nedrustningen. Men vi har også brug for sikkerhed. Derfor er det så vigtigt, at vi ikke hovedkulds kaster os ud i processer, vi ikke kan overskue.

På det sikkerhedspolitiske område er en eventyrpolitik eventyrlig farlig. Det har historien lært os alt om. Derfor ønsker vi mistilliden mellem Øst og Vest mindsket. Derfor ønsker vi at udforske og udvikle alle muligheder for at skabe tillid. Vi vil bilateralt i De Forenede Nationer, i Wien og mellem alliancerne fremme og udvikle så mange tillidskabende foranstaltninger som muligt for derved at få konsolideret det tillidens klima, som er en forudsætning for, at en nedrustningsproces ikke blot bliver en kortere eller længere pause i oprustningen, men i sandhed bliver en proces, som skaber varig fred

[Kent Kirk]

og ikke kan vendes. Vi hilser med glæde den nye udvikling i Øst, men vi vil se varige resultater, ikke mindst for folkene i Østeuropa, førend vi tager hatten af.

Vi ønsker også at se varige resultater i det danske Folketing, så der kan skabes holdbare løsninger på de problemer, som det danske samfund står med. Det Konservative Folkeparti er villigt til at være bindeled i det borgerlige samarbejde og formidle et bredt samarbejde mellem Folketingets partier.

Intet parti bør påberåbe sig retten til at nedlægge veto mod den nødvendige politik. Gør det det, vil befolkningen dømme det hårdt, hr. Svend Auken. Derfor kan vi kun opfordre til, at enhver form for negativ parlamentarisk virksomhed lægges på hylden. Giv dog det samarbejdende folkestyre en chance!

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Når man lyttede til det første afsnit i hr. Kent Kirks tale, kunne man tro, at alle problemer i Danmark var løst, og det er jo mildt sagt ikke sandt trods seks års borgerlig regering. Økonoministeren offentliggjorde i mandags en rapport, som viser, at regeringen selv skønner, at der kommer en stigende ledighed, at der bliver 265.000 ledige næste år, og at der stadig væk vil være et voldsomt underskud på betalingsbalancen selv efter disse seks borgerlige regeringsår.

Derfor synes jeg, det må være oplagt ved starten af denne debat at spørge hr. Kent Kirk: Hvor meget nærmere er man kommet en løsning af de to problemer på seks år? For mig at se er det sådan, at man er kommet fjernere fra løsningen, at vi står i en vanskeligere situation nu end for seks år siden, da den borgerlige regering startede.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Af de mange interessante ting, som hr. Kent Kirk sagde, hæftede jeg mig ved en ting, som har interesseret mig specielt meget. Medens jeg sad i regeringen, fulgte jeg med stor interesse, hvordan finansministeren arbejdede med modernisering, og nu undrer det mig, hvad forskellen er på den moderniseringsproces, som jeg synes at finansministeren med stor dygtighed gennemførte, og så den produktivitetsforøgelse, man nu taler om.

Jeg skal forklare, hvorfor jeg spørger. Hr. Kent Kirk kom i og for sig ind på det. Han talte om den samme produktivitetsforbedring, som man har set i det private erhvervsliv. Åh ja, men pas nu på! Kan de ydelser, det offentlige skal præstere, og det, man skal præstere på en fabrik, sammenlignes? Betyder større produktivitet i den offentlige sektor flere sager og flere kunder ud af kontoret pr. time? Så kan jeg love for, at der bliver protest imod bureaukratiet her i landet. Bureaukrati betyder nemlig kontorstyre, og det er bl.a., at folk ikke får ordentlig besked, men hurtigt bliver smidt ud af de offentlige kontorer.

Jeg forlanger ikke svar af hr. Kent Kirk nu, men kun, at man er opmærksom på ikke at sammenligne den private sektor og den offentlige alt for meget på det punkt.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Ja, vi har hver sit. Jeg synes, det, der er, ikke det mest bekymringsvækkende måske, for der var meget og konkurrencen er hård, men det, der er spørgsmålet, er: Hvad vil denne regering med flygtningene? Det var ganske makabert at få præciseret i hr. Kent Kirks tale, at det, som lå i åbningstalen om hjemsendelser, gjaldt Iran-Irak. Det kunne have givet mening, hvis man havde diskuteret de steder, hvortil en række flygtninge faktisk overvejer at vende hjem, nemlig f.eks. Chile, men hvis man taler om Iran-Irak, er man med til at forgifte den stemning omkring flygtningene, som i forvejen er blevet meget giftig. Jeg undrer mig over, om det virkelig er De Radikales bidrag til regeringens flygtningepolitik. Så var det minsandten bedre at have Kristeligt Folkeparti til at sidde der, hvis vi nu er landet dér, at det eneste, man kan tale om, er hjemsendelse, også hjemsendelse til Iran-Irak.

Hvad var det, Venstres formand sagde på Venstres landsmøde? Var det det, man havde at sige om flygtningene? Her bliver ualmindelig ubehageligt i Danmark efterhånden, hvis det nu er sådan, at det, regeringen har at sige om de mennesker, der er allermest i nød, er, at det gælder om at komme af med dem så hurtigt som muligt, fordi vi ikke rigtig har stemning til at beholde dem her hos os mere.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg vil gerne svare hr. Jes Lunde på spørgsmålet, om vi er kommet nærmere målet: Ja, det mener jeg absolut at vi er.

I 1982 måtte vi forudse et underskud på statsfinanserne på omkring 80 mia. kr. Det er væk. Vi har selvfølgelig problemer med stadig væk at holde det på nul, fordi der er mange, der gerne vil forøge udgifterne; det oplever vi herinde i Folketinget.

Jeg mener også, man kan sige, at vi er kommet nærmere målet, fordi renten i dag er nede omkring 10 pct., hvor den før lå oppe omkring 22 pct. Det betyder da meget ude i erhvervslivet, når man skal investere i nye aktiviteter, om der skal forrentes med 22 eller 21 pct. eller der skal forrentes med 10 eller 11 pct. Så jeg synes nok, at grundlaget i dag er væsentlig bedre, end det var i 1982.

Dermed være ikke sagt, at problemerne er løst; det er ikke tilfældet. Der er stadig væk store problemer. Men jeg forsøgte at understrege – og det synes jeg vi skal være ærlige over for hinanden og indrømme – at vi står på et bedre grundlag i dag, end vi gjorde i 1982. Så er spørgsmålet, om de positive kræfter i Folketinget kan samle sig om at udnytte det bedre grundlag til gavn for befolkningen.

Jeg er helt enig med hr. Erhard Jakobsen i, at vi ikke sådan uden videre kan sammenligne produktivitetsforøgelsen. Det var heller ikke det, der lå i mine sætninger. Men jeg synes, det er vigtigt, at vi holder os som mål hele tiden at få en forbedring af arbejdsgangen i den offentlige sektor. Får den de samme vilkår, som man har ude i det private erhvervsliv, vil vi også se produktivitetsforøgelser, der stort set kommer til at svare til hinanden, hvis man sammenligner job, der er i det private erhvervsliv, med job, der er i det offentlige.

Må jeg så sige til fru Margrete Auken, at hun desværre ikke har lyttet til, hvad jeg sagde. Det, jeg understregede, var, at der heldigvis har været en positiv udvikling ude i verden, at der nu er en våbenhvileaftale mellem Irak og Iran. Men jeg sagde ikke noget som helst om, at man skulle sende flygtninge tilbage til Iran og Irak, før der var skabt rolige forhold i deres hjemlande. Det er en positiv udvikling, vi har set, men vi skal ikke sende flygtninge tilbage under tvang, vi taler om en frivillig ordning. Men hvis

der er flygtninge, som mener, at nu er mulighederne i hjemlandet væsentlig bedre, så de kan leve sikkert dér, så synes jeg, det er rigtigt, at vi siger: Så er vi også parate til at hjælpe jer hjem til jeres hjemland igen.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg var meget rørt over hr. Kent Kirks bemærkninger om EF. Det var jo en rigtig europæisk tale. Jeg vil godt spørge hr. Kent Kirk, om det betyder, at Det Konservative Folkeparti er uenigt med regeringen i den EF-politik, som regeringen her i sommer har lagt frem. Vi har jo oplevet i adskillige situationer, bl.a. i den danske sommerhusdebat, at Danmark for fremtiden skal fungere i EF ved at have særordninger på alle mulige områder. Sommerhusene var et eksempel, men der har både i Markedsudvalget og offentligt været andre fremme.

Jeg vil spørge hr. Kent Kirk, om han ikke mener, at der er en ganske tæt forbindelse mellem den danske indflydelse i EF og så den måde, vore fællesskabspartnere ser på os på. Tror hr. Kent Kirk virkelig, at en særordningspolitik vil gøre os mere positive under de forhandlinger, vi skal lægge op til nu?

Regeringen og flere ministre, bl.a. økonomiministeren, har klart sagt, at det for fremtiden bliver en dansk linje fra denne regerings side at forsøge at få særordninger. Jeg kan forstå, at Det Konservative Folkeparti ikke er enig heri, men det er jo også valgår til EF-Parlamentet, det kan selvfølgelig have haft indflydelse.

Men jeg håber, at Det Konservative Folkeparti er enig med CD i, at vi skal være loyale samarbejdspartnere i Fællesskabet.

Formanden:

Jeg har endnu tre indtegnet til korte bemærkninger. Det bliver de sidste tre i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg tror, der er noget galt med højtaleranlægget herinde, for jeg spurgte hr. Kent Kirk om betalingsbalancen og beskæftigelsen, og hr. Kent Kirk svarede på nogle helt andre ting, om rente og statsfinansier, og hvad ved jeg, alt andet end det, der blev spurgt om. Så jeg må jo forsøge igen og spørge hr. Kent Kirk: Er det ik-

[Jes Lunde]

ke sådan, at det kan bekræftes, at de prognoser, regeringen har for ledigheden næste år, antyder et ledighedsniveau, der ligger over det, regeringen overtog for 6 år siden, altså en større arbejdsløshed end den, man overtog for 6 år siden? Det kan man jo da ikke kalde en løsning. Er det ikke sådan, at der har været et tordnende underskud på betalingsbalancen i alle årene under den borgerlige regering og fortsat vil være det? Mener hr. Kent Kirk, at det er et bedre udgangspunkt for at løse problemerne, at vi nu har en udlandsgæld på 300 mia. kr. som fodlænke i stedet for de under 150 mia. kr., der var, da regeringen trådte til?

Hr. Kent Kirks tale var sort i forhold til de økonomiske problemer, vi står over for. Den talte helt ved siden af. Jeg håber på en reprise, hvor hr. Kent Kirk nu kommer op og forholder sig til de reelle problemer, Danmark står med.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Vi hørte naturligvis godt, at hr. Kent Kirk sagde, at det var, når der var kommet rolige forhold. Jeg synes også, det var betryggende at høre, at flygtningene selv skulle ønske at komme hjem.

Men det, jeg spurgte om, var: Er der ikke mere at sige om flygtninge? Vi er i øjeblikket ude for en sådan giftighed, vi hører så modbydelige toner også fra medlemmer af Folketinget om de fremmede hos os, at det er nødvendigt, at retsindige mennesker med et ordentligt forhold til deres medmennesker tager til genmæle i stedet for at hælde ekstra gift ud. Talen om at sende flygtninge hjem er en gang ekstra gift i den afskyelige tone, vi hører fra nogle i denne sag om vore meget udsatte medmennesker, og det var derfor, jeg spurgte: Er det virkelig, hvad regeringen har at sige? Er det Venstres, er det De Radikales bud på, hvordan stemningen bliver bedre?

Formanden:

Hr. Kent Kirk slutter denne række af korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Til hr. Duetoft vil jeg gerne sige, at den konservative folketingsgruppe ikke er uenig med

regeringen i EF-politikken. Vedrørende spørgsmålet om loyalt samarbejde med vore partnere i EF: Ja, vi mener, at vi skal samarbejde loyalt med dem. Vi mener også, at vi har lov til at lægge vore synspunkter klart frem som danske synspunkter, og så sætter man sig ned og finder ud af de rigtige løsninger. Jeg mener også, det er den politik, der føres fra dansk side. Der er jo ikke gennemført nogen ting i EF, uden at vore partnere har accepteret det.

Til spørgsmålene fra hr. Jes Lunde vedrørende betalingsbalance og beskæftigelse må jeg sige, at jeg stadig væk mener, at situationen er væsentlig bedre i dag, end den var i 1982. Jeg synes, det er meget positivt, at vi i dag har et overskud på handels- og tjenesteydelser over for udlandet.

Vi ved godt, at vi har en stor rentebyrde, vi skal betale, fordi vi brugte for mange penge i 1970'erne. Det er det, der er vores problem. Vi arbejder hårdt på, at det private erhvervsliv skal få muligheder for yderligere at eksportere, så vi også kan løse det problem, så de 30 mia. kr. kan blive betalt ud af hvert års budget. Det er vores mål. Det er det, vi arbejder på. Jeg er også overbevist om, at den politik vil lykkes for os, hvis vi får tid nok til det, og dermed mener jeg, at man ikke forhindrer Folketinget i at arbejde fornuftigt med de problemer, som bliver lagt frem fra regeringens side.

Må jeg sige til fru Margrete Auken, at der absolut ikke er tale om nogen som helst giftighed i det, jeg sagde. Jeg synes bare, det er vigtigt at præcisere, at vi har en flygtningepolitik, som vi står ved, den, vi fik vedtaget i 1986. Vi er nu ved at opnå en bedre situation ude i verden for mange af de mennesker, der ulykkeligt har måttet flygte bl.a. til det danske samfund, og så synes jeg, det er vigtigt også at komme med den melding, at vi er parate til, efterhånden som der skabes sikkerhed og ro i de lande, de er flygtet fra, at hjælpe dem. Der er ikke i mine bemærkninger tale om nogen som helst giftighed eller noget som helst negativt i forhold til flygtninge.

Gert Petersen (SF):

Nu har vi haft KVR-regeringen i 4 måneder. Jeg skal ikke bruge mange ord på disse første 4 måneder. Da regeringen blev dannet, satte De Radikale rekord i den internationale konkurrence mellem kamæleoner om hurtigt farveskift. Men jeg må erkende, at vore radikale ka-

[Gert Petersen]

mæleoner siden da har udvist en for dem imponerende kromatisk stabilitet – de er ikke til at kende fra de andre regeringspartier.

Hvad angår sikkerhedspolitikken, har vi siden regeringens dannelse haft besøg af 3 krigsskibe, der må formodes at have atomvåben om bord. Alt er altså som tilforn.

Og nogen regeringsinteresse i at gå mere intensivt ind i nedrustningsforhandlinger har man ikke sporet. En invitation til at overvære sovjetiske flådemanoever er blevet afslået. Overhovedet udviser regeringen den største kølighed over for enhver tanke om kontrol og nedrustning til søs, uanset at netop det burde være i Danmarks interesse som Østersø- og strædenation.

Regeringen agerer altså, som om alt, hvad det nye regeringsparti tidligere har sagt, er slettet af historien, ude af arkiverne. De gode konservative og Venstre-folk ude i landet, som var betænkelige ved den radikale regeringsdeltagelse, kan ånde lettet op; kamæleonen har tilpasset sig.

På ét område har den dog ikke haft tilpasning behov. Også da økonomiministeren stod uden for regeringen, var han jo med til at udforme dens økonomiske politik. Og da hans stilling nu er blevet styrket, undrer det mig ikke, at der nu varsles en skærpet fortsættelse af den hidtidige økonomiske politik.

Sagt i forbigående er det jo ret fantastisk, at økonomiministeren, statsministeren, deres kolleger og deres partier så ofte roser sig af at være de ansvarlige – jeg tror nok, at de hermed mener ansvarsbevidste – mens vi andre skulle være det modsatte. Undskyld, det er altså ikke os, men disse ministre, disse politikere, der har ansvaret for den katastrofale gældsætning af Danmark, fordoblingen af udlandsgælden i løbet af de sidste 6 år og den tårnhøje arbejdsløshed, vi har måttet leve med i de sidste 6 år.

Det er ikke os, men denne regering og disse politikere, der har ansvaret for, at arbejdsløsheden nu atter vokser, mens underskuddet på betalingsbalancen desværre udviser en sørgelig stabilitet.

Denne helt uansvarlige politik skal nu føres videre, så vidt jeg kan udlæse ved en dechifring af statsministerens snørklede betragtninger i åbningstalen. Statsministeren stiller nogle nye flasker på bordet, men det er gammel vin, han har hældt i dem.

Er der noget nyt i det, når han taler om slankning af den offentlige sektor? Næh, det er en genoptagelse af den kæntrede privatiseringskampagne, som den nuværende statsminister startede for 6 år siden. Heller ikke talen om forenkling rummer noget nyt. For 6 år siden kaldte statsministeren det bare for regelsanering.

Måske skjuler der sig lidt ung vin bag etiketten decentralisering. Det skal jeg komme tilbage til.

Men det gør der i hvert fald ikke bag anråbelser til lønmodtagerne om at udvise løntilbageholdenhed. Den melodi hørte vi også i 1983 og 1985, hvor der endda blev sat trumf på med et løndiktat på 2 pct. Året 1987 var en undtagelse, fordi man blev grebet af panik over lønmodtagernes vrede reaktioner under og efter 1985-indgrebet.

Nu er vi så tilbage i situationen fra 1983 til 1985, og så spørger man sig om regeringens troværdighed. To gange tidligere har en regering anført af den nuværende statsminister og støttet af Det Radikale Venstre insisteret på en nulløsning på arbejdsmarkedet og argumenteret med, at hvis man bare fik den, ville man genskabe konkurrenceevnen, afskaffe betalingsbalanceunderskuddet og gøre et stort indhug i arbejdsløsheden, og hver gang gik det sådan, at Danmark tabte markedsandele, at underskuddet voksede katastrofalt, og at arbejdsløsheden forblev tårnhøj, selv om den faldt en smule.

Hvad får regeringen til at tro, at den kan få lønmodtagerne til at tro, at det skulle gå anderledes denne gang? Er det måske et argument for nulløsningen, at så kan lønmodtagerne nøjes med en arbejdsløshed på 265.000? For det kan da ikke være et argument, at lønmodtagerne oven i nulløsningen også skal give afkald på at få dækning for prisstigninger i overenskomstperioden – det er det, der er sket, efter at man ikke længere har nogen dyrtidsregulering – eller at de herudover må til at betale for offentlige ydelser, som de hidtil ikke har betalt individuelt for. Men måske vil regeringen argumentere med, at de kan få en pensionsmodel i stedet – dog indtil videre uden penge i modellen, for det kan konkurrencen ikke bære.

Jeg er helt på det rene med, at store nominelle lønstigninger ikke nødvendigvis er lykken, og at der kan være situationer, hvor løntilbageholdenhed er rimelig, men hvordan kan man drømme om at opnå løntilbageholdenhed, når

[Gert Petersen]

man ikke vil yde noget som helst positivt som modstykke til en garanteret fortsat fiasko. På anden måde kan jeg ikke betegne så højt et tal som 265.000 arbejdsløse: en garanteret fortsat fiasko. Det kan vel næppe kaldes en positiv modydelse.

Over for arbejdsgiverne forholder regeringen sig helt anderledes. Formelt set er der en lighed, for den beder også arbejdsgiverne om at tøjle deres ustyrlige lyst til at give mere i løn. Det offer tror jeg nu nok at arbejdsgiverne vil gøre, og så er der i øvrigt sukkergodt til dem som sidegevinst. Her er der erhvervsskattelettelser i vente. Det skal – siger statsministeren – sætte drøn i erhvervslivet.

Det samme er meningen med lettelsen af skatten for betrængte millionærer. Især småmillionærer med 2-3 mio. kr. i formue nyder hans særlige bevågenhed, og disse hårdtprøvede stakler skal altså fritages for hestekuren.

Her er der ikke engang tale om ny vin på gamle flasker. Det er ældgammel, sur vin på ældgamle flasker. Hvorfor skulle virkningen på samfundsøkonomien blive bedre denne gang? Vi har jo ingen garanti for, at de penge, som kapitalisterne redder hjem gennem skattelettelser, investeres produktivt herhjemme. Hvorfor dog, hvis de kan kaste meget mere af sig på anden måde, f.eks. i det liberaliserede EF-marked?

Regeringen burde for længst have lært, at sådan forholder det sig, men regeringens erhvervspolitik styres af en klippefast tro på dogmet om kræfternes frie spil, og den tro kan en 6-årig fiasko ikke ryste.

Socialistisk Folkeparti finder, at markedsmekanismen rummer gode muligheder for en optimal – altså en så fuldstændig som muligt – udnyttelse af produktivkræfterne, hvis den vel at mærke underkastes en vis styring, hvis samfundet påtager sig rollen som økonomisk dynamo, overvåger balancen mellem økonomi og økologi, sikrer udviklingen af vækstcentre – hos os i Danmark kan man især pege på industrielle komplekser omkring miljø, energi, byggeri, sundhed og arbejdsmiljø – og hvis man satser storstilet på genbrugsbranchen og på en miljøvenlig jordbrugsproduktion og inspirerer til ressourcebesparelser og renere teknologi.

Midlerne hertil er offentlige udviklingskontrakter med private foretagender. Det er direkte investeringer og målrettede lån. Det er visse på-

bud og forbud, som man ikke kan komme uden om. Det er mulighed for kommunal produktion og kommunal støtte til lokale iværksættere og oprettelse af teknologiske udviklingscentre. Og endelig er det en helt anderledes offensiv indsats for forskning og uddannelse. Det vil koste noget, men det er nødvendigt.

En sådan politik er også udtryk for en effektiv, aktiv kamp imod arbejdsløshed, især når den kobles sammen med en indsats for de unges uddannelse på efg og andre planer, indførelse af sabbatår, obligatorisk afspadsering af overarbejde osv. SF vil fremsætte forslag om sådanne tiltag i den kommende samling.

Men sådanne tiltag ligger fjernt fra regeringens traditionalisme. Der har været nogle spirer, det skal jeg ikke nægte, men de er blevet kvalt i en dyne af liberalistiske dogmer.

Samme passive holdning præger regeringens forhold til udviklingen af EF's indre marked. SF har ikke ønsket det indre marked, men nu er det der altså, og så må Danmark selvfølgelig forholde sig til det både – undskyld sprogbu- gen – offensivt og defensivt. Offensivt sådan, at vi kan gøre os gældende. Hertil kræves tiltag netop som dem, jeg har skitseret, plus et selvstændigt, demokratisk styret dansk kapitalgrundlag. Jeg tænker her på ØD – økonomisk demokrati – og pensionsfonde og også på deres ligestilling med tilsvarende fonde i andre EF-lande. Fra den 1. oktober 1989 kan pensionskasser fra andre EF-lande faktisk opnå bestemmende indflydelse i danske virksomheder, men det kan danske pensionskasser, ATP og Lønmodtagernes Dyrtdsfond ikke. Det er en forskelsbehandling, som vi ikke kan affinde os med. Naturligvis må de danske pensionskasser og ATP og LD også kunne opnå bestemmende indflydelse i danske virksomheder.

Men vi må også forsvare os imod at blive løbet over ende. Også derfor er det nødvendigt med demokratisk styrede danske lønmodtagerfonde.

Samtidig behøver vi en langt bedre sikring af de ansattes rettigheder, både hvad angår demokrati og medbestemmelse og i form af en tryghedsreform, som vi såmænd kan modellere efter vore nabolande Sverige og Vesttyskland. Men regeringen forholder sig passivt, den vander ad de nedtrådte stier.

På ét område er den dog slået ind på nye veje. Før folkeafstemningen om EF-pakken lovede

[Gert Petersen]

den at fastholde Danmarks suverænitet over vores afgiftssystem, og endnu den 8. december 1987 sagde skatteministeren, at regeringen betragter tilrettelæggelsen af skatte- og afgiftspolitikken som et nationalt anliggende (Folketingets forhandlinger 1987-88, 1. samling, spalte 3445).

Nu taler statsministeren om fælles løsninger i EF og oplyser, at regeringen har nedsat et udvalg om en langsigtet harmonisering af afgiftssatserne. Det nationale anliggende fortoner sig. Det nærmer sig det, som man kalder løftebrud.

Folketinget og befolkningen har behov for en sammenhængende analyse af de problemer og udfordringer, vi vil møde på grund af det indre marked og EF's pres, herunder også det skattepolitiske. Derfor opfordrer jeg Folketinget til at støtte SF's forslag om en hvidbog om Danmark og EF's indre marked.

Hvad angår miljøpolitikken sporer jeg noget nyt, men i den gale retning. Ifølge statsministeren skal vi »forene erhvervsmæssige og miljømæssige interesser som ligeværdige og gensidigt afhængige«. At de er gensidigt afhængige, er en banalitet, men er de ligeværdige? Er hensynet til freonforbruget og produktionen og hensynet til ozonlaget ligeværdige interesser? Tør statsministeren virkelig påstå det? SF advarer indtrængende imod at tage denne ligeværdighed som udgangspunkt for miljøpolitikken. Hensynet til miljøet må ubetinget have forrang.

Går vi til det konkrete, er situationen i vore åbne farvande værre end nogen sinde. Alligevel har miljøministeren søgt at svække en i forvejen utilstrækkelig vandmiljøplan. Som et minimumskrav må man nu forlange, at de bebudede redegørelser, bl.a. om udviklingen i kunstgødningsforbruget, må fremskyndes fra 1990 til indværende samling – altså foråret 1989. Og så må vandmiljøplanens grundproblem, det intensive landbrug, tages op til en meget kritisk vurdering med henblik på at indrette landbrugets struktur noget mere miljøvenligt.

Så er der luftforureningen. Trafikkens andel heri er katastrofalt stor, fra 30 til 80 pct. af forskellige skadelige stoffer plus den giftige sod. Den forbedring, vi kan opnå ved at indføre rensning af udslip fra benzinmotorerne, kan blive sat over styr ved stigning i biltrafikken. Næsten alle forudsigelser taler om en 20 pct.s stigning ved indførelse af det indre marked og

fordobling inden midten af næste århundrede, hvis der vel at mærke ikke sættes bevidst ind på at bremse denne dødsensfarlige udvikling, ikke mindst ved at satse stort på jernbanetraffic. Men også her vil regeringen åbenbart lade stå til. I den forbindelse må man nævne det skandaløse broprojekt over Storebælt, som koster milliarder, er katastrofalt for miljøet og vil give den forurenende biltrafic et ekstra vældigt pift. Kun en jernbaneforbindelse i en boret tunnel er fuldt ud forenelig med sikring af miljøet.

Et særligt kapitel i åbningstalen handler om den offentlige sektor, som statsministeren finder for stor, og fordelingspolitikken, som han mener er drevet for vidt. Gennem en revision på især disse områder vil han for syvende gang redde Danmarks økonomi.

Hvorfor den offentlige sektor i Danmark er for stor, står hen i det uvisse. I Sverige er den relativt betydelig større, og Sverige klarer sig økonomisk betydelig bedre end Danmark: 2,5 pct. arbejdsløse mod 9 pct. her. Og for den sags skyld også et mindre personligt skattetryk på almindelige indkomster.

Heraf udleder jeg ikke, at så skal den offentlige sektor i Danmark være større, men jeg spørger mig selv, hvordan man kan påstå, at den netop nu er for stor. Det forstår jeg ikke.

Jeg mener, at det er et helt andet spørgsmål, der er afgørende: Hvordan er den offentlige sektor indrettet? Hvordan fungerer den? Hvilke opgaver skal den løse? Det er vi i SF meget indstillet på at drøfte, men altså ikke med det sigte, at den offentlige sektor skal være mindre. Det er derimod statsministerens sigte. Det lægger han ikke skjul på, selv om budskabet er pakket ind i en fin emballage med kønne ord om forenkling, decentralisering og selvforvaltning.

Det har fået nogle til at spørge, om der så ikke er mulighed for samarbejde mellem SF og regeringen. I maj 1987 udtalte SF's landsmøde:

»En central opgave bliver at styrke decentraliseringen og selvforvaltningen, så borgerne i højere grad får indflydelse på de beslutninger, der vedrører hverdagen.«

Kan vi samarbejde herom? Lad mig svare uden polemik, for vi er såmænd kun glade for, at vore tanker gør indtryk: Hvad menes der med ordene? Skal selvforvaltning, hvad SF mener, baseres på en flerårig aftale, så der med øget ansvar følger større tryk? Eller skal af-

[Gert Petersen]

talen kunne ændres fra år til år? Skal selvforvaltningen, hvad SF mener, være frivillig, et tilbud til institutionerne, eller skal den presses ned over hovedet på dem? Indebærer selvforvaltning, hvad SF mener, en demokratisk styring eller mere magt til lederen, direktøren, inspektøren, eller hvem det måtte være? Betyder decentralisering, hvad SF mener, at der skal flyttes myndighed ud til lokal- og boligområder, eller bare, at myndighed flyttes fra staten til kommuner, der ofte er lige så bureaukratiserede? Og skal decentraliseringen, hvad SF mener, indrammes af en landsomfattende solidaritet, eller skal markedsmekanismen og et lokalt styrkeforhold suverænt bestemme social-, uddannelses-, sundheds- og miljøpolitikken?

SF er indstillet på at forhandle med hvem som helst, der vil tage udgangspunkt i den model, jeg her har skitseret. Men som jeg også har påvist, kan den i hvert enkelt tilfælde forvandles til sin egen karikatur, så selvforvaltning og decentralisering bruges som et skalkeskjul for afvikling af velfærdssamfundet og en tilbagevenden til 1930'ernes samfund.

Sammenholder man statsministerens filosofiske udredning om selvforvaltning og decentralisering med hans mere kontante bemærkninger om, at fordelingspolitikken er gået for vidt, fornemmer man, at han er skalken, der skjuler sine sande hensigter bag kønne fraser.

Fornemmelsen bekræftes, når man ser på regeringens finanslovsforslag: Det varsler bevidstløse lineære nedskæringer, som om den offentlige sektor var en græsplæne, der kan studses med en græsslåmaskine, dybtgående sociale nedskæringer, som rammer de arbejdsløse, kontanthjælpsmodtagere og pensionister, indførelse af såkaldt brugerbetaling, der dels er camouflerede skatteforhøjelser, dels vil ramme de dårligst stillede hårdt og uddybe de i forvejen eksisterende sociale skel i vort samfund.

Socialistisk Folkeparti siger kategorisk nej til alt dette. Også SF er indstillet på en reform af den offentlige sektor, men vort sigte er at styrke demokratiet på alle planer og dermed også funktionsdueligheden og – lad os bare bruge ordet – effektiviteten. Vort sigte er ikke ad denne vej at nedbringe det offentliges samlede udgifter.

Vi mener, at folkets penge skal udnyttes bedst muligt til folkets gavn, og vi er lige så meget imod solderi som alle andre. Men vi ved og-

så, at der på en række områder er behov for ekspansion af den offentlige sektor, f.eks. i den kollektive trafik, i sikring af miljøet, i uddannelsessektoren, i det forebyggende sundhedsvæsen, i udbygning af dagplejepladser og også på andre områder, herunder ikke mindst det offentliges funktion som en dynamo for erhvervspolitikken.

Af disse grunde er SF imod generelle offentlige besparelser. Vi anser det nuværende offentlige indkomstprovenu for nødvendigt. Derimod ønsker vi skattebyrden, finansieringsbyrden, fordelt på en anden og socialt mere retfærdig måde. Vi satser ikke fra SF's side på nogen kraftig vækst i de offentlige udgifter under de nuværende økonomiske forhold, men på en bedre udnyttelse af ressourcerne. Vi er indstillet på tilbageholdenhed. I vore egne forslag og planer har vi regnet med en årlig vækst på allerhøjest et par procent.

Inden for den samlede ramme vil en selvforvaltningsreform efter SF's model givetvis føre til besparelser på nogle områder, især hvad administration og smålig kontrol angår. Og så er det for os aldeles afgørende, at de således sparede midler anvendes dér, hvor der, som jeg sagde, er behov for ekspansion.

Det er SF's principper for en reform af den offentlige sektor baseret på demokratisk selvforvaltning, på solidarisk decentralisering og på omfordeling af midlerne ud fra de nye prioriteringer, som måtte være nødvendige. Herom forhandler vi naturligvis gerne med alle, der er interesserede, men jeg tvivler på, at statsministeren er det.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil allerede nu sige til hr. Gert Petersen, at vi i Socialdemokratiet godt vil være med til at diskutere forslaget om en nærmere udredning af alle perspektiverne omkring den danske tilslutning til det indre marked.

Som jeg sagde i min tale i dag, har forberedelserne hidtil været meget dårlige. Uanset om man lægger vægt på de positive perspektiver eller man lægger vægt på de risikomenter, man ser i udviklingen omkring det indre marked, er der ingen tvivl om, at vor forberedelse har været for dårlig; vi mangler et bedre beslutningsgrundlag og diskussionsgrundlag.

[Svend Auken]

Derfor vil jeg gerne sige – jeg håber, vi får positive meldinger fra de andre partier i dag – at vi er parate til at diskutere SF's tanker om en hvidbog, en redegørelse – kald det, hvad man vil – som kan danne grundlag for det videre arbejde med denne sag, forudsat at det bliver et dokument, der kan bruges politisk. Vi er ikke interesserede i mange binds tekniske udredninger, men en klar, kontant besked om, hvilke perspektiver og også problemer der findes ved den danske tilpasning til det indre marked.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 11.38

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Ivar Hansen (V):

Da jeg sad på min plads her i salen og hørte hr. Svend Aukens ordførertale, tænkte jeg på, med hvor mange milliarder kroner statens udgifter voksede i løbet af de ca. 20 minutter, talen varede. Det var ganske mange. Om vi nogen sinde får sat tal på, tvivler jeg på, for hr. Svend Aukens tale var holdt i overskrifternes vendinger. Det eneste, vi forhåbentlig kan glæde os over i den forbindelse, er, at hr. Svend Auken ikke har flertal for alle de mange ønsker til offentlige ydelser, der i realiteten blev afsløret i talen.

Det, jeg gerne vil starte med, er at sige, at vi i Venstres folketingsgruppe er tilfredse med statsministerens åbningstale til Folketinget. Vi synes, det var en ambitiøs og perspektivrig programmerklæring ikke bare for det folketingsår, vi nu står over for, men i høj grad også for de næste fire års politiske regeringssamarbejde.

Vi er også tilfredse, fordi det interessante spørgsmål her ved Folketingets åbning ikke så meget er de negative og småsure kommentarer fra dele af oppositionen, anført klart af Socialdemokraterne. Det interessante politiske spørgsmål her, hvor vi starter, er, om et flertal her i Tinget i de kommende måneder og år vil trække med i det hårde arbejde og vil være med til at realisere den målsætning, regeringen nu

har anvist, og som uden tvivl i løbet af de næste fire år – hvis vi får held med vore aktiviteter og vores lovgivning – vil skabe et langt bedre samfund samfundsøkonomisk, og som uden tvivl også vil kunne give den enkelte borger større frihed, ansvar og valgmuligheder i den daglige tilværelse. Vi tror, at der er et flertal her i Folketinget, som vil være med til at trække i den retning.

Vi synes i øvrigt, at der i verden omkring os i disse år sker en række ting, som man med god grund kan glæde sig over, også set med danske øjne. De to supermagter er kommet på talefod. Hvor meget vi fra dansk side med det flertal, der har været i Folketinget i en række år, har bidraget til, at man er kommet på talefod, er en anden sag, men man er kommet det. Det kan vi kun glæde os over, og vi tror, det betyder, at vi nu fra dansk side gennem NATO har store muligheder for at bidrage yderligere til en positiv udvikling gennem en række tillidskabende tiltag i forholdet mellem Øst og Vest. Under alle omstændigheder er det givet, at vi også på det sikkerhedspolitiske område står over for en række udfordringer, hvor Danmark – hvis vi vil – har en mulighed for at gøre sin indflydelse gældende.

Det samme kan man sige med hensyn til EF og EF-samarbejdet. Efter en periode, hvor samarbejdet inden for EF-landene vel nok stod lidt i stampe, er der nu her i løbet af det sidste år kommet en ny dynamik, en vilje til at nå resultater, en vilje til at sætte skub i dette samarbejde mellem de vesteuropæiske lande, og det er vi set fra et Venstre-synspunkt selvfølgelig uhyre glade for og tilfredse med.

Der er ingen tvivl om, at det, der ligger i det indre marked, hensigterne med det, ambitionerne og målsætningen, er en meget stor udfordring for Danmark, for dansk erhvervsliv, for det danske samfund. Der er ingen tvivl om, at der i dette projekt ligger en lang række aktivitetsmuligheder, som kan bibringe det danske samfund ny vækst i de kommende år, hvis vi selv vil. Men det er klart, at der er en række ting, vi skal have bragt på plads. Det er klart, at vi på en række punkter skal have ændret vores struktur, at vi i forhold til dansk erhvervsliv skal have foretaget en række ting, sådan at vi sikrer, at vi kan klare os i den konkurrence og over for den udfordring, som her melder sig.

[Ivar Hansen]

Der er nogle, der er af den opfattelse, også her i Folketinget, at alt, hvad der kommer udefra, også fra EF, er af det onde; det er alt sammen noget, som vil være med til at begrænse vores handlefrihed og vores suverænitet.

I Venstre er vi af den modsatte opfattelse. Hvis der er noget, der truer dansk handlefrihed og dansk suverænitet, er det vores egen manglende evne til at træffe de fornødne beslutninger i forhold til vores egen samfundsøkonomi.

Som statsministeren sagde i sin åbningstale – det vil jeg også godt bruge lidt tid på i det indlæg, jeg her skal holde – er det ganske givet, at vi står over en lang række fundamentale problemer og opgaver, der skal løses i de kommende år. Men så vil jeg da sige: Lad os dog lade være med at tage det som en plage, noget frygteligt, vi skal igennem. Lad os undgå, at det hele bliver en debat om nedskæringer og den rene fortvivlelse. Lad os dog tage tingene som en udfordring.

De problemer, vi står midt i: antallet af arbejdsløse, skattetrykket, udlandsgælden, underskuddet på betalingsbalancen, og hvad man i øvrigt kan nævne, er ikke noget, vi kan bebrejde andre uden for vore egne grænser. Det er alt sammen frugten af vore egne beslutninger eller mangel på samme. Derfor ligger det selvfølgelig også i vores egen hånd at gennemføre en sådan politik, at vi om fire år har en bedre samfundsøkonomi og et samfund i øvrigt, hvor den enkelte borger føler betydelig mere inspiration og frihed.

Jeg synes, der er grund til at lykønske statsministeren med, at åbningstalen i så høj grad erkendte den situation, vi befinder os i, erkendte problemerne, anviste en lang række retningslinjer, som vi bør tage i anvendelse, og også på en række fundamentale områder skitserede en målsætning for regeringens politiske arbejde de næste fire år.

Hvad er så hovedopgaverne? Jeg vil godt nævne nogle enkelte af de mere væsentlige.

For det første er vi i Venstres folketingsgruppe af den opfattelse, at erhvervsfremmepolitikken bør have førsteprioritet. Uden et stærkere erhvervsliv og uden en større eksportsektor kan vi godt skyde en hvid pind efter mulighederne for at få løst problemerne omkring underskuddet på betalingsbalancen og skattetrykket og alle de andre ting. Uden en større privat sektor og uden en større eksport kan vi godt gemme

alle fromme ønsker væk om bedre service på en række områder. Derfor er det efter vores opfattelse dér, vi skal tage fat. Der er brug for en sådan politik, at erhvervslivet og erhvervslivets folk igen i langt højere grad tør satse på fremtiden, tør satse på at starte virksomheder, tør satse på udvidelser.

Det, der er behov for, er, at vi i Folketinget i løbet af denne folketingsssamling og de nærmeste år – men det haster – får gennemført en politik, som sikrer, at erhvervslivet får muligheder for en bedre egenfinansiering og en større kapitaldannelse. Det er vigtigt, at vi sikrer en politik, som betyder, at erhvervslivets omkostninger går ned. Det er vigtigt, at vi sikrer, at der i forholdet mellem den offentlige og den private sektor er en situation, der betyder, at den private sektor opfatter de offentlige styrelser og de offentlige organer som medarbejdere, som serviceorganer, som rådgivningsorganer, ikke som passive modspillere, der søger at lægge de flest mulige hindringer i vejen.

Erhvervslivet skal ikke lægges for had, erhvervslivet skal opmuntres gennem konkret handling af regering og Folketing. Der var i statsministerens tale en lang række konkrete anvisninger på, hvordan det vil ske, og det er vi godt tilfredse med.

Specielt om de mindre virksomheder vil jeg sige, at det er fra dem, fremtidens dynamik kommer. Det er fra de mindre virksomheder, fremtidens vækst i erhvervslivet i særlig grad skal komme. Derfor lægger vi i Venstre afgørende vægt på, at de hindringer og de barrierer, der er i henseende til at starte virksomhed og i det hele taget drive mindre, selvstændige enheder, bliver fjernet. Vi har noteret med tilfredshed, at både skatteministeren og socialministeren kommer med initiativer på dette område, som kan hjælpe de mindre, selvstændige erhvervsdrivende. Det gælder eksempelvis bedre dagpengeregler for medhjælpende ægtefæller, og det gælder skatteministerens forslag om ændrede regler ved beskatning af generationsskifte.

Jeg har allerede kort nævnt hele spørgsmålet om det indre marked. Derfor skal jeg ikke i særlig grad vende tilbage til det spørgsmål. Men vi har selvfølgelig noteret med tilfredshed, som andre ordførere allerede har nævnt det, at regeringen har nedsat et udvalg med henblik på at undersøge, på hvilke områder der er behov for

[Ivar Hansen]

en harmonisering af skatter og afgifter i forhold til EF. Vi er fast overbeviste om, at der et stykke vej bliver behov for harmonisering.

Læg mærke til, hvad de øvrige EF-lande gør for øjeblikket! På en række områder kan vi se, at de sænker erhvervsbeskatningen. Vi vil være godt tåbelige i Danmark, hvis ikke vi har øjne helt åbne for de perspektiver og sikrer, at danske virksomheder ikke afskattepolitiske årsager kommer meget stærkt i klemme i forhold til de øvrige EF-lande, der er klar over, hvad fri konkurrence betyder, også i forhold til omkostningerne.

Se, hvad nordmændene og svenskerne gør for øjeblikket! Se på den interesse, der for øjeblikket er i svensk erhvervsliv for danske virksomheder med hensyn til at købe sig ind! Det tolker jeg som et udtryk for, at svenskerne har set, hvad det er, der åbner sig her. Jeg håber ikke, at vi i Danmark kommer i den situation, at vi bliver efterladt på perronen, fordi vi ikke i tide har taget de fornødne initiativer og beslutninger, primært i forhold til erhvervslivet.

Et andet politisk og økonomisk hovedområde, der også har præget den offentlige debat ganske stærkt i den seneste tid – og med god grund – er det danske skattetryk.

Det er rigtigt, at vi har et højt skattetryk i Danmark. Vi har vel nærmest verdensrekord eller noget i den stil. Det erkendte statsministeren. Vi er i Venstre enige i, at det er en god idé at tage sit politiske udgangspunkt i realiteterne, som de er. Men i den forbindelse skal man huske, at der var et kæmpestort hul i statskassen for 5-6 år siden. Det hul er der ikke længere. Derfor kan vi nu koncentrere os om andre områder, nemlig om at få skattetrykket ned.

Statsministeren siger, at der er behårdede forudsætninger, og jeg vil selvfølgelig sige det samme, for det er der. Hele spørgsmålet om at få sænket skattetrykket hænger i høj grad sammen med, om der her i Folketinget er vilje til at sænke de offentlige udgifter. Er den vilje til stede, kan vi gå den rigtige vej. Er viljen ikke til stede, ser det sort ud. Efter min opfattelse står vi her over for en bunden opgave. Skattetrykket kan ikke vokse yderligere, skattetrykket skal sænkes. Det er en bunden opgave for regeringen.

Jeg mener, det er en bunden opgave også for et flertal i Folketinget at sikre, at det kan finde sted. Usundheden i det danske samfund får i alt

for høj grad lov til at trives, hvis ikke det sker. Derfor er mit bud også, at de 11 mia. kr., som regeringen har foreslået i finansloven for 1989 i besparelser, i realiteten er et økonomisk mindstemål. Det er alene det mål, der er nødvendigt for at sikre, at skattetrykket til næste år ikke stiger yderligere. Derfor skal dette mål nås.

Vi er i øvrigt også af den opfattelse i Venstre, at et emne som brugerbetaling var svært at diskutere for blot få år siden; det var et skældsord. Hvis man brugte udtrykket, var man nærmest asocial af holdning. I dag kan man heldigvis bruge udtrykket brugerbetaling. Det vil glæde os meget, hvis den forståelse breder sig også her i Folketinget, at brugerbetaling – det at sætte pris på en offentlig ydelse – i større omfang vil blive uomgængelig nødvendigt som et led i at få styr netop på de offentlige udgifter.

Det, der også på en central plads i åbningstalen er blevet nævnt om opsparingspolitikken, er korrekt. Vi har sagt det i mange år: Vi har brug for en større privat opsparing. Den private opsparing er vokset på det sidste. Det er godt, men det er ikke nok. Men der er nogle forudsætninger, der skal klares. Hvis vi vil gøre os håb om at få en større privat opsparing, er det en forudsætning, at de, der sparer op, ikke straffes. Der har igennem mange år været en tendens til, at de, der brugte alle pengene, i realiteten blev belønnet. Den tidligere regering, firkloverregeringen, tog fat på dette spørgsmål, og det var godt. Vi skal have taget flere skridt i den retning.

Jeg har i øvrigt noteret mig med tilfredshed, at regeringens opsparingsudvalg tilsyneladende er på vej med forskellige initiativer, der kan sikre flere incitamenter til den private opsparing. Her er det klart, at det, der hedder opsparing til pension, selvfølgelig må springe stærkt i øjnene, fordi der er et behov for det, og fordi det er et stort område, og fordi mange i givet fald skal deltage. Det er vi tilfredse med, og det er udmærket, at man taler om det som et led i trepartsforhandlingerne. Men jeg vil gerne sige meget klart og tydeligt for det første, at en sådan reform ikke må gå ud over virksomhedernes konkurrenceevne, for det andet, at man ikke skal regne med vores bistand til at lave en stor, ensartet forkromet løsning, som er obligatorisk for alle, og som vil sikre nogle få personer i fagbevægelsen en stor og afgørende indflydelse på investeringerne i det danske sam-

[Ivar Hansen]

fund i de kommende år, og hvor den enkelte lønmodtager stort set ikke vil have nogen indflydelse. Det skal man ikke regne med vores medvirken til. Opsparing bør også i fremtiden være en folkesag, som kan engagere den enkelte lønmodtager.

Om arbejdsmarkedet og arbejdsmarkedets problemer mener jeg, at der er grund til at knytte et par bemærkninger til det, der blev sagt under åbningstalen. Jeg synes, det er godt, at regeringen meldte klart ud. »Der er ikke flere midler til at feje op«, sagde statsministeren; »der bliver ikke fejlet op én gang til«. Det er sandt. Det vil jeg gerne sætte en streg under, det er også vores opfattelse. Konkurrenceevnen skal forbedres, og arbejdsmarkedets parter må i fremtiden indstille sig på at tage et større ansvar eller medansvar for udviklingen i ledigheden. Det er hele spørgsmålet om, at der er sammenhæng mellem det at tage beslutningerne og så betale regningen bagefter. Hver krone i øget indtjening skal bruges til opsparing og investering, så er det sagt, og det er et godt signal, men så lad os gøre det til en folkesag, hvor alle synes, at det er en god idé at deltage gennem udbyggede frivillige overskudsdelingsordninger, hvilket regeringen allerede har sat i værk.

Hele spørgsmålet om oprydningen i bureaukratiet, overadministration osv. vil vi gerne arbejde meget aktivt med på. Regeringen har organiseret det på en sådan måde, at der er grund til at tro, at der kommer resultater. Statsministeren har selv sat sig i spidsen for projektet, og vi tror, der er store resultater at nå med udgangspunkt i Lotzudvalgets betænkning. Vi opfatter hele det projekt som en håndsrækning både til erhvervslivet og til kommunerne.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at det diskuteres jo meget i disse år, om Danmark som nation er ved at falde fra hinanden i ligegyldighed og egoisme. Man kunne få det indtryk, da man hørte hr. Svend Auken's tale. Jeg tror ikke, at det er tilfældet, men selvfølgelig er der faktorer, der spiller en rolle, hvis vi også i fremtiden skal kunne optræde som en national enhed på de afgørende punkter og være åbne over for de udfordringer, omverdenen stiller os. Nogle af de ting, der for os at se betyder noget, er, at der er brug for faste politiske målsætninger og ikke forvirring. Der er brug for, at Folketingets flertal kan udsende et klart og fast signal. Der skal være plads til et personligt ansvar og ikke for-

mynderi. Vi skal respektere familien som den grundlæggende søjle i vort samfund. Vi skal vise vilje til nytænkning og omstilling i stedet for at gro fast i gammel og stiv vanetænkning. Kun på den måde kan vi gøre os håb om at præge det internationale samfund, der under alle omstændigheder vil udvikle sig – med eller uden vores medvirken.

Vi kan vælge at blive en parentes i international betydning eller at tage imod de udfordringer, vi i stort omfang i de kommende år vil stå over for. I Venstre er vi ikke i tvivl om svaret. De samfundsøkonomiske problemer er efter vores opfattelse selskabte. Lad os få dem løst, så vi med god samvittighed kan byde fremtiden velkommen.

Nu har regeringen stukket kursen ud. Den kurs skal holdes, og spørgsmålet er: Vil et flertal i Folketinget arbejde med?

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Det er altid en fornøjelse at høre hr. Ivar Hansen her på talerstolen. Han er altid velforberedt. Men jeg tror, at hr. Ivar Hansen var lige hurtig nok i sin velforberedthed i starten af sin tale, da han gav udtryk for, at hr. Svend Auken skulle have slynget om sig med meget store udgifter. Den samlede ramme, hr. Svend Auken opererede med i sin ordførertale, er mindre end den ramme, regeringen og regeringspartierne opererer med i formueskattelettelser og erhvervsskattelettelse. Det, der er spørgsmålet, er snarere, hvad vi vil bruge midlerne til. Hvad er det for udgifter, det drejer sig om?

Men det, jeg godt vil stille hr. Ivar Hansen et spørgsmål om, vedrører forsvarspolitikken. Jeg synes, det er rimeligt, vi får skabt lidt klarhed over forsvarsspørgsmålet under åbningsdebatten, og jeg tænker naturligvis på statsministerens åbningstale, hvor der står noget om, at der ikke må ske en svækkelse af dansk forsvar i disse år, og det er vi da i hvert fald enige i. Vi er også enige i, at man skal søge at fastholde dansk forsvars kvalitet, bl.a. ved at forøge antallet af værnepligtige.

Så står der noget interessant, nemlig at man vil skaffe pengene gennem fortsatte store rationaliseringer i forsvaret. Det synes vi vi må få skabt lidt klarhed over her. Jeg vil i hvert fald gerne høre Venstres gruppeformands holdning til det. Er det udtryk for, at man fra regeringens

[Torben Lund]

side nu opererer med en løsning for forsvarrets bevillingsrammer inden for de nærmeste år, der svarer til den beløbsramme, vi kender i dag, eventuelt med en automatisk regulering, således som det tidligere har været fremme i debatten?

Jeg synes, at man umiddelbart må læse statsministerens åbningstale sådan, men jeg vil da godt have klarhed over, om det er en holdning, der i givet fald deles af Venstres gruppeformand.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

»Vi skal have klare og faste målsætninger«, sagde Venstres ordfører, hr. Ivar Hansen, og det tror jeg egentlig at de fleste vil give tilslutning til. Derfor glæder det da også først og fremmest Fremskridtspartiets medlemmer, hver eneste gang vi hører nogen fra regeringspartierne tale om skattelettelser, som hr. Ivar Hansen gjorde. Hr. Ivar Hansen sagde, at skattetrykket er for højt, underforstået at det skulle vi altså have gjort noget ved.

Nu har vi hørt mange forskellige udtalelser fra regeringspartierne. Må jeg stille det såre enkle spørgsmål til hr. Ivar Hansen: Hvornår skal vi have de skattelettelser? Jeg beder ikke om en dato, men bare et årstal. Nu har vi haft en firkløverregering, en såkaldt borgerlig regering i over 6 år, og hvad har vi oplevet? Vi har faktisk ikke oplevet andet end skattestigninger og skattestigninger og skattestigninger. Når man så bilder offentligheden ind, at man nu mener, at skattetrykket er for højt, og at det skal sænkes, så spørger vi andre bare hvornår.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg bemærkede, at hr. Ivar Hansen hæftede sig ved, at regeringen har nedsat et ministerudvalg, der ser på en langsigtet harmonisering af afgiftssatserne. Han glædede sig meget over det og sagde, at der bliver behov for harmoniseringer. Jeg synes, det skal bemærkes, at Venstres gruppeformand siger det i denne debat, fordi den tidligere regering med statsministeren og udenrigsministeren i spidsen adskillige gange har forsikret, da vi skulle stemme om EF-pakken, at det ikke ville blive resultatet, at det ingenting havde med EF-pakken at gøre.

Jeg vil godt spørge hr. Ivar Hansen, om han ikke har en dårlig fornemmelse af denne situation, når vi nu så få år efter – det var i 1986, hvor skatteministeren på regeringens vegne sagde, at hverken EF-pakken eller hvidbogen sætter spørgsmålstegn ved en fastholdelse af det danske afgiftssystem – hører gruppeformanden for et af de bærende partier også i firkløverregeringen, hr. Ivar Hansen, sige, at det er vi nødt til af hensyn til EF.

Jeg synes, det skal frem her, for jeg opfatter helt klart, hvad jeg vil komme ind på senere, at der er sket et skred, hvad angår dette spørgsmål i åbningstalen.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Ivar Hansen sagde i sin tale, at underkuddet på betalingsbalancen og væksten i udlandsgælden ikke var noget, vi kunne bebrejde andre. Så tænkte jeg, at nu er oppositionen endelig fri for at høre på, at det er vores skyld. Men så kom tilføjelsen: »uden for landets grænser«. Jeg synes, det begynder at blive interessant. Vi kan ikke bebrejde nogen uden for landets grænser noget. Det er så i orden. Men kan hr. Ivar Hansen så ikke hjælpe mig med at få placeret ansvaret? Hos hvem er det så, vi kan placere ansvaret – f.eks. inden for de sidste 6 år – for, at udlandsgælden er blevet fordoblet? Kan hr. Ivar Hansen hjælpe med at belyse det?

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er ikke nødvendigt, at jeg svarer på hr. Ivar Hansens vegne, det kan han selv. Men som en af dem, der også er ansvarlig for, hvad der er sagt og gjort omkring EF-pakken, vil jeg gerne rette den misforståelse, at Kommissionen kan forlange noget som helst af Danmark med hensyn til, at vi skal harmonisere. Det kan Kommissionen ikke. Jeg har godt set nogle kommissærer, der gør det. Det må stå for deres egen regning, for de har ingen begrundelse for det. Men – og det tror jeg også var hr. Ivar Hansens mening, men det kan han selv redegøre for – det er i vores egen interesse, hvis vi vil leve sammen med og handle med andre lande, at vi f.eks. får et momssystem, hvor vi måske godt kan bevare noget med omkring de 22 pct. for nogle varer, hvor vi kan tage noget mere for nogle og noget

[Erhard Jakobsen]

mindre for andre. Det er det system, man anvender forskellige andre steder.

Der er ingen ordrer udefra. Det kan der ikke komme. Vi bestemmer i Danmark, hvordan vi vil fordele rigdom og fattigdom. Det har EF inntet at gøre med. Men vi er med i et samarbejde for at få noget ud af samarbejdet sammen med de andre. Derfor må vi selvfølgelig fornuftigvis lade være med at tage tre bilers pris for én bil og lade være med at være hysterisk med hensyn til sommerhuse og forskelligt andet. Det er ikke noget, EF beder os om eller tvinger os til. Det er bare noget, vi fornuftigvis selv må gøre, fordi de fleste af os er ret fornuftige mennesker.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Jeg blev spurgt om regeringens holdning til forsvarspolitikken og forsvaret i de kommende år, styrkemål og rammer osv., og hr. Torben Lund refererede selv, hvad statsministeren sagde i sin åbningstale. Jeg kan citere efter hukommelsen. Statsministeren sagde, at det er vigtigt, at dansk forsvar ikke svækkes i disse år. Det var sætningen. Det sagde statsministeren på regeringens og på de tre folketingsgruppers vegne. Selvfølgelig. Ingen tvivl om det.

Jeg har valgt i mit indlæg i dag – og jeg har lagt mærke til, at andre ordførere har valgt den samme fremgangsmåde – ikke at sige så forfærdelig meget om sikkerhedspolitikken og ej heller om forsvarspolitikken. Det hænger selvfølgelig sammen med den indlysende kendsgerning, at grupperne har aftalt en bred udenrigspolitisk og sikkerhedspolitisk debat i den kommende tid, og at forsvarsministeren på regeringens vegne vil give en redegørelse her i Folketinget, så vidt jeg husker inden 1. november, og den vil selvfølgelig fremtræde som de tre regeringspartiers opfattelse af dansk forsvar.

Så sidder der i øvrigt en forsvarskommission for øjeblikket. Den er dårlig kommet i gang med sit arbejde. Skulle vi ikke også give den lidt tid til at rede ud, hvad det er for behov og opgaver, dansk forsvar har i de kommende år?

Så kom hr. Dohrmann på talerstolen og sagde, at tiden for skattelettelse nu snart måtte være inde. Hr. Dohrmann sagde, at vi har talt om det i mange år. Det er sandt. Men jeg sagde i min tale, hr. Dohrmann, at så snart der er et flertal i Folketinget, der vil følge regeringen i den offentlige udgiftspolitik for de kommende

år, som er skitseret af statsministeren, er egentlige nettoskattelettelse i sigte. Det interessante i denne forbindelse bliver, om Fremskridtspartiet er indstillet på at gå ind i et samarbejde om disse ting. Det forventer vi at Fremskridtspartiet er. Jeg kunne sætte datoen her i eftermiddag, hvis jeg kendte flertallet, og hvis jeg vidste, hvornår beslutningerne kunne træffes. Det ville være et flot signal. Men vi må nok lidt længere frem, hr. Dohrmann.

Så sagde hr. Gade noget om, hvem der har skylden. I de sidste 6 år måtte det være firklovreregeringen og nu KVR-regeringen. Jeg tænkte, om vi i debatten i dag kunne komme lidt ud over det niveau, at vi skal give hinanden skylden for, hvem der har ansvaret, og hvorfor det er gået, som det er, og hvorfor resultaterne ikke er kommet i et stærkere tempo. Vi kender regeringens politik de sidste 6 år, hvor Venstre har haft et medlemskab. Vi har lagt vore forslag frem. Vi har måttet gå på kompromis, men jeg synes ærlig talt, det er langt mere konstruktivt – som statsministeren prisværdigt gjorde i sin tale – at tage udgangspunkt i vores samfundsøkonomi, som den er. Helt ærligt, har vi i Folketinget tid og råd til at spille vores kræfter på at diskutere, hvad årsagerne er til hvad? Ville det ikke være langt bedre, at vi prioriterede vores tid sådan, at vi skitserede en sammenhængende økonomisk politik for de næste 4 år? Det var der idé i. Men hvis det skal være, kan jeg godt tage ansvaret, hr. Gade, for, at det er gået, som det er, eller at resultaterne ikke er gode nok.

Jeg tror, det var hr. Gade, der stillede spørgsmålet om, hvad det bliver nødvendigt at gøre vedrørende det indre marked. Hvad er det, vi taler om her? Vi taler om en debat, hvor Socialdemokratiet og SF ved enhver lejlighed siger, at ledigheden er for høj. Der skal gøres noget for beskæftigelsen. Der skal flere i arbejde. Hvad er det for noget? Det går den gale vej.

Her står vi over for et projekt, som handler om, at dansk erhvervsliv skal målrettes i højere grad på eksport, så vi kan få det størst mulige udbytte af den udfordring, der ligger i det indre marked, og så er det klart, at vi skal bringe os på niveau. Vi skal bringe os i en situation, hvor danske virksomheder ikke siger, at vi desværre ikke kan være med, for vi er stillet håbløst ulige i konkurrencen. Så siger jeg igen, at tiden ikke er til – som det blev gjort her fra talerstolen for lidt siden – at fumle med, om det nu er nødven-

[Ivar Hansen]

digt at harmonisere lidt mere eller mindre. Efter vores opfattelse er det opgavens indhold og muligheder, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Når jeg tager ordet igen, så er det såmænd ikke særligt for at forlænge debatten, men jeg synes nu ikke, det svar, jeg fik fra hr. Ivar Hansen på mit ret præcise spørgsmål, var særlig klart.

Jeg tror, det er første gang, vi har set en åbningsredogørelse fra den nuværende statsminister, hvori der ikke meget klart har været markeret, at man ønskede øgede bevillinger til forsvaret. Vi står nu med en sådan ny formulering i åbningstalen og med udtalelser fra en repræsentant fra et andet regeringsparti i dag, der mener, at det, der står i åbningstalen, må fortolkes som en nuløsning for den kommende 3-års-periode. Så spørger jeg bare i al enkelhed: Mener Venstre også, at det, der står i statsministerens åbningstale, er udtryk for en nuløsning for en kommende 3-årig periode? Det mener jeg godt man kan svare på. Vi venter alle sammen på forsvarsministerens nærmere redegørelse senere på efteråret for, hvordan strukturen og omlægningerne skal være i forsvaret, men selve rammen må vi vel kunne få lidt klarhed over allerede i dag med hensyn til de bemærkninger, der i øvrigt står i åbningstalen.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Det er jo et vældigt hastværk og utålmodighed, den socialdemokratiske folketingsgruppe lægger for dagen straks fra folketingsårets start. Vi andre håber så, at vi kan bruge denne utålmodighed til noget fornuftigt i de kommende måneder.

Det starter med, at hr. Svend Auken går på Folketingets talerstol og vil lovgive ved en dagsorden. Det kan vi forhåbentlig få afværget, for det synes jeg er en dårlig idé. Så følger hr. Torben Lund efter og siger, at nu må vi have besked, men det er jo Folketinget selv, der har besluttet i Forsvarsudvalget, at der skulle nedsættes en forsvarskommission, der skulle komme med et oplæg. Det er Folketinget selv, der har bedt regeringens forsvarsminister om at komme med en redegørelse om forsvarspolitikken de kommende år. Var det ikke en idé, om vi tog

tingene i den rigtige rækkefølge? Inden 1. november vil hr. Torben Lund kunne få svar på alle sine spørgsmål fra den rigtige person: landets forsvarsminister.

Pia Kjærsgaard (FP):

Finansloven er statens budget for det kommende år, og den tillægges naturligvis stor betydning, da den er forretningen Danmarks budget.

Skiftende regeringer har ikke forstået at lægge 2 og 2 sammen, uden at man fik et resultat, der var negativt. Ingen regeringer har i de sidste 25 år arbejdet med overskud eller bare balance på budgettet, men har tilladt udgifterne at stige, og samtidig er betalingsbalanceunderskuddet vokset støt og roligt.

Fremskridtspartiet har igennem årene forsøgt at råbe de satte politikere op – men forgæves. Resultatet kender snart enhver i dette land. Det offentlige udgifter stiger og stiger, og nu har man rundet næsten 220 mia. kr., der hver og én skal hentes hos den danske borger.

Det er noget griseri, synes Fremskridtspartiet, og de små 11 mia. kr., som KVR-regeringen har varslet i budgetregulering, svarer slet ikke til størrelsen af den offentlige sektor, der i dag brødfødes af skatteborgerne.

Det er et forslag med merudgifter i samme størrelse og et forslag, der ikke er præget af besparelser, men direkte øgede indtægter for det offentlige, og flere vil følge efter til skade for den danske borger.

Finansloven for 1989 kan jo ikke blive det store tilløbsstykke, da regeringen allerede for lang tid siden kunne konstatere, at der ikke vil være et flertal imod loven, uanset hvordan den ser ud. Socialdemokratiet har med sin holdning skiftet stil. Det er ikke mange år siden, at partiet stemte imod en dårlig finanslov, men de tider er altså forbi.

Endelig fik det øvrige Folketing så løftet sløret for, hvilke mirakler regeringen vil tage i anvendelse for at ændre i Danmarks elendige økonomi. 6 års trampen rundt på samme sted af 4 såkaldt borgerlige partier har ført os frem til nye rekordhøje skatter, og der er fortsat ingen vilje hos regeringen til at ændre ved det forhold og få sat skatterne ned.

Men vi har også finansministerens ord for, at det høje skattetryk er nødvendigt. Forstå det, hvem der kan. Fremskridtspartiet er i hvert fald

[Pia Kjærsgaard]

ikke enig med finansministeren i hans betragtninger. At tænke sig, at borgerne i dette land fortsat skal brandskattes, fordi vi har en regering, der ikke følger ord op med handling. Tænk engang på indkomstskatten, på formueskatten, på ejendomsskatten, på momsens, på punktafgifter, renteaftgiften og alle de løse gebyrer og afgifter, der går i statens kasse.

Men lad mig påpege de ting i statsministerens åbningstale, som Fremskridtspartiet kan være enig med regeringen i. Ikke mindst fordi det er sager, vi har foreslået i over 15 år efterhånden. Det er f.eks., at ledigheden er for høj, og Fremskridtspartiet beklager, at regeringens politik vil få arbejdsløsheden til at stige yderligere. Fremskridtspartiet er også enig med regeringen i, at udlandsgælden er for stor, og vi beklager, at den førte politik uden om Fremskridtspartiet har øget denne gæld til nye rekordhøjder. Vi beklager også det rekordhøje betalingsbalanceunderskud, og vi er helt enig med regeringen i, at den private sektor er for lille.

Vi mener også, at der er for mange, der er afhængige af de offentlige kasser, og vi forstår ikke, hvorfor regeringen ikke har lyttet til Fremskridtspartiets advarsler om den offentlige sektors størrelse.

Fremskridtspartiet ønsker mindre bureaukrati og mere magt til den enkelte. Vi er til gengæld ikke enige med regeringen i, at skattelettelser først kan komme på tale en gang ud i fremtiden. Fremskridtspartiet ønsker skattelettelser for 1989. Alt andet er en uartighed over for befolkningen, der nu i mange år har levet med tomme løfter fra regeringen.

Regeringen nyeste malkeko hedder brugerbetaling. Betaling for ydelser, der allerede er betalt én gang før – mindst. Ingen lettelser i skatterne, men en ren ekstraskat, fordi der mangler interesse for at gå imod en effektiv nedskæring i det offentlige forbrug. I stedet hæver regeringen udgiftsniveauet fra 1988 til 1989 med 11 mia. kr., og derefter forsøger man at finde budgetforbedringer for det samme beløb, men vi har endnu til gode at få oplyst, præcis hvordan regeringen vil gøre det.

Statsministeren nævnte i sin tale, at der ikke bliver plads til nævneværdige stigninger i de offentligt ansattes lønninger. Nævneværdige stigninger? Jamen hvad vil det sige, må vi så spørge statsministeren. Er det 1 pct? Er det 2 pct? Er

det 3 pct? Eller hvor meget vil finansministeren denne gang tilbyde de offentligt ansatte? Kan vi få et fingerpeg om, hvad nævneværdige stigninger er eller ikke er?

Samtidig siger statsministeren, at det er nødvendigt at sige råt for usødet, at der ikke er basis for, at befolkningsgrupperne skaffer sig højere nominel indkomst eller højere realløn igennem adskillige år, og det er et citat fra statsministeren selv. Her ser det ud til, at pengekassen er smækket i, altså på et område, hvor andre skal forhandle, mens det offentliges forhandlere kan se frem til beskedne lønfremgange.

Hvad er det dog for noget miskmask at byde det arbejdende folk? Hvad er det dog for en fortsat forherligelse af offentligt ansatte? Ikke blot forøges antallet med 10.000 til næste år, men regeringen er også åben for lønforbedringer i den offentlige sektor, det er ganske utroligt.

Regeringen lægger ligeledes helt klart op til en ny tvungen opsparring. Denne gang kalder man det så pensionsordning, men uanset hvad navn man giver det, er det et nyt tvungent opsparringselement.

Statsministeren sagde også i sin tale, at ca. to tredjedele af lønmodtagerne i dag ikke har pensionsordninger hverken individuelt eller i forbindelse med deres ansættelse. Og hvad så? Hvis befolkningen er tilfreds med folkepensionen, hvad Fremskridtspartiet ikke er, må de leve for den, og hvis de ønsker en pensionsordning, så kan de lave det. Enhver borger i dette land kan selv finde ud af at bruge sine surt tjente penge, hvis de da ikke er tjent sort, som man selv vil. Hvad i alverden skal staten blande sig i pensionsordninger for, hvis det ikke lige er, fordi man vil lave en ny tvangsopsparring?

Den seneste tvungne opsparring kommer efter planen til udbetaling i rater – første gang i 1990. Kan man fra regeringens side love – hvis man da stadig danner regering til den tid – at de tvangsopsparrede midler uden rente udbetales til tiden til tvangsopsparerne? Har regeringen allerede nu taget højde for disse penges udbetaling og dermed forbrugsmulighed i samfundet, og kan det tænkes, at man også støvsuger eller binder pengene til statskassen? Vi har den tåbelige realrenteafgift i frisk erindring og sender en uvenlig tanke til de partier, der på uærlig vis snød befolkningen, så vandet drev, for dens egne penge.

[Pia Kjærsgaard]

20 mia. kr. indkasserer regeringen til næste år for realrenteafgiften – 20 mia. kr. er vi nået op på at skulle slippe af vore penge. Nu vil regeringen arbejde hen imod en ny binding af de sølle rester, der er tilbage i lønposen. En ny pengemalkeko vil komme til verden under denne regering.

Brugerbetaling er et af de ord, statsministeren benyttede meget i sin tale. Det er en nærliggende og sund tanke, men – og der er et men – tanken er kun tiltalende, hvis den følges op af lempelser af skattetrykket. Sker det ikke, er der kun tale om nye afgifter, og som bekendt er det ikke til at blive af med en indtægtskilde, staten har fundet, mens det bevisligt ligger lige så tungt med at indfri løfter, der ligger ude i fremtiden. Der er derfor ingen som helst grund til at klappe i hænderne over regeringens tanker om brugerbetaling, fordi der ikke sættes årstal på for, hvornår der kommer skattelettelser i stedet. Regeringen burde tænke meget mere over, hvornår man vil give befolkningen skattelettelser, for det er det, den almindelige danske borger går og sukker efter, da man ikke længere kan bære dette rekordskattetryk, som Danmark er beæret med.

Vi ønsker ikke bare hensigtserklæringer og overskriftsord fra statsministerens tale – vi vil have nogle konkrete tal og årstal at gå efter.

Statsministeren havde mange løfter og ord til befolkningen i sin åbningstale, men det hele oser simpelt hen af skræk og rædsel for at blive konfronteret med de sidste seks års fejlslagne politik, som også var baseret på tomme slagord. Der er måske endnu nogle, der kan huske erklæringen om, at »det går ufattelig godt« herhjemme. Realiteternes verden er en ganske anden, og blandt de mest iøjnefaldende problemer er, at vilkårene for erhvervslivet er blevet stadig værre, og at beskæftigelsessituationen er gået samme vej. Hvordan skal Danmarks erhvervsliv lave et handelsoverskud af betydning, når ikke markedet, men arbejdsløsheden er stigende? Hvordan forventer regeringen dog at erhvervslivet skal klare den skærpede konkurrence på EF's indre marked, når bl.a. skattesatserne ikke nedsættes herhjemme? Hvor ville alt dog være let og simpelt, hvis fakta fulgte de taler, statsministeren holder ved Folketingets åbning.

Fakta er en helt anden verden, og hvorfor skulle tingene ændre sig markant, fordi to par-

tier af borgerlig observans udskiftes med et radikalt, vægelsindet parti?

Fremskridtspartiet er selvfølgelig klar til at tage et nyt forlig med regeringen – og denne gang om finanslovsforslaget. Spørgsmålet er bare, om regeringens oplæg er ultimativt, eller om man er åben for yderligere besparelser, så det også kan give lettelser i den skat, som daglig fratager stort set enhver arbejdsglæden.

Fremskridtspartiet har i første omgang et hængeparti med regeringen om landbrugets problemer, som vi i forsommeren indgik forlig om at løse, da Socialdemokratiet groft gik til forhandlingerne med andre intentioner end at hjælpe landbruget. Siden har aftalen givet anledning til, at man fra radikal side nærmest har bagatelliseret forliget og sat spørgsmålstegn ved, om man overhovedet vil holde det. De samme tanker fremkom landbrugsministeren med for nylig, men blev sat på plads af statsministeren, der indtil videre er den sidste, der har udtalt sig om forliget, som han har sagt bliver overholdt. Vi håber, at statsministeren nu har orden i egne rækker.

Det skal i den forbindelse også bemærkes, at regeringen senere på sommeren indgik forlig med Socialdemokratiet om de langtidsløse. Det var det, man ikke ville lade indgå i landbrugsforhandlingerne, men som man senere fik sat på plads med vennerne i Socialdemokratiet. Af en eller anden mærkelig grund har alt for mange politikere den opfattelse, at hvis vi laver mindre og mindre, vil vor fremgang være en realitet. Fakta viser noget ganske andet, men der lyttes desværre ikke til anderledes synspunkter.

Arbejdstiden er netop blevet forkortet en ekstra ugentlig time, og der skal så oprettes stillinger i det offentlige. Vi kan konstatere, at den nye, kortere arbejdstid alene vil betyde 2.500 flere ansatte i offentligt regi. Samlet vil der blive yderligere 10.000 flere offentligt ansatte. Det er selvfølgelig en måde at bringe antallet af arbejdsledige ned på, men det er altså ikke den rigtige. Arbejdstidsnedsættelsen er et af resultaterne af overenskomstforhandlingerne fra sidste år, hvor det hele tilsyneladende gled i regeringens smør.

Det er ikke nogen hemmelighed, jeg her afslører for statsministeren, men pengene til de nye, kompenserende stillinger er indregnet i finanslovens tal for 1989 og derfor en realitet. Det er det, statsministeren kalder forandring og

[Pia Kjærsgaard]

en spændende ny finanslov. Jeg vil kalde det noget andet. Flere offentligt ansatte, mener jeg, er gammeldags tænkning.

Jeg vil også kommentere den årlige OECD-rapport i denne tale. Vi fik lidt orientering om den for et par måneder siden. En OECD-rapport er jo gennemset og godkendt af regeringen, før den bliver offentliggjort. Økonomerne er tilsyneladende stadig lige så negative over for dansk økonomi, som de har været i mange år, og der er tegn i sol og måne på, at Danmarks kreditværdighed er ved at blive yderligere forværret.

Det er da logisk, at dansk økonomi ikke kan leve op til de erklærede forventninger, regeringen har lagt op til gang på gang, uden at der er sket forandringer.

Jeg kan blot igen fremhæve, at skatterne under det såkaldt borgerlige regime er steget til rekordhøjder – og mere end i de øvrige 23 andre medlemslande i OECD.

En af årsagerne findes i det gigantiske offentlige overforbrug, som finansministeren finder så hensigtsmæssigt, og som han først mener kan ændres markant i år 2025 eller om 35–36 år. Hvem har lyst til at vente på det? Fremskridtspartiet har ikke.

Hvorfor dog fastholde nogle gamle bureaukratiske spilleregler, der presser skatterne i vejret, så bl.a. virksomheder flytter til udlandet og tager unge, driftige folk med sig – borgere, der ville gavne vores samfund, men som forståeligt nok ikke ønsker at leve i bureaukratsamfundet?

I januar måned skal 100.000 danskere straffes med en renteaftgift, som regeringen og skattevæsenet ikke har kunnet finde ud af eller fornuft i. Taberne bliver endnu en gang driftige mennesker, der skal ekstrabeskattes ud fra nogle tilfældige love, der laves af politikere som hasteopgaver og ændres, når presset fra befolkningen bliver for stort. Den radikale økonomiminister har endda kaldt renteaftgiften for en tordnende succes, der har rettet op på mange uretfærdigheder. Jeg mener, den gør det modsatte, men sådan er vi jo heldigvis så forskellige.

Jeg ved ikke, om regeringens tre partier er indbyrdes enige om, hvornår der kan forventes en lempelse i skattetrykket. Gang på gang lyder der modstridende oplysninger fra de tre partier; det er vildledende og ikke vejledende.

Med jævne mellemrum synes skatteministeren, at han bør markere et eller andet om, at der nu skal gennemføres skattelettelser. Men hver gang dementerer statsministeren disse oplysninger, hvis da ikke økonomiministeren har været ude med en eller anden kommentar inden.

Senest har statsministeren i åbningstalen fastslået, at der er længe til, at der overhovedet kan regnes med skattelettelser – en vildfarelse, statsministeren bør bringes ud af snarest.

Men det er også interessant at konstatere den manglende privatisering, der er nødvendig. Seks år er der gået, siden den dengang nye firkløverregering proklamerede, at nu skulle der privatiseres. Med 900.000 ansat i den offentlige sektor og andre 1,2 millioner på det offentlige lønningsliste modtager omkring 2,1 millioner danskere deres indkomst fra de offentlige kasser, mens blot 600.000 er ansat i de valutaskabende erhverv.

Det er derfor indlysende for enhver, at der skal ske alvorlige ting inden for det offentlige.

Fremskridtspartiet har mange gange lagt besparelsesprogrammer frem til løsning af de alvorlige problemer, der er påført landet, men er lige så ofte blevet hånet for vores forslag, der bl.a. indeholder mange privatiseringsforslag.

Befolkningen får daglig pålæg om at spare – ikke pålæg på brødet, men om at spare på udgifterne til forbrug. Staten behøver ikke at spare på borgernes penge – nej, dem kaster man i grams til urentable projekter. Det er ulogisk og forkert.

Fremskridtspartiet er klar til at gå ind i en privatisering på mange områder, vi vil f.eks. foreslå Post- og Telegrafvæsenet, der nu yderligere vil forringe servicen, DSB, HT, Bornholms- trafikken og lignende områder, som det vil være naturligt at privatisere. Såfremt regeringen vil forhandle om finansloven med Fremskridtspartiet, vil vi gerne have en drøftelse, hvori disse områder indgår.

Som bekendt blev denne regering dannet, efter at Det Radikale Venstre havde været en hovedårsag til, at den tidligere regering blev væltet på et NATO-spørgsmål.

Nu er Det Radikale Venstre jo svunget rundt; de står tilsyneladende som et pro-NATO-parti og har pludselig indordnet sig under, at Danmark bør have et forsvar af militære personer og materiel. Det er en interessant og posi-

[Pia Kjærsgaard]

tiv udvikling, Det Radikale Venstre har gennemgået, og som Fremskridtspartiet hilser meget velkommen.

Fremskridtspartiet har set de mange antiforsvarsdaysordener blive vedtaget, hvilket vi har været meget kede af, men det er altså historie, kan vi forstå, og NATO kan igen regne med danskerne.

Ifølge regeringen vil man fastholde kvaliteten af dansk forsvar, bl.a. ved en markant forøgelse af antallet af værnepligtige; det er nok det, man kalder kvaliteten af dansk forsvar. Det vil jeg sætte et spørgsmålstejn ved, for der er vel også en del nedslidt materiel, der bør udskiftes; skal man f.eks. bruge spader i det danske forsvar til at forsvare os med?

Regeringen vil finde penge til forsvarets kvalitetsbevarelse gennem rationaliseringer – endda større rationaliseringer. Hvor konkret tænker man at disse rationaliseringer skal foregå? For det er vel ikke kun hos forsvaret, der skal rationaliseres?

I det hele taget ønsker Fremskridtspartiet en reel oplysning fra regeringspartierne om, hvor man vil sætte ind med besparelser, hvor man vil indføre brugerbetaling, hvor man vil privatisere, og hvornår man ønsker skattetrykket lempet.

Jeg skal i den forbindelse fremsætte følgende dagsordensforslag på vegne af Fremskridtspartiet:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget konstaterer, at Danmark har alt for meget bureaukrati, at den offentlige sektor er for stor og skattetrykket for højt. Folketinget erklærer derfor sin velvilje til i denne samling at reducere såvel den offentlige sektor som skattetrykket, men afviser alle tanker om patientafgifter ved lægebesøg og hospitalsindlæggelse, der skyldes sygdom eller ulykke, og om fordyrelse af de syges medicinudgifter. Derfor pålægger Folketinget regeringen at se bort fra alle forslag herom i det videre arbejde med finansloven for 1989.

Derefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 2).

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandling.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Fru Pia Kjærsgaard var noget i tvivl om, hvor regeringspartierne vil spare. Det kan jeg ikke rigtig forstå, for hvis man læser finanslovsforslaget for 1989, ser man helt klart, hvor det er, regeringspartierne ønsker at spare de 11,5 mia. kr. Så jeg vil anbefale fru Pia Kjærsgaard at finde finanslovsforslaget frem.

Dernæst vil jeg stille et par spørgsmål til fru Pia Kjærsgaard, for jeg synes ikke, der var ret meget konkret i talen; den indeholdt kun en hel række kritiske bemærkninger om statsministerens åbningstale og om det, regeringspartierne står for.

Jeg kunne godt tænke mig at få uddybet nærmere, hvordan man på den ene side kan kritisere den øgede ledighed i samfundet og på den anden side stille forslag om, at de midler, der i dag bruges til jobkabelsesordninger, skal fjernes fra finansloven. For jeg går ud fra, at fru Pia Kjærsgaard bakker op bag det papir, som den finanspolitiske ordfører for Fremskridtspartiet har fremlagt, og hvoraf det fremgår helt klart, at jobkabelsesordningen skal fjernes. Hvordan hænger de ting sammen? Hvordan kan man på den ene side kritisere indsatsen imod ledigheden og på samme tid ønske at fjerne de midler, der bruges til det?

Jeg vil også gerne spørge fru Pia Kjærsgaard, hvor man vil finde beskæftigelse til de 100.000 offentligt ansatte, der i henhold til det, den finanspolitiske ordfører udtaler herom, skal fyres i 1989. Hvordan vil man løse det problem? Vil de såkaldte 20 mia. kr., som man tror man kan spare dér, ikke i stedet for blive brugt på øgede udgifter til dagpenge og pension m.v.?

Jeg vil gerne have helt klart at vide her i dag, om fru Pia Kjærsgaard bakker op bag ved den politik, som hendes partis finanspolitiske ordfører har lagt frem, og om der så er sammenhæng i den kritik, som fru Pia Kjærsgaard har rettet imod bl.a. regeringen og regeringspartierne.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg har en kommentar til fru Pia Kjærsgaard, men først vil jeg gerne stille et spørgsmål til statsministeren efter fru Pia Kjærsgaards tale.

[Bjørn Westh]

Så vidt jeg kan konstatere nu, må der være et reelt flertal i Folketinget for det, hr. Svend Auken foreslog tidligere i dag, efter at både Centrum-Demokraterne og Fremskridtspartiet og andre partier har givet udtryk for deres holdning til patientbetaling, og derefter må spørgsmålet vel være, om statsministeren kan leve med det. Selv om forskellige tekniske afstemningsmetoder måske gør, at det formelt ikke får det udfald, som hr. Svend Auken dagsorden lagde op til, er der altså reelt et flertal, der vender sig imod betaling på den måde.

Fru Pia Kjærsgaard sagde, at Socialdemokratiet i juni måned ikke ønskede at hjælpe landbruget. Det passer bestemt ikke. Det er rigtigt, at vi ønskede at gøre noget for de langtidsledige, og at vi ønskede at gøre noget ved rentefgiften, men vi ville også gerne hjælpe de landmænd, der var i virkelig klemme, og vi ville også gerne støtte produktionen.

Det, vi sagde nej til, var regeringens forslag, der ifølge landbrugsministerens opgørelse til Folketingets Landbrugs- og Fiskeriudvalg betød, at også de 3.700 landmænd af de 16.000, der får hjælp, som havde et privatforbrug på 155.000 kr. efter skat, og som havde en nettoformue efter afskrivninger på 1.990.000 kr., skulle have offentlig støtte af en statskasse, hvori der ikke er for mange penge.

Også med hensyn til landbrug skal vi være økonomiske, når vi bruger de offentlige penge, og dér fandt vi ikke behov for at støtte, derfor sagde vi nej.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Socialdemokratiet blev overrumplet med hensyn til landbrugsforliget – det er faktisk det, der er sandheden i det, hr. Bjørn Westh, kan vi ikke være enige om det? – og det var derfor, det gik, som det gjorde, nemlig at regeringen indgik et forlig med Fremskridtspartiet, et forlig, som vi fortsat er fuldstændig 100 pct. sikre på bliver overholdt.

Dernæst spørger hr. Kent Kirk, hvordan jeg kan have kritiske bemærkninger til, hvor regeringen vil spare. Som Fremskridtspartiet ser det finanslovsforslag, der foreligger i øjeblikket, indeholder det ikke besparelser, men merudgifter. Det betyder brugerbetaling på væsentlige områder, og det er merudgifter oven i udgifter, som regeringen selv har været med til at påføre

det offentlige, som nu skal hentes ind igen. Der ligger ikke nogen besparelser i dette finanslovsforslag, og frem for alt ligger der ikke nogen skattelettelser, og det er det, der er utrolig væsentligt for Fremskridtspartiet.

Hvis regeringen er interesseret i at indgå et finanslovsforlig med Fremskridtspartiet, må jeg vende spørgsmålet til hr. Kent Kirk og sige: Vil man være interesseret i at gå ind i nogle reelle besparelser, som kan give adgang til skattelettelser, for det er det, den danske befolkning har brug for?

For øvrigt skal jeg fortælle hr. Kent Kirk, at jeg naturligvis altid bakker Fremskridtspartiets politik op.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Kent Kirk for sin sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg kan forstå på fru Pia Kjærsgaard, at der ikke er nogen problemer med opbakning af Fremskridtspartiets politik. Det kan jeg efterhånden også godt forstå, fordi der måske slet ingen politik er.

Jeg har stillet nogle konkrete spørgsmål om, hvorvidt fru Pia Kjærsgaard står bag den spareplan, som hendes partis finanspolitiske ordfører, hr. Behnke, har lagt frem, men jeg kan ikke få et svar. Det kan være, det er, fordi hele politikken flyder, så man kan bakke det hele op og man ikke behøver at tage stilling til det.

Må jeg dernæst sige til fru Pia Kjærsgaard, at finanslovsforslaget indeholder reelle besparelser. Der er en lønsumsbegrænsning på henholdsvis 2 pct. i 1988 og yderligere 1 pct. i 1989, altså i alt 3 pct., plus produktivitetsforøgelse i den offentlige sektor på 2,5 pct. i 1988 og yderligere 2,5 pct. i 1989, altså i alt 8 pct. i den offentlige sektor. Er det ikke offentlige besparelser? Ellers ved jeg ikke, hvad besparelser er.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

En gang imellem kan man godt blive rigtig urolig, når man lytter til hr. Kent Kirk, for nu er hr. Kent Kirk jo ordfører for det næststørste parti herinde, idet Det Konservative Folkeparti jo fortsat er det næststørste parti her i landet, og

[Dohrmann]

som hr. Kent Kirk fremstillede det ikke alene i dag, men som han har gjort det gentagne gange, ikke alene her i folketingssalen, men også over for offentligheden, er det, som om hr. Kent Kirk mener, at det bare gælder om, at der bliver ansat nogle mennesker inden for den offentlige sektor, i jobskabelsesordninger osv., og at fiskeriet er godt på vej til at få orden i deres forhold, hvis Folketinget giver støtte til ophugning af fiskerkuttere osv.

Det er en helt forkert indstilling. Det, det drejer sig om, er at få folk beskæftiget i den private sektor, så vi kan få en produktion, så Danmark kan producere nogle varer, som vi kan sælge til udlandet og få noget valuta hjem for. Alle de mærkværdige ordninger, som hr. Kent Kirk kritiserer Fremskridtspartiet for at ville spare udgifterne til, er jo netop en del af årsagerne til, at vi er endt i den sørgelige tilstand, vi befinder os i. For hver eneste krone, der bliver givet i tilskud til jobskabelse eller lignende, kan kun komme ét eneste sted fra, nemlig fra produktionen. Det skal hr. Kent Kirk lære; jeg ved ikke, hvem der skal lære ham det – jeg tror ikke, jeg kan gøre det, og jeg ved ikke, om et højskoleophold kunne hjælpe lidt – men han har i hvert fald behov for en langt bredere viden om det. Det skal vi naturligvis ikke blande os i, men vi må blande os i det, når hr. Kent Kirk ligefrem begynder at kritisere os andre, fordi vi har en anden holdning.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Når og hvis Fremskridtspartiet bliver indkaldt til forhandlinger i Finansministeriet om næste års finanslovsforslag, vil jeg gerne være med til at diskutere, hvor Fremskridtspartiet ønsker at sætte ind med besparelser, sammen med hr. Kent Kirk, hvis hr. Kent Kirk altså deltager i de drøftelser – det er jo ingenlunde sikkert.

I øvrigt skal jeg sige til hr. Kent Kirk, at det sidste, der blev sagt, nemlig at så vidste hr. Kent Kirk ikke, hvad besparelser var, er fuldstændig rigtigt; det er faktisk dér, hunden ligger begravet.

Marianne Jelved (RV):

Vi er i en tid, hvor der sker store forandringer i det internationale samfund. Den indbyrdes afhængighed bliver mere og mere synlig, nød-

vendigheden af bedre vilkår for udviklingslandene forstås af flere og flere, og derfor fastholder vi den vedtagne stigning i Danmarks ulandsbistand.

Nedrustningsforhandlingerne mellem Øst og Vest har givet resultater; reformer i Sovjetunionen følges med opmærksomhed over store dele af verden.

Brundtlandrapporten klarlægger, kommer med indstillinger til, hvordan vi kan løse de globale økologiske problemer, og vi får i Folketinget mulighed for at diskutere, hvordan vi i Danmark skal føre indstillingerne ud i livet.

FN's rolle er på det sidste igen blevet markant i det fredsskabende arbejde. På flere områder er der således forandringer i den rigtige retning. Det internationale arbejde på alle områder er vigtigt, og Danmark skal yde en aktiv og konstruktiv indsats. Det kan nytte, der kan ske gode ændringer, og vi kan og skal bidrage.

Det gælder også i det nordiske samarbejde, hvor Danmark bærer nordiske synspunkter med i EF-samarbejdet. Danmark og Norden har nogle kvaliteter, en kultur, nogle traditioner, som har deres værdi i det internationale samfund.

Vi skal blande os, vi skal tage del i udfordringerne og præge forandringerne, og vi skal gøre det med den demokratiske holdning, at argumenter, dialog, samarbejde er vejen til bæredygtige resultater. Også i denne sammenhæng har det enkelte land og det enkelte menneske en betydning for det arbejde, der skal gøres.

Vi er i en tid, hvor der sker store forandringer i det danske samfund. Sammenhængene i samfundsøkonomien, sammenhængene mellem vores måde at indrette samfundet på og vores balanceproblemer bliver mere og mere synlige for flere og flere.

Det Radikale Venstre vil ikke deltage i muderkastningen mod velfærdssamfundet, mod den offentlige sektor, mod den private sektor, mod vælgerne, mod de politiske partier. Det Radikale Venstre vil gøre rede for, hvad det efter vores opfattelse handler om. Det må også være en forudsætning for, at vi i fællesskab kan komme i gang med at løse opgaverne.

Vi har i Danmark det samfund, som vi – befolkning, organisationer og politikere – selv har valgt at have. Vi har den offentlige sektor, som politikerne, befolkningen og organisationerne har valgt at vi skal have. Den offentlige sektor

[Marianne Jelved]

gør det arbejde, som politikerne har bestemt – eller i hvert fald har accepteret – at den skal gøre. Vi har en privat sektor, hvis virke for en stor dels vedkommende er reguleret af lovgivning vedtaget i Folketinget i årenes løb. Der er mange om ansvaret, men det er politikerne, der bliver gjort ansvarlige, når problemerne melder sig.

Der er brug for fordomsfrie diskussioner. Vi skal passe på de refleksagtige reaktioner, der blokerer for nuancerede diskussioner og nye løsningsmåder. Blot et enkelt eksempel: større landbrug giver bedre økonomi, siger man. Men faktisk er der undersøgelser, der viser, at dygtigheden hos driftslederen betyder fem gange mere end landbrugets størrelse.

Vi har ikke brug for fjendebilleder; vi har derimod brug for at se tingene i sammenhænge. Det er meget nemt at være imod eller for enkelt-sager, og det er åbenbart svært at se enkeltsager som en del af en helhed i en større sammenhæng. Det er et problem for alle parter, at det er nemt og uforpligtende at rejse en protestbevægelse mod nedlæggelse af en skole, mod besparelser på gymnasier, mens det er vanskeligt at få medlemmer til de politiske partier, skønt det dog er disse partier, der på hver deres måde arbejder ud fra nogle helhedsbetragtninger.

Derfor er de politiske udfordringer større end nogen sinde. Det handler også om folkestyrets troværdighed. Denne troværdighed fremmes ikke af den slags spil, som vi er vidne til i dag.

Jeg vil gerne på den radikale gruppes vegne sige tak til statsministeren for en god åbningstale. Åbningstalen trak bl.a. to væsentlige hovedlinjer op: holdninger som retningsgivende for forandringer – og dernæst: strukturproblemerne i samfundet med veje til at løse disse problemer.

Danmark tjener ikke penge nok til, at vi bare kan bruge flere og flere af dem. Den eksportrende del af den private sektor er for lille, bl.a. i forhold til den offentlige sektors størrelse. Der skal eksporteres mere, og der skal skaffes flere arbejdspladser. Der er ikke råd til mere i løn eller til skattelettelser, der fører til øget privatforbrug. Der er brug for opsparing, der er brug for nye økonomiske vaner. Der er brug for, at de offentlige udgifter og skattetrykket holdes i ro, og det betyder her og nu besparelser på 11 mia. kr. på finansloven for 1989.

Men bag disse strukturproblemer ligger nogle holdninger. Vi har vænnet os til – eller vi har en forestilling om – at ansvaret for snart sagt alt muligt er placeret et andet sted end hos én selv: hos organisationerne, hos de folkevalgte, i systemerne og i sidste instans – når det går helt galt – i Folketinget.

Vi har vænnet os til at tage udgangspunkt i det, folk ikke kan eller ikke forventes at kunne, og så skal andre nok tage hånd om, dosere behandling, tilskud osv.

Når en organisation tilbyder sine medlemmer 24 timers medlemskab – underforstået: vi står bag dig i alle døgnets timer, er det et symptom på en udvikling, der i allerhøjeste grad også handler om holdninger.

Velfærdssamfundet bygger på solidaritet og omsorg, på rettigheder og pligter, på det enkelte menneskes værd i fællesskabet, og der er grænser for, hvad vi kan betale os fra. Vi kan ikke i længden leve på eller af det professionelle, det institutionelle, ansvar.

Erfaringerne med den nye ældrepolitik har vist, at holdninger spiller en væsentlig rolle for løsning af opgaver, for selvhjulpethed, for livskvalitet hos de ældre. Den nye ældrepolitik tager udgangspunkt i det, folk selv kan, og folk vil gerne selv.

De radikale udviklingsprogrammer – om folkeoplysning, om skolen som lokalt kulturcenter, det sociale udviklingsprogram – er udviklingsarbejder, der tager udgangspunkt i, at folk gerne selv vil og kan gå nye og bedre veje. Faktisk bygger disse udviklingsprogrammer på mange af de holdninger, som statsministeren gjorde rede for i åbningstalen.

Når regeringen i miljøpolitikken vil integrere miljøbeskyttelsen i den enkeltes dagligdag, i husholdningerne, i produktions- og samfundslivet, når regeringen vil tage initiativ til store begrænsninger i det samlede energiforbrug og i højere grad bruge vedvarende energikilder, er det eksempler på en måde at give den enkelte mulighed for selv at medvirke til at løse de nødvendige opgaver.

Det er ikke bare tom snak, når vi taler om holdninger. Det er faktisk helt nødvendigt, at alle forstår, at vi ikke kan styre eller regulere os ud af vores problemer i Danmark, men at alle skal arbejde med, hvor vi end har vores gang i dagligdagen.

[Marianne Jelved]

Og mange er faktisk klar over det. Det syder og bobler rundt omkring i lokalområderne, og mange steder, f.eks. i den offentlige sektor, er der dygtige, kreative medarbejdere, der har masser af energi og lyst til at løse opgaverne på mere hensigtsmæssige måder, hvis ellers vi, politikerne og organisationerne, ville give ansvar og dermed magt fra os.

Der er brug for forenklinger og overskuelighed i den offentlige sektor. Vi skal imidlertid ikke handle via hovsaløsninger, men med sund fornuft. Vi skal ikke nedlægge institutioner bare for at vise handlekraft. Det er vigtigt, at vi får en fordomsfri og konstruktiv debat om, hvilke opgaver det offentlige skal løse, hvilke opgaver der skal løses centralt, og hvilke opgaver der skal løses decentralt. Eller sagt på en anden måde: Vi skal vurdere, hvor opgaverne løses bedst.

Kommunerne er parat til det, ja, de ønsker et samarbejde med Folketinget om en opgavefordeling og om videre rammer til løsning af opgaverne under hensyn til lokale forhold. *Den* udstrakte hånd om samarbejde skal Folketinget tage imod. Nu handler decentralisering og demokratisering ikke kun om ord, men om handling. Det er ikke nok at have viljen, vi skal også gå vejen. Vi skal turde, og vi skal handle, og derfor håber vi i Det Radikale Venstre, at aftalen mellem Kommunernes Landsforening og regeringen om væsentlige lovændringer kan få bred tilslutning i Folketinget.

Jeg sagde tidligere i mit indlæg, at der er flere om ansvaret for vore strukturproblemer i Danmark: befolkning, organisationer og politikere. Vi skal derfor også løse opgaverne i fællesskab, og det forudsætter, at vi har en fælles målsætning. Arbejdsløsheden skal væk, de økonomiske problemer skal løses, vi skal have en velfungerende offentlig sektor, bedre kvalitet for den enkelte i dagligdagen og en demokratisering af samfundet. Og det er nødvendigt at understrege, at ansvaret for disse opgaver også ligger hos arbejdsmarkedets parter. Trepartsforhandlingerne om en arbejdsmarkedspension i stedet for lønforhøjelser er også centrale i denne forbindelse.

Efter Det Radikale Venstres opfattelse er den samlede målsætning for samfundets udvikling vigtig at have for øje. De løsninger, der skal findes på forskellige områder, skal føre til en folkelig selvstændiggørelse. Det handler hverken

om den rene individualisme eller om kollektivism, hvor ansvaret bare er placeret hos organisationerne. Ingen af delene fører på længere sigt i den rigtige retning. Efter Det Radikale Venstres opfattelse skal der findes løsninger, hvor den enkelte ansvarliggøres i et fællesskab.

Uanset problemerne og deres omfang er det en overmåde spændende tid, vi lever i. Vi kan løse vores problemer, hvis vi vil bygge på alle de ressourcer, der er, hvis befolkningen oplever, at det kan nytte noget at turde, og at der med besværet følger resultater og kvalitet. Men Folketinget skal lægge de overordnede linjer, vi skal vise vejen, og det gør vi bedst ved et bredt konstruktivt samarbejde. Det håber vi i Det Radikale Venstre vil kendetegne denne folketingsamling. Befolkningen forventer det faktisk.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg beklager, at mit partis politiske ordfører på grund af sygdom ikke kan være til stede. Hun ville meget gerne have holdt en tale her i dag, men nu må jeg så prøve, om jeg kan gøre det lige så godt.

Efter hr. Svend Aukens sortmaleri af et Danmark, der så helt forfærdeligt ud, sagde jeg til mig selv: Det Danmark kender jeg ikke, det er ikke det Danmark, jeg ser omkring mig i hvert fald. Jeg er sikker på, at for et år siden, hvor hr. Svend Auken muligvis sagde det samme – det kan jeg ikke huske helt nøjagtigt – ville den statsminister, vi havde dengang, have protesteret voldsomt og sagt, som jeg siger i dag: Det Danmark kender jeg ikke. Hvad i alverden kan der være sket siden sidste år, som får statsministeren til nu at kappes med hr. Svend Auken i sortmaleri? Hvad kan der dog være sket?

Der var tre – Fremskridtspartiet, hr. Svend Auken og statsministeren – der kappedes om at fortælle, hvor forfærdeligt dette land ser ud, men det må da være noget, der er sket i det sidste år, for det gjorde det ikke for et år siden. Hvad kan der være sket med statsministeren?

Jeg forstår det nu godt lidt, for der er jo en gammel historie herhjemme om, at den, der finder et firkløver, bliver lykkelig, og omvendt kan det, at man taber et firkløver eller smider det væk, godt medføre noget. For det kan da ikke være den omstændighed, at statsministeren nu har fået 5 radikale ministre i regeringen – jeg skal indrømme, at det ville give mig rynker i panden – der har taget pippet fra ham?

[Erhard Jakobsen]

Jeg kan kun sige til statsministeren – og jeg er sikker på, at undervisningsministeren kan sætte en ny tekst på den sang – »Løft dit hoved, du raske gut«. Der må være en mulighed for at lave en sang, og der er brug for den.

Ét opmuntrende moment må være – jeg skal nok lade være med at tale om økonomi, for det er der jo nye folk der tager sig af nu, har jeg forstået – at statsministeren i hvert fald tydeligt kan se, at han har langt bedre vilkår nu end tidligere, for han har fået en langt bedre opposition end den, han havde før.

Når jeg tænker på, hvad Det Radikale Venster tillod sig af hestehandler og studehandler, af krav og trusler for at komme igennem med sine ønsker, så står man nu over for nogle lammefromme Centrum-Demokrater, der, sådan som vi også har vist det i dag, er parat til at bøje sig for de politiske realiteter, ikke af kærlighed eller sympati eller had, men blot ud fra det synspunkt, som burde være selvfølgeligt: dette land skal regeres. Det er blevet trekløverpartierne ubehagelige opgave at skulle regere det, og så må vi andre jo også bidrage til, at det nogenlunde kan lade sig gøre, for det er i vores alle sammens interesse, at det bliver gjort.

Det var ud fra det synspunkt, vi i dag ikke skiftede standpunkt med hensyn til forringelser af det sociale område, men simpelt hen sagde: Denne regering skal da ikke trække sig tilbage på grund af en dagsorden. Det kan man da ikke. Men det betyder ikke, at regeringen ikke må regne med, at på de væsentlige sociale områder er det selvfølgelig ikke med vores stemmer, de nævnte ting skal gennemføres.

Må jeg i den forbindelse sige, at med hensyn til besparelser er Centrum-Demokraternes linje også ganske klar. Til enhver minister, der vil komme og sige: Inden for mit ministerium kan jeg undvære 10 mennesker, 15 mennesker, 20 mennesker, 50 mennesker, siger vi: Hr. minister, det er din sag. Du undværer dem, du kan undvære, for det er dit ansvar. Men begynd ikke at spare nogle folk i Gladsaxe Kommune eller andre steder, for det er ikke dig, der kommer til at bære følgerne af det. Derfor vil vi se helt forskelligt på de besparelser, der kan blive tale om. Men jeg skal lige advare: Kun 6 øre af hver skattekrone går til administration, og derfor er det meget begrænset, hvor mange skattelettelser man kan hente dér, lige så begrænset som det er, når vi taler om brugerbetaling, med-

mindre man vil falde i den grøft, som vi i dag har advaret imod, og den, som statsministeren selv sagde i sin åbningstale at man ikke ville falde i. Hvis man ikke vil begynde at gå ind på det område, der hedder social omfordeling, er der ikke penge at hente.

Det, man nævner gang på gang – det er jo næsten det eneste, man kan få ud af folk, der taler brugerbetaling – er bibliotekerne. Jeg skal meget fraråde, at man begynder at tage penge for at låne bøger ud, men hvis man gør det, betyder det med 85 millioner udlån a 5 kr. 500 mio. kr. rundt regnet og a 10 kr. en lille milliard kroner. Det tror man da ikke at man kan lave skattelettelser for? Det har ikke noget med skattelettelser at gøre. Jeg har ikke trukket fra i de beløb, hvad ordningen koster at administrere, men det er formentlig betydelige beløb. Det er altså brugerbetaling!

Vi går ikke imod brugerbetaling; det kan man ikke, for det har vi i forvejen. I en så udmærket kommune som den, jeg bor i, er der da masser af ting, vi må betale for, og det er i orden. Vi skal måske også betale mere. Men det er ikke regeringens sag, det er ikke Folketingets sag. Jeg er skeptisk, for jeg er bange for, at hvis man vil indføre en brugerbetaling, der skal kunne medføre skattelettelser, skal man over til at lave en social omfordeling, som, så vidt jeg ved, hverken Venstre- eller konservative politikere faktisk ønsker, når de tænker sig om. Det tror jeg ikke på – og det håber jeg heller ikke er tilfældet.

Jeg har tidligere i dag været inde med en advarsel mod dette med at tale om en større produktivitet og så sammenligne med erhvervslivet, og det tror jeg vi kan tale os til rette om.

Jeg har også en anden advarsel, og den gælder det med at tale om en privat sektor og en offentlig sektor. Hvad er det for en grænse? Ude hvor jeg bor, går jeg ind på et kontor, hvor der er nogle mennesker, der laver noget kontorarbejde, altså noget bureaukrati. Dem går jeg hen til og siger: Jeg skulle gerne have nogle penge. Og det får jeg så, for jeg har nogle penge stående. Det er nemlig en bank. Altså i den private sektor går jeg ind til nogle mennesker, der sidder og laver bureaukrati dér. Jeg får mine penge, og dem skal jeg bruge, fordi jeg skal betale ekstraskat. Så går jeg over på posthuset. Det er ikke produktivt at lave ekstraskat, men det er produktivt i hvert fald, at de henter disse

[Erhard Jakobsen]

penge. Ovre på posthuset sidder nogle mennesker og laver bureaukrati, og til dem indbetaler jeg så mine penge, sådan at jeg kan få betalt denne produktive ekstraskat, der skal betales. Hvordan vil man sondre? Vil nogen virkelig påstå, at valutasituationen bliver bedre, hvis vi flytter nogle folk fra posthuset og ind i banken? Det er jo nonsens. Det er noget galimatias, man stiller op, og man kan lige så godt opgive det. Det er ikke de store problemer. Det har ikke noget at gøre med valutasituationen.

Derimod har regeringen helt rigtigt fat i, at i 25 år har den danske befolkning brugt for meget i privatforbrug og sparet for lidt, og det må vi have en ændring på. Jeg ser med glæde, at det udvalg, som vi i fællesskab fik nedsat, koordinationsudvalget, nu kommer med nogle resultater, og dem vil vi da naturligvis støtte fuldt ud. Men det andet er noget ideologisk snak, som jeg vil fraråde at man bruger meget tid på.

Skattelettelse. Jeg ser til min store glæde, at statsministeren har stoppet den diskussion og dermed måske også skatteministerens diskussion – det er dog forhåbentlig det eneste punkt, hvor man lukker munden på skatteministeren, for han laver et meget, meget dygtigt stykke arbejde, det ved jeg, for det har jeg set i den tid, jeg har arbejdet sammen med ham. Men jeg er glad for, at man stopper den diskussion, for der er ikke mulighed for at give skattelettelser, sådan som statsministeren sagde det, førend vores valutasituation er en ganske anden end nu. Prøv nu lige at tænke på: Hvordan er valutasituationen? Den er sådan, at selv om vi glædeligvis nu vel sælger for et par milliarder kroner mere om året, end vi køber for – og det er meget, meget glædeligt, og det er fantastisk, at erhvervslivet har kunnet gøre det, men det har de altså – er det kun, hvad vi skal bruge om måneden for at betale renterne af vores gæld, altså ikke betale af på gælden, men betale renter af vores gæld. Først den dag – og det vil man nok sige varer noget, desværre – vi har 25 mia. kr. i overskud på vores handelsbalance, kan vi betale renter og samtidig begynde at afdrage på gælden. Jamen så kan man da sige sig selv, at der ikke er plads til skattelettelser. Hvorfor så blive ved med at gå rundt og sige det? Der er jo ikke plads til det.

Vi vil gerne være med til at lave skattelettelser af den art, der i øvrigt blev talt om; altså et par milliarder fra eller til det ene eller det andet

sted kan man godt bruge for derved at få en rimelig ordning.

Formueskatten har altid været en modbydelig misundelsesskat, som bør fjernes. Den er urimelig, den er gammeldags. Det samme gælder ejendomsskatterne. En omlægning af ejendomsskatterne over 8 år vil overhovedet ikke mærkes i kommunerne. Man kan se det i Gentofte Kommune. Man gjorde sidste år det fantastiske at hæve grundskyldpromillen fra, jeg tror 4 til 20. Det vakte megen ballade. I år sætter man den ned igen. Og hvad betyder det? Det betyder, at Gentofte Kommune må sætte skatten i vejret med 1 pct. Man påførte altså grundejerne 10.000–12.000–15.000 kr. ekstra i udgift sidste år bare for at spare 1 pct. i skat. Hvis man ændrer dette over 8 år, er det klart, at så vil det ikke mærkes i nogen kommune.

Nu går Centrum-Demokraterne til biddet. Vi foreslår, at ejendomsskatterne bliver afskaffet i kommunerne over 8 år.

Vi foreslår også formueskatten helt strøget for personer, der er fyldt 60 år. Det kan ikke betyde alverden. Vi har mange udtalelser om, at netop i 60-års-alderen, begynder folk at tage stilling til, hvad de skal bruge pensionen og forskellige andre ting til, og så er det, de rejser til udlandet.

Vi foreslår også, at folk, der er fyldt 67 år, skal været helt fri for at betale lejeværdi af egen bolig. I forvejen reducerer man den. Vi foreslår den helt fjernet. Og endelig foreslår vi også – og det er et led i opsparingsbestræbelserne – at man reducerer lejeværdien af egen bolig, i takt med at folk betaler deres gæld på fast ejendom tilbage. Det er en af de sikreste måder at fremme ældre menneskers opsparring på. De betaler deres gæld i huset noget hurtigere.

Alle disse ting for at vise, at vi har forstået, hvad det gælder. Der er skatter her i landet, der er drønuretfærdige og bør ændres, og det er der ikke uoverstigelige vanskeligheder ved.

Må jeg så sige, at jeg går ikke med til som repræsentant for borgerlige vælgere her i landet at godkende, at det eneste, der interesserer borgerlige vælgere, er skattelettelser. Der er højere etiske og moralske værdier her i landet end at slippe billigt fra at bo i et samfund, der byder én mange goder, og jeg vil tro, at en af de ting, der alvorligst bekymrer borgerlige vælgere, er det, at retssikkerheden skrider mere og mere i retning af, at folk kan lave uro, uden at der sker

[Erhard Jakobsen]

dem noget. Man tør ikke gå på gaden på grund af folk, der laver uro, folk der generer andre, fordi de er drukne. Altså det tror jeg generer borgerlige mennesker her i landet langt, langt mere end skatter og de andre ting, der tales så meget om.

Centrum-Demokraterne vil bede om, at vi får undersøgt muligheden for, at der kan gribes meget hårdt og meget kontant ind, så f.eks. ungdomsbander eller andre bander, også politiske bander, der ikke følger politiets ordre til at forsvinde, ganske simpelt kommer ind i 20 timer for at tænke sig om og for at sikre borgerne, at de ikke skal have sådan nogle strejfende omkring og gøre det hele usikkert.

Hr. Palme gjorde det i Sverige i sin tid. Jeg tror endda, det dér var 48 timer, men vi har jo noget med en grundlov her. I 48 timer holdt man mennesker tilbage, der ikke fulgte de direktiver, der blev givet. Jeg tror, vi skal tage alvorligt fat på dette, for at folk kan føle, at vi gør noget for, at de kan færdes frit på vore gader. Der er faktisk ikke mange mennesker i min alder, der tør færdes på gaderne om aftenen, og det er galt, det kan vi ikke have, så det må vi gøre noget ved. Det tror jeg spiller en stor rolle.

Og så skal jeg også lige nævne – vi skal jo ikke hele kataloget rundt – uddannelsen. Jeg har med stor glæde læst, hvad rektor for Odense Universitet har sagt for nylig om de højere læreanstalter. Desværre har næsten ingen aviser refereret ordret, hvad han sagde. Rektor gjorde direkte op med studienævnene. Han talte også om at løsrives fra København. Det er én side, og det er ikke det væsentligste. Men rektor foreslår, at studienævnene bliver permanente udvalg under fakultetsrådet, sådan at det er fakultetsrådet, der bestemmer, og ikke studienævnene. Det vil Centrum-Demokraterne direkte fremsætte forslag om. Vi vil gøre op med det ungdomsoprørsgøgleri, som har terroriseret undervisningsvæsenet her i landet, lige siden det trængte igennem for 20 år siden. Vi mener, at nu i 20-året for ungdomsoprøret er tiden inde.

Et andet 20-års-jubilæum vil vi også godt fejre. Vi vil godt, at undervisningsministeren, som har vist stor dygtighed på mange områder, nu forbereder en ny folkeskolelov i en helt anden ånd, end den blev givet i, som vi fik i 1974, og det vil sige nye folk til at forberede den og ikke bare de, der trasker videre i de såkaldt progres-

sive pædagogers fodspor. Nye toner her er nødvendige, og det tilsiger vi en borgerlige regering fuld støtte til at køre frem med.

Og så vil jeg ellers bare sige, at for Centrum-Demokraterne er det uhyre vigtigt, at vi ikke skal forøge parlamentsleden, som såmænd ikke er så stor. Der er heldigvis mange mennesker rundt omkring, som både kan lide os politikere og gerne vil tale med os, og som også interesserer sig for politik, men vi skal passe på, at vi ikke ved spilfægteri og små stridigheder af den ene eller den anden art kommer til at sætte over styr den tillid, som vi stadig væk nyder i befolkningen, og jeg kan love, at det skal Centrum-Demokraterne bidrage til, hvor vi kan gøre det.

Glønborg (KRF):

Jeg står her, fordi Kristeligt Folkepartis politiske ordfører, hr. Kofod-Svendsen, deltager i Chr. Christensens begravelse i Ringkøbing, og jeg tror, der er forståelse for, at gruppens øvrige medlemmer også har følt, at deres plads i dag er i Ringkøbing. Jeg er derfor ene tilbage her.

Vi var lidt spændt på, hvad statsministeren ville sige i tirsdags; i de 6 foregående år kendte vi jo talen på forhånd, fordi vi selv havde medansvar for den. Der har allerede i medierne været fremsat mange kritiske bemærkninger om talen, og dem vil jeg ikke gentage, men sige, at statsministeren naturligvis sagde mange ting, som vi er helt enige i, f.eks. at også den forrige regering var en mindretalsregering, men at det alligevel lykkedes i firkløverregeringens år at få det uhyggelig store, mangeårige underskud i statsfinanserne bragt ud af verden.

Vi er også enige i, at vi som mennesker har et ansvar for både os selv og hinanden.

Den mest konkrete og indholdsmæssige del af talen – nemlig den skriftlige del – er karakteriseret ved usædvanlig mange fremsættelser, altså et resultat af det arbejde, Kristeligt Folkeparti og Centrum-Demokraterne var med i, men som statsministeren så pludseligt afbrød i håb om at få bedre arbejdsmuligheder. Det vil vise sig, om han har fået det. Jeg ser i det mindste, at statsministeren er meget optaget af at samarbejde med sine nye regeringspartnere, og det vil jeg da ønske ham til lykke med.

Kristeligt Folkeparti har altid samarbejdet med de skiftende statsministre, og den linie vil vi holde. I samarbejdet ligger også en konstruktiv kritik, og den skal bl.a. lyde her i salen.

[Glønborg]

Jeg vender så tilbage til den mundtlige del af statsministerens tale.

Statsministeren var ikke heldig med sit ordvalg, da han talte om at skabe balance mellem mennesket, systemerne og samfundet. Efter det menneskesyn, som Kristeligt Folkeparti bygger på, skal forholdet mellem mennesket og systemerne absolut ikke være en form for balance, men et klart herskerforhold. Det bør stå tindrende klart for enhver politiker, at systemer udelukkende er til for at tjene mennesket. Når mennesket sammen med andre danner et samfund, får det ansvar for, at alle regler og systemer udformes til gavn for hvert eneste menneske – ikke blot for de stærke og dygtige systembyggere.

Jeg håber, at den konservatisme, som statsministerens parti bygger på, ikke vil vise sig blot at være en bevaring af den stærkes magt, men vil vise sig at være den værdikonservatisme, som vi fra Kristeligt Folkepartis side hidtil har kunnet samarbejde med statsministeren om.

Jeg bliver betænkelig, når statsministeren ikke nævner ét ord om familien, som vi i firklovreregningen var enige om at ville styrke. I stedet taler statsministeren om nye og bedre fællesskaber mellem mennesker. Jeg havde håbet, at den konservative statsminister ville huske det ældste fællesskab mellem mennesker, nemlig familiefællesskabet. Hvis de nye fællesskaber, som statsministeren taler om, skal blive til noget godt, bliver der brug for det livsmod, som gror i et sundt familieliv. Familiemennesket har overskud til også at drage ensomme ind i fællesskabet og at hjælpe dem, der er i nød. Derfor hænger en aktiv familiepøolitik og en aktiv socialpolitik uløseligt sammen.

Jeg vil citere et kort afsnit af statsministerens tale. Jeg citerer fra sp. 3 i Folketingets forhandlinger:

»I disse år skal vi . . . fastlægge kursen for samfundet i det 21. århundrede og derfor skal vi nu foretage en række valg, som bliver af afgørende betydning for det danske samfunds og for demokratiets udvikling.«

Jeg vil gerne spørge statsministeren, om det blot er en forglemmelse, eller om der ligger et bevidst valg fra regeringens side i, at familiepøolitik forbigås i tavshed. Jeg mindes ellers at have set en pæn valgbrochure fra Det Konservative Folkeparti, hvori man lovpriser familien. Jeg

har også fra det andet store regeringsparti, Venstre, læst og hørt utallige indlæg i valgkampen om familiens betydning, og det glæder mig, at hr. Ivar Hansen i sin ordførertale sagde, at vi skulle respektere familien. Jeg tager det som et udtryk for, at vi kan glæde os til i fællesskab at fjerne de økonomiske uretfærdigheder, som vil blive afsløret, når skatteministeren bliver færdig med det undersøgelsesarbejde med hensyn til diskriminering af ægteskabet, som blev sat i gang under firklovreregningen.

I krydsilden i TV 1 i tirsdags sagde statsministeren i en sammenligning med firklovreregningen, at KVR-regeringen kunne føre en mere liberal og borgerlig politik, end det har været muligt i de sidste 2-3 år. Det lyder interessant, at optagelsen af Det Radikale Venstre i regeringen skulle gøre den mere liberal og borgerlig.

Jeg har ledt efter de radikale fingeraftryk i talen, og i den skriftlige del stødt jeg på et lovforslag, der udtrykkelig angives at stamme fra Det Radikale Venstre. Det kaldes en modernisering af ægteskabsloven, og indholdet er, at det skal gøres nemmere at opløse ægteskaber. Derved indskrænker man betydningen af at indgå i den stærke pagt, som et ægteskab er og fortsat bør være. Kristeligt Folkeparti mener, at samfundet gavner de enkelte mennesker, først og fremmest børnene, ved at styrke ægteskabsinstitutionen. Jeg vil gerne vide, om Venstre og Det Konservative Folkeparti mener, at en svækkelse af ægteskabet og dermed familien er til gavn for nogen. Hvis det er den form for liberalisme og borgerlighed, statsministeren ønsker, er det rigtigt, at det er blevet lettere med De Radikale end med os.

Problemerne med Danmarks økonomi er godt beskrevet i mange sammenhænge, så jeg vil ikke bruge mange ord på at fortælle, hvor slemt det er. Det er meget alvorligt, at vi i mange år skal slås med en stor gæld til udlandet, men vi skal slås med den, og vi kan vinde, hvis vi vil. Selv om det er upopulært og jeg risikerer opringninger fra vælgere, der vil fortælle, at nu vil de ikke stemme på Kristeligt Folkeparti mere, skal sandheden siges, nemlig at gælden til udlandet skyldes et overforbrug, som vi alle har nydt frugterne af. Vi skal holde op med at skændes om, hvem der har den største skyld. Lad os bruge den gode gamle kristne målestok for synden. Der er det specielle ved den målestok, at den kun har én eneste måleenhed. Den

[Glønborg]

siger blot: Her er en synder – om hvert eneste menneske, og måler ikke efter graden og mængden af synder.

Og lad os så også bruge det gode gamle princip at tilgive hinanden det, som er sket, så kan vi tage fat på at udbedre den skete skade. Stadig med risiko for at tabe popularitet vover jeg at sige, at vi kan klare det. Midlet er ganske enkelt, at vi selv skal bruge en mindre del af det, vi producerer, end vi er vant til. Sandheden er jo, at vi alle kan klare os med lidt mindre og arbejde lidt mere. Det gælder både unge og ældre, børn og pensionister, arbejdere og direktører, husmødre og tjenestemænd, folketingsmedlemmer og kontorchefer. Det gælder både skolerne, sygehusene, Statsbanerne, Flygtningehjælpen, universiteterne og Det Kgl. Teater osv. Alle steder kan man noget.

Men Kristeligt Folkeparti har sammen med en række andre partier her i salen, som vi i visse situationer vil samarbejde med, vendt sig imod den lineære besparelsesløsning, som regeringen spillede ud med. Sådan mener vi nemlig ikke at det skal gøres. Det var et af de tilfælde, hvor vi sagde: Her har regeringen ikke gjort det godt nok, og så må vi tage nogle andre i hånden og prøve at påvirke regeringen til at finde på noget bedre. Sandheden er jo nemlig, at der er forsket i situationen både for enkelte mennesker og for de institutioner, vi taler om.

Det, jeg siger, er bare, at ingen skal sige sig helt fri og sige: Her kan vi slet ingenting, og jeg kan slet ingenting. Jo, vi kan alle sammen. Men det kræver sandelig et stykke seriøst arbejde at finde frem til, hvor meget der skal spares, og hvor meget der skal effektiviseres, og hvordan det skal gøres de forskellige steder. Det er det stykke arbejde, vi sidder her 179 personer bistået af en dygtig stab af embedsfolk og skal løse. Det er vores opgave.

Det er faktisk et stykke arbejde, som jeg tror regeringen vil gå ind i. Jeg er jo helt overbevist om efter hr. Erhard Jakobsens tale – og det havde jeg for øvrigt også ventet – at CD og Kristeligt Folkeparti som sædvanlig går ind i det stykke arbejde. Så mener jeg også, at Socialistisk Folkeparti vil gå seriøst ind i det arbejde. Vi har fået nogle fine meldinger også fra det parti om, at man er indstillet på at tage skeen i en anden hånd og prøve at hjælpe med til også at finde besparelser rundt omkring. Og jeg tror da også, at Socialdemokratiet og Fremskridtspartiet vil

gå seriøst ind i det arbejde. Så naiv er jeg, selv om de to partier er kommet lidt uheldigt fra start med et par arbejdsforstyrrende dagsordensforslag i dag.

Men den måde at klare opgaverne på duer ikke. Det har jeg sagt i et tidligere indlæg i dag, og jeg vil gerne holde fast i det: seriøst arbejde kræver, at vi kan finde nuancerne i fællesskab.

Derfor vil jeg bede om, at denne folketings-samling må gå over i historien som det år, hvor vi holdt op med at genere hinanden ved at spille tid og kræfter på mere eller mindre udspekulerede dagsordener. Hvor er der i denne sal og i de tilstødende lokaler spildt umådelige mængder af tid og kræfter på at redde en eller anden tåbelig dagsordenssituation i land. Hvornår mon vi bliver kloge og ansvarsbevidste nok til at holde op og så bruge dagsordensinstitutionen til de meget specielle anledninger, hvor den er på sin plads? Folketingets medlemmer skylder at vise vælgerne, at vi vil og kan samarbejde.

Der er naturligvis en række enkeltheder i åbningstalen, som jeg gerne ville have brugt megen tid på at tale om. Men det gælder jo for dem alle sammen, at vi vender tilbage til dem langs ad vejen i løbet af folketingsåret, og så bliver der anledning til at tale nærmere om de ting. Derfor skal det være rent eksempelvis, at jeg tager nogle ting frem.

Det glæder os, at der er et initiativ om en erhvervsrettet voksenuddannelse, hvor voksne mennesker får lejlighed til på deltid at fortsætte deres uddannelse. Det at voksne mennesker, som ikke har fået tilstrækkelig uddannelse, kan få mulighed for at komme videre, men samtidig bevare tilknytningen til deres arbejdsplads, synes vi er en meget, meget fin idé – denne kombination af uddannelse og erhverv. Jeg håber, at denne kombinationsmulighed kan blive et eksempel på et forlig mellem dem, der bare kan sige »betalt frihed til uddannelse, betalt frihed til uddannelse«, og vil have, at folk skal have både i pose og i sæk dér, og så dem, der ikke vil give en krone til den sag.

Jeg håber, disse to yderstandpunkter kan mødes i, at alle får lov til at bidrage arbejdsmæssigt og økonomisk til, at den sag kan komme på plads, og at den, som tager uddannelsen, må bøde noget selv. Den arbejdsplads, som får glæden af, at en medarbejder er blevet bedre uddannet, bidrager også, og vi alle sammen,

[Glønborg]

som har et ansvar for, at vi alle sammen kommer et skridt videre, kan også bidrage. Det er modellen.

Undervisningsministeren har fået utrolig mange klø i den sidste tid. Jeg har haft fornøjelsen af at stille op nogle gange på uddannelsesinstitutioner i den senere tid og har mere eller mindre frivilligt måttet forsvare undervisningsministerens tanker, fordi jeg synes, at de fik dog en helt urimelig behandling.

Jeg må sige, at jeg naturligvis har fralagt mig medforfatterskab og derfor medansvar for de mange seminarienedlæggelser, og hvad der nu har været. Men jeg har sagt – og det vil jeg også sige her – at vi går naturligvis ind i et seriøst arbejde for at finde ud af, hvilke af seminarierne vi kan undvære, for vi er enige i, at vi kommer til at undvære nogle af dem.

Undervisningsministerens tanker om større selvbestemmelsesret for folkeskolerne synes vi egentlig også er tanker, som i høj grad er værd at arbejde videre på. Vi kan godt lide, at selvforvaltningsprincippet får en stærkere plads inden for folkeskoleområdet.

Vi glæder os over læseplansforslaget vedrørende kristendomskundskab. Det ser ud til, at I virkelig vil tage det fag alvorligt, og at det får lov til at beholde navnet kristendomskundskab. Jeg håber, at vi herinde kan stå sammen om at mane den plan i jorden, som har været ført frem fra visse sider, at nu skulle vi have en slags religionsundervisningstagselselvord at lægge frem for børnene. På den måde kan man aldrig give børn en identitet, som er deres egen.

Det er nødvendigt, at man opdrages i og oplæres i et tankesæt, som kan fylde ens hverdag, og som kan styre ens liv. Så er det rigtigt, at man også lærer at forstå, at der er andre, som er vokset op med andre tankesæt, og at der er nogle, der har valgt andre livsforståelser – vi kan kalde det andre religioner. Derfor ønsker vi klart, at der skal være en god undervisning om de fremmede religioner, men den skal ligge i de ældste klasser. Det er ikke noget at fylde i hovedet på de mindste børn.

De mindste børn skal naturligvis have en generel menneskelig tolerance over for folk, der er anderledes og tænker anderledes og klæder sig anderledes og synger anderledes og spiser anderledes og al den slags. Det hører naturligt hjemme i klassens time og alle mulige andre steder, hvor man arbejder i skolen med at bidrage mennesker forståelse for hinanden.

Jeg gør opmærksom på, at uden at man har en selvstændig livsopfattelse og forståelse af egen identitet, vil tolerancebegrebet være meningsløst.

Så glæder det os også, at omlægningen af arbejdsmarkedsbidraget ser ud til at blive ændret til gavn for mindre virksomheder. Vi forudså problemet, da vi vedtog loven, og jeg kan citere min egen ordførertale fra dengang: Der var tre felter, hvor vi måtte være opmærksom på, om det her nu virkede godt.

Det var over for landmændene, over for fiskerne og over for de mindre butikks- og håndværksdrivende. Vi er glade for, at vi nu kommer i gang med det, og at vi så har ro til at finde en fornuftig løsning på det område.

Det glæder os, at der er lagt op til en fornuftig diskussion om, hvordan vi gennemfører samarbejdet med ulandene, hvordan vi får Brundtland-rapportens fine tanker udmøntet i noget praktisk og godt, sådan at vi ikke blot tænker på os selv, men også på, at vi virkelig har en nød at afhjælpe for de fattige i hele verden.

Rosing (S):

Hvis det udelukkende var for statsministerens åbningstale og dens fire linjer om Grønlands overtagelse af statsområder, behøvede jeg egentlig ikke at komme herop på talerstolen i dag. Men netop den meget lille plads, som Grønland får i den vigtigste tale her i rigets højeste forsamling, foranlediger mig til at fremkomme med nogle betragtninger om rigets nordligste del, Kalaallit Nunaat – Grønland.

En stor del af Tingets medlemmer har i den forløbne sommer besøgt Grønland, heriblandt flere regeringsmedlemmer samt Folketingets Præsidium. Vi har naturligvis under disse besøg søgt at give et så fyldigt og nuanceret billede af dagens Grønland som muligt, og det er mit håb, at den interesse, som er blevet udvist, og de indtryk, som har nedfældet sig, også vil holde sig, når de store og tunge sager vælter ind over os alle i disse for Danmark svære tider.

Valget til Folketinget i maj i år gav en uændret grønlandsk mandatfordeling her i salen, men gav til gengæld en del politisk turbulens på den hjemlige politiske arena. Koalitionen mellem Siumut og Inuit Ataqatigiit blev sprængt, primært på grund af afgørende forskelle i sikkerhedspolitiske spørgsmål, og Siu-

[Rosing]

mut dannede et mindretalslandsstyre med Atassut som støtteparti. Dette forhold vil forhåbentlig afspejle sig her på Christiansborg, når min ærede kollega, hr. Steenholdt, bestiger talerstolen, denne gang som loyal støtte for mit regerende parti.

Fra Grønlands landsstyreformands, Jonathan Motzfeldts, tale ved Landstingets åbning for en uge siden vil jeg gerne have lov til at citere følgende:

»Samarbejdsaftalen mellem Siumut og Atassut har vist sig at være en solid politisk konstellation, som har skabt megen ro på den hjemlige politiske front. Den har også styrket vort renommé i Danmark og i udlandet. I Danmark er der af og til negative røster om Grønland, oftest udsprunget af total uvidenhed om de faktiske forhold, men jeg kan forsikre, at der eksisterer et godt og tillidsfuldt samarbejde mellem Landstinget og Folketinget.«

Videre siger Jonathan Motzfeldt:

»Landstinget skal under denne samling træffe en lang række beslutninger, som markerer, at vort land går ind i en ny fase i sin udvikling. Hjemmestyret har fået kød og blod . . . Tiden er til at analysere de hidtil opnåede resultater, og de nødvendige justeringer skal foretages med henblik på en mere målrettet og mere koordineret udbygning af vort samfund . . .

Vi må erkende, at det er et forandret Grønland, vi lever i i dag – også vi har for alvor mærket virkningerne af markedøkonomien. Når vi skal bevæge os ud på verdensmarkederne for at sælge vore produkter eller optage lån« – hvad vi jo også er begyndt på – »er der ingen, der tager specielle hensyn til, at vi er et lille arktisk folk . . . Alt for mange af os har svært ved at acceptere disse nye vilkår. Vi er igennem flere generationer vænnet til, at staten – og nu også hjemmestyret og kommunerne – klarer alle problemerne for os . . . Men den tid er uigenkaldeligt forbi.«

Det fører mig frem til den mest akutte og alvorlige menneskelige krise, vi har befundet os i i nyere tid. Det drejer sig om det grønlandske sundhedsvæsens katastrofale situation netop nu. Det er naturligvis ikke en situation, der er opstået her og nu, men resultatet af års utilstrækkelige og mangelfulde indsats på et område, som her i Danmark altid har været et af de allerhøjest prioriterede, og som man med stolthed har fremvist over for omverdenen.

Det drejer sig faktisk om en af de fundamentale menneskerettigheder, som stadig i dag er en selvfølge i Danmark, men absolut er truet i et yderområde af riget. Retten til at blive behandlet i tilfælde af sygdom er allerede i dag ingen selvfølge i Grønland. Fra nytår vil 50 ud af 77 lægestillinger være ubesatte. Grønland skal med andre ord tilføres 50 læger for at kunne opfylde et blot nogenlunde godt behandlingstilbud. Dette alvorlige problem skal løses og løses snarest.

Men trods det er den akutte lægesituation kun ét af de mange problemer, som Grønlands sundhedsvæsen står i, eller snarere et af symptomerne på en udsultningspolitik, som regeringen har ført over for det grønlandske sundhedsvæsen. I adskillige år har staten bevidst underbudgetteret bevillingerne, og dette medfører til eksempel et driftsunderskud på 27 mio. kr. her i 1988.

Der påregnes fremover driftsunderskud af lignende størrelse, hvorfor regeringen nu lægger op til, at disse midler fremover tages fra vort anlægsbudget. Det betyder, at næsten halvdel af det tiltænkte renoveringsbudget for de næste 10 år i det grønlandske sundhedsvæsen forsvinder ud i den blå luft, og vi kan skyde en hvid pind efter at bringe de fysiske rammer for sundhedsvæsenet i en bare nogenlunde acceptabel standard.

Dette kan og vil vi ikke acceptere. Vi lever i det Herrens år 1988, og Danmark kan simpelt hen ikke være bekendt at hævde suveræniteten over et område, hvor en så vigtig samfundsfunktion fungerer efter normer, der var gældende for en menneskealder siden.

Vi kræver ikke luksushospitaler eller luksusbehandling. Vi ønsker blot rimelige og fornuftige forhold, som vi og vore familier kan leve med.

Jeg vil gerne her appellere til alle ansvarlige partier og medlemmer samt naturligvis til regeringen om snarest at løse dette problem sammen med os. Det kræver både akut handling og en mere langsigtet løsning, baseret på et grønlandsk behov, ud fra devisen om et ligeværdigt rigsfællesskab.

Sikkerheds- og udenrigspolitiske spørgsmål er et rigsansliggende, dvs. suverænt under rigsmyndighederne. Til trods herfor har vi i forståelse med regeringen nedsat et sikkerheds- og udenrigspolitisk udvalg under Landstinget.

[Rosing]

Under udenrigsministerens seneste rejse til Grønland blev udvalget under de fortrolighedsnormer, der er pålagt Folketingets Udenrigspolitiske Nævn, orienteret om relevante emner af betydning for det nordatlantiske område. Denne direkte dialog vil forhåbentlig fjerne en del af de spændinger, der i tidernes løb er opstået som følge af manglende indsigt i helt afgørende spørgsmål af vigtighed for vort land og vor del af verden.

Vi har med interesse fulgt den standende debat om Thule-radaren og Krasnojarsk-radaren og diskussionen om, hvorvidt den ene eller den anden eller de begge er i modstrid med ABM-traktaten. Gensidige beskyldninger om dette forhold fyger frem og tilbage mellem amerikanske og sovjetiske politikere og minsandten også mellem amerikanske og sovjetiske eksperter.

Der sker dog efter min opfattelse en opblødning efter det nylige besøg af den sovjetiske udenrigsminister, Sjevardnadse, og jeg kan kun opfordre regeringen til at følge disse tendenser op over for den amerikanske administration. Vi har i Grønland ingen – eller i bedste fald kun ganske ringe – indflydelse på ABM-traktatens fortolkning, mens Danmark har en lidt større mulighed for at præge denne dialog mellem supermagterne.

Vi, der lever i det arktiske område, har gennem århundreder lært, at miljøet er sårbart, og vi har altid været rede til at opfylde vore forpligtelser for at sikre kommende generationers ret til at leve i en ren natur. Vi har kun vores fælles Jord til låns.

Gennem et nært samarbejde blandt de arktiske folk er vi i dag nået langt med udarbejdelsen af en transnational, regional miljøstrategi, ganske i overensstemmelse med forudsætningerne i den anerkendte »Naturbevarelse – En Verdensstrategi« samt Brundtland-rapportens »Vor fælles fremtid«. Folketinget har fra dette år støttet dette vigtige arbejde økonomisk, men jeg har med beklagelse mærket mig, at denne støtte er fjernet fra det foreliggende finanslovsforslag. Jeg finder det væsentligt, at vi som et oprindeligt folkeslag – eller for at bruge Brundtland-terminologien – som en »sårbar gruppe« er gået i spidsen for at opfylde den moderne verdens krav om en nu-og-her-indsats, som samtidig er langsigtet.

Efter mange års forberedelse og forhandlinger har regeringen godkendt en bemyndigelse

til hjemmestyret om overtagelse af miljølovgivningen, og dette vil blive forelagt Folketinget og Landstinget dette efterår. Desværre er vi endnu ikke i stand til at overtage kompetencen over vor livsnerv, havmiljøet, det maritime miljø, da vi efter internationale standarder ikke er i besiddelse af tilstrækkelige spildolieanlæg, men et godt samarbejde har medført, at dette gerne skulle være på plads inden for det næste år.

Vi føler ofte og med god grund, at vi udsættes for diskrimination, fordi vi nu engang er udstyret – i hvert fald nogle af os – med et andet udseende og et andet sprog end det gængse her i landet. Vi har også en anden kultur end den gængse. Vi har en fanger- og fangstkultur. Også den føler vi bliver diskrimineret – måske ikke voldsomt netop her i Danmark, men i det Europa, som Danmark er en del af. Jeg tænker her konkret på den igangværende kampagne bl.a. i Europa-Parlamentet imod fældefangst af vilde pelsdyr. Selv om vi i Grønland kun driver minimal fældefangst, vil disse nye hetzkampagner endnu en gang give vækst til mistillid til de produkter, som vi er helt afhængige af.

Det er kun få år siden, at vore fangere måtte gå tiggergang som sociale klienter på grund af en fejlrrettet kampagne. Vi har ofret mange kræfter på at generobre tilliden til vore fangstformer, og vi kan ikke tåle flere misforståede kampagner. Jeg vil indtrængende anmode regeringen og Folketinget om at bistå os imod de uforsonlige og velorganiserede kræfter, der nok en gang truer de arktiske folk og deres livsgrundlag.

Der er mere end nogen sinde behov for et ligeværdigt rigsfællesskab, og jeg kan slutte med at udtrykke håbet om, at vi alle – ikke alene her i salen, men i hele det danske rige – udviser fælles solidaritet og sammenhold for at styrke de menneskelige og historiske værdier, der forner os i gensidig respekt.

Steenholdt (Grøn.):

Det var egentlig en dejlig fornemmelse at overvære Tingets åbning i tirsdags. Det ligesom lå i luften, at der var vilje til samarbejde mellem regering og opposition. Ikke fordi der pludselig var opstået forbrødring mellem dem, men fordi Danmarks økonomiske og konkurrencemæssige situation er så alvorlig, at man fra begge sider for en tid måtte resignere med hensyn til si-

[Steenholdt]

ne ideologiske holdninger. Det lå i luften, at der mellem regering og opposition måtte indledes praktisk samarbejde af hensyn til landet og dets befolkning.

Men glæden var kortvarig, da TV-Avisen i aftes omtalte mulighed for et forslag fra oppositionen om nok så principielle ideologiske holdninger uden om regeringen. Viljen til at gøre noget for Danmarks økonomi var åbenbart ikke så alvorligt ment, at den måtte vige for Socialdemokratiets evindelige drillerier over for regeringen.

Vi har gjort noget andet i Grønland. Det sidende Siumut-landsstyre og oppositionen, mit parti, Atassut, er blevet enige om samarbejde. Vi har vist i handling, at vi er parate til for en tid at ofre vore ideologiske holdninger for at bane vejen for en rimelig løsning af landets økonomiske og praktiske problemer.

Men jeg kan også i samme åndedrag sige, at det har været en lidt vanskelig beslutning at tage, da jeg skulle med ind i dette samarbejde. Jeg vil gerne sige specielt til Socialdemokraterne: I kan tro, det var svært, og det gjorde ondt for vores vedkommende at skulle optræde som redningsplanke for en regering, som ubekymret har bragt Grønland på fallittens rand. Ja, undskyld, hr. Rosing, men vores arbejde skal dog fortsætte.

I Atassut besluttede vi at indlede samarbejdet med landsstyret for Grønlands skyld. Vi retrak at hjælpe for på den måde at få positiv indflydelse på de alvorlige beslutninger, der skal træffes i den nærmeste fremtid. Jeg finder det glædeligt, at vi i Grønland efter nogle måneders samarbejde allerede kan skimte løsningsmuligheder. Det kan ske, hvis man har lyst til virkeligt samarbejde.

Og så glæder vi os i vores parti, Atassut, til bedre tider, så vi igen kan dyrke vore kæphest og føre oppositionspolitik – hvis det altså er nødvendigt – der ikke alene er dikteret af praktiske synspunkter, men hvor der også er plads til ideologiske slagsmål.

Jeg kunne sædvanen tro stå her og opremse de problemer, som vi fortsat døjer med i Grønland, men det vil jeg nu ikke. Jeg vil gerne ganske kort koncentrere mig om øjeblikkets største problem: det grønlandske sundhedsvæsen.

Vi har i længere tid hørt om de problemer, som sundhedsvæsenet i Grønland har måttet slås med, ikke mindst manglende læge- og sy-

geplejepersonale har der været klaget over. Men det er først i den seneste tid, det for alvor er kommet frem, hvor galt det egentlig står til. Det er ikke normalt, at læger indrømmer kollegers fejl. Det er heller ikke normalt, at læger offentligt omtaler deres kolleger som ukvalificerede. Det er sket i Grønland. Lægernes talsmand har offentligt erklæret, at folk dør eller får varige men på grund af, at ukvalificeret arbejdskraft ansættes til tjeneste i Grønland.

Jeg anmoder regeringen om at oplyse, hvorvidt de skiftende ministre for Grønland, senest sundhedsministeren, har været orienteret om, hvor galt det står til med sundhedsvæsenet i Grønland. Det er nødvendigt at placere ansvaret for et så alvorligt problem.

Jeg har erfaret, at sundhedsministeren tager initiativ til iværksættelse af en sammenhængende sundhedsplanlægning for Grønland. Arbejdet forventes afsluttet i løbet af 1989.

Jeg anmoder sundhedsministeren om at tage initiativ til en meget snarlig løsning af de akutte problemer og glæder mig i øvrigt til at få nærmere at vide, hvad sundhedsministerens sammenhængende planlægning munder ud i.

Lisbeth Petersen (V):

Som repræsentant for Sambandspartiet er det med speciel glæde at jeg står på Folketingets talerstol for første gang.

Sambandspartiet går som bekendt ind for samhørighed med Danmark, åbent og ærligt. Vi har det i vores partiprogram i formålsparagraffen.

Politiske modstandere beskylder os for at bære et urealistisk politisk navn – noget skal de jo sige. I virkeligheden siger navnet netop det, vi mener er grundlaget for vores eksistens og fremtid som et veludbygget og moderne velfærdssamfund. Det har ikke noget med underdanighed eller mangel på selvtillid at gøre. Det drejer sig om virkelighed og evne til at indse, hvilke muligheder et samfund med ca. 47.000 indbyggere har. Vi kan tro på os selv, vi kan rose os selv for arbejdsomhed og dygtighed, men vi må ikke lukke øjnene for, hvad det er muligt at udrette og leve med i et ørige, hvor fiskeri er hovederhvervet.

Da vi på Færøerne i 1906 fik de første politiske partier, var der kun Selvstyrepartiet og Sambandspartiet. Sambandspartiet består stadig væk, men Selvstyrepartiet har udviklet sig

[Lisbeth Petersen]

til seks forskellige partier, da de ikke kan blive enige om, hvilken selvstyreform de vil have. Vi har fået mere selvstyre, og Sambandspartiet har været med i de skiftende landsstyreperioder uden dog at miste sin identitet eller opgive sine grundlæggende ideer. Den aktuelle økonomiske situation på Færøerne ser ikke alt for godt ud, selv om vores egen finansminister siger, at der er penge i landskassen, og at regningerne bliver betalt. Virkeligheden er, at mulighederne for fiskeri, vores hovederhverv, er blevet værre de senere år. Fiskeri i vores eget søterritorium med mange og effektive skibe har forårsaget overfiskning, og kvoter i andre landes søterritorier begrænser vore muligheder.

Fragtskibsflåden, som det forrige landsstyre, hvor Sambandspartiet havde ledelsen, støttede og så som et alternativ til fiskeriet, fik så dårlige betingelser i den nuværende landsstyreperiode, at den er så godt som forsvundet.

De veluddannede færøske søofficerer går i land, de kan ikke bruge deres uddannelse derhjemme. I den danske handelsflåde, hvor en stor del af officererne tidligere var færing, er der snart ikke mere plads til dem heller, nu da mange danske skibe er gået under fremmed flag og bruger billig fremmed arbejdskraft.

Den danske statsstøtte, som sammen med fiskeriet er vores hovedindtægt, er blevet forandret til et årligt bloktilskud. Ganske vist kan vi godt se, at det for Danmark er meget nemmere, men det er det ikke blevet for os. Vores parti mener, at vi nu bliver betragtet som en dansk amtskommune, og det var ikke meningen. Andre færøske partier har dog ønsket bloktilskudet, og det må vi bøje os for.

Vores offentlige administration vokser stadig, og den er dyr. Selvfølgelig har vi ikke noget imod selv at betale det, vi magter, men hvor meget magter vi? Det er igen et spørgsmål om at have begge ben på jorden og se virkeligheden i øjnene. Vi ved godt, at der specielt er ét dansk parti, som gerne vil lade os sejle vores egen sø sammen med Grønland. Det accepterer vi ikke. Historisk og kulturelt hører Danmark, Færøerne og Grønland sammen efter vores mening. Sambandspartiet ønsker ikke adskillelse. Vi ønsker samhørighed, samarbejde med gensidig tillid og forståelse.

I disse tider er det netop aktuelt med nedbrydning af grænser; man skal hjælpe og støtte hinanden i fællesskaber både i Norden

og i Europa. Dette skal selvfølgelig kunne gøres, uden at de forskellige lande mister deres identitet. Sambandspartiet spiller med åbne kort både i det færøske Lagting og i det danske Folketing. Det mener vi er forskellen mellem os og de andre partier. Vi støtter den nuværende danske regering, men vi ville aldrig bede om hjælp til både stort og småt i færøske anliggender i det danske Folketing og i næste øjeblik tale for løsrivelse i det færøske Lagting. Selv om vi på Færøerne har samarbejde med Danmark og er danske statsborgere må vi jo indrømme, at vi lever under andre betingelser og har andre levevilkår.

Ligestillingsloven, som i lidt varieret form er blevet vedtaget i de andre nordiske lande, gælder ikke for Færøerne. Der blev gjort et forsøg i år med et forslag til ligestillingslov, udarbejdet med de andre nordiske love som grundlag. Forslaget blev fremsat af landsstyret, men det skabte regeringskrise, det ene af landsstyreparterne trak sig ud af samarbejdet i protest, og et andet parti trådte ind i stedet. Det nye flertal gik dog ikke enstemmigt ind for forslaget, da det senere blev fremsat, og en del af oppositionen mente ikke, at det var deres pligt at hjælpe landsstyret med lovforslaget. Personlig beklager jeg det, der skete, men må konstatere, at tiden ikke var moden til en færøsk ligestillingslov.

I statsministerens åbningstale blev der lagt vægt på bl.a. energi- og miljøpolitik. På Færøerne vil miljøpolitik helt givet blive diskuteret meget til det kommende lagtingsvalg. Vores hovederhverv er betinget af miljøet, og derfor følger vi med i, hvad der sker på det område, specielt i Europa. Verden er ikke så stor, som den har været. Forureningen kender ikke landegrænser, den er ikke længere et lokalt, men et globalt problem. Derfor er det glædeligt, at i hvert fald Danmark vil gøre en indsats på dette område. Danmark er jo en del af Det Europæiske Fællesskab.

Angående forhandlingerne mellem Danmark og Færøerne om en nyordning for råstofudvindingen og dens forvaltning håber vi som parti at få indflydelse på resultatet.

Selv om det, jeg her har fremført, kan lyde negativt eller pessimistisk, betyder det ikke, at vi er pessimister, tværtimod. I november skal vi have lagtingsvalg, og Sambandspartiet går valget i møde med optimisme. Vi venter fremgang, så vi igen kan påvirke Færøernes fremtid i posi-

[Lisbeth Petersen]

tiv retning med en fornuftig økonomisk politik med produktive investeringer i erhvervslivet i stedet for det, som nu sker med kæmpeinvesteringer til uproduktive formål.

Vi ser optimistisk på valget i november i den forstand, at vi, når vi får indflydelse i landsstyret, dvs. i ledelsen, vil sætte tingene på plads og derudfra handle forsvarligt med tillid til fremtiden og med tillid til fortsat samarbejde med Danmark og den danske regering.

Breckmann (Fær.):

Socialismen er død, hviskes der overalt i verden. Både som økonomisk model og som politisk styreform er dens ubrugelighed konstateret og dens misbrug som ødelægger af menneskeliv afsløret. Fra Sibirien til Mozambique, fra Nicaragua til Burma lærer bitre erfaringer os, at kollektivismens hittegods skal på affaldsdyngen. I lyset af dette lød statsministerens åbningstale som enden på en politisk epoke og starten til en ny, et vederkvægende ekko af den nuværende undervisningsministers klokkeklare liberalkonservative synspunkter i bøgerne fra for 10-15 år tilbage, der byggede på Djilas' og Dichts idégrundlag og indvarslede et systemskifte i dansk politisk tænkning.

To folketingsvalg har bekræftet, hvor svært det er at forøge vælgerstøtten med denne uhåndgribelige økonomiske genopretning. Vi er dog taknemlige for det livsnødvendige arbejde, som firkloverregeringen gjorde for dansk økonomi. Denne åbningstale er kimen til ny optimismisme om større materiel og åndelig frihed og mere ægte velfærd, udfoldelse og skaberlyst. Den indkomst- og skattepolitiske spændetrøje, som den danske befolkning er bundet i, må løsnest, ellers bliver regeringerne Poul Schüter I, II og III kun fodnoter, blot en slags socialistisk medicin i borgerlige flasker.

Statsministerens forbehold over for KVR-regeringens gennemslagskraft for den nye, frisindede politik på grund af det uomtvistelige parlamentariske mindretal bekymrede mig, og hermed er så tvivlen kommet denne regerings borgerlige hensigter til gode. Men regeringens præmisser synes desværre inspireret af samme kollektivistiske tænkere rundt om i ministerierne, som vejledede samtlige socialdemokratiske regeringer i 1970'erne og bragte Danmark til afgrundens rand.

Socialismen lever jo af samfundets skattestryk. Jo højere det er, jo mere kvælende virker kollektivismen, og jo flere vælgere føler sig bundet til at opretholde det offentlige apparat, der beskæftiger dem og fodrer dem med pengeydelse.

Et lands økonomiske ubalance rettes næppe op kun med indkomst- og skattepolitiske forsøg på at holde offentligt og privat forbrug nede. Beskæftigelses- og handelsproblemet bliver skabt af for høje skatter og afgifter. Danske forbrugere berøves de indtægter, der ville forøge efterspørgslen efter og produktionen af danske varer og tjenester. Derfor må dansk industri overleve på eksporten, og det er et for spinkelt grundlag sammenlignet med et købedygtigt hjemmemarked. Udenlandske konkurrenter med f.eks. 30 pct. skattestryk behøver kun halvt så stor lønglidning med samme effekt på lønmodtagernes realløn, som danske lønmodtagere kræver med 60 pct. skattestryk. Derfor er det dobbelt svært for Danmark at forbedre sin konkurrenceevne, hvis man ikke tager skattelettelser i brug.

Lande med høj marginalskat har ofte stort budget- og handelsunderskud. Man tager det for givet, at prisen for offentlige tjenester er den, de koster at købe. Det offentliges vækst pumper bruttonationalproduktet op, mens den private del af økonomien enten går under jorden eller forsvinder helt.

Reagans skatterevolution har medført den længste vækstperiode i USA's historie med 15 millioner nye arbejdspladser – i samme tidsrum har Europa mistet 5 millioner arbejdspladser – 30 pct. økonomisk realvækst, 26 pct. produktivitetsforbedring, 18 pct. lønvækst og 51 pct. større investeringer bare siden 1982. Derudover har Reagans og mrs. Thatchers regering og andre lande forsøgt med skattelettelser og har bevist, at statskassernes skatteindtægt vokser med en sænkning af skattestrykket.

Den kendsgerning, at skattegrundlaget styrkes ved lavere skatter, bør også overbevise den danske regering om, at den sidder fast i socialistiske fordomme om, at statskassens skatteindtægt er direkte proportional med skattestrykket. Den beviste virkelighed er just omvendt. Derfor er skattelettelserne her i Danmark både økonomisk gavnlige og politisk nødvendige for regeringens overlevelse valgperioden ud og noget epokeskabende i Danmarks historie.

[Breckmann]

Samtidig med at vi nærer store forhåbninger til regeringens nye politik, er vi glade for, at Færøerne landsstyre nu er ved vejs ende. Vi holder nemlig lagtingsvalg den 8. november og håber på radikal kursændring derefter.

Færøernes økonomi er i dårlig forfatning. Landsstyret har øget landskassens forbrug med 60 pct., med en lignende stigning i antallet af offentligt ansatte, samtidig med at eksporten af fiskevarer, dvs. hovederhvervets indtjening, har stået i stampe i hele valgperioden. Landsstyret nægtede at medvirke til sanering og rekonstruktion af Færøernes nye fragtflåde, så den blev tvangssolgt. De dårlige konjunkturer dengang er nu afløst af højere fragtrater, så det er vore forhenværende konkurrenter på fragtmarkedet, der tjener store penge på vore færøske specialskibe.

Landsstyrets fiskeripolitik ligger i grus. Den voldsomme investering i nye typer fiskerbåde var socialistisk ønsketænkning og fik en forudsigelig krank skæbne. De politisk udplukkede nye redere, der, som det blev sagt, skulle få overdraget deres retmæssige del af produktionsapparatet fra erhvervsfolk, der i kraft af deres dygtighed har skabt Færøernes moderne økonomi, viste sig at være et for svagt grundlag at bygge socialistiske sandkasseprojekter på.

Færøerne står nu i den situation, at næsten halvdelen af vore større fiskeskibe skal på tvangsauktion, efter at landsstyret har nedpint flåden ved at påtvinge den en kapitaliseret driftsgæld på 500 mio. kr., og resultatet af en 100 pct.s forøgelse af offentlige udgifter til undervisnings-, sundheds-, social-, kultur- og administrationssektoren skal ses i lyset af, at hovederhvervet har været ude for en nedskæring af offentlige ydelser på 16 pct.

Det offentlige forbrug betales som bekendt af hovederhvervet, og det kommende landsstyre må sætte Færøerne på en hestekur, der langt overgår den forestående danske. Men den er en livsnødvendighed også på Færøerne, hvis vor økonomi skal overleve.

Firklover- og KVR-regeringen fortjener en tak fra Færøerne for så positivt at have medvirket ved overtagelse under hjemmestyret af det administrative ansvar for bloktilskuddet. Samtlige ministre og især Statsministeriet med ansvar for færøske anliggender fortjener ros derfor. Nu er det så vores opgave at få den overtagne administration til at virke. Det har knebet

som så ofte med det nye og hidtil uvante. En enighed om overtagelse af det administrative ansvar for Færøernes undergrund er en spændende udfordring, der helst skal ende med den endelige fordeling af ansvar og ret til mulige råstoffer i undergrunden. Men godt begyndt er halvt fuldendt.

På lignende vis kommer det nye landsstyre tilbage med en genforhandling af hele hjemmestyreordningen, såfremt Folkeflokket får den afgørende indflydelse efter valget i næste måned, som vi håber på og stiler efter.

I handelsforholdet Danmark-Færøerne er der ikke sket større ændringer i de forløbne 4 år. Danmark har et relativt mægtigt handelsoverskud og Færøerne tilsvarende underskud i mellemhandelen på 1,5 mia. kr., idet Danmark kun køber 15 pct. eller for 350 mio. kr. af Færøernes eksport, medens Færøerne køber 90 pct. eller for ca. 2 mia. kr. af vor samlede import eksklusive skibe fra eller igennem Danmark.

Denne skadelige slagside i vort handelsmønster beløber sig til dobbelt så stort et pengebeløb fra Færøerne til Danmark som hele bloktilskuddet i modsat retning, og denne ubalance bør rettes op.

Forsvarspolitisk ændrer situationen sig tilsyneladende hurtigt. Spændingen Øst-Vest er aftagende, efter at USA's og til dels NATO's faste holdning imod Sovjets afpresning fra 1975 til 1985 har tvunget Moskva tilbage til forhandlingsbordet om nedrustning.

Fredens udbrud på nogle af verdens slagmarker, uden at der har været udskiftning af USA's regeringsmagt, beviser også, at de fleste af konflikterne i den tredje verden har deres oprindelse i Moskvas angrebspolitik og forsøg på verdensherredømme. Magtskiftet i Kreml bebuder forhåbentlig en ændring derfra.

Mens man jubler over fredens triumf, skal man dog være vågen over for den fare, der ligger i afspændingens ligegyldighed. I 1975, hvor Vesten var lettet over at kunne skrive under på Helsingforsaftalen oven på Vietnamkrig og Watergate, begyndte den største sovjetiske ekspansion siden 1949, hvor 9 lande faldt under Sovjets åg rundt om i verden.

Jeg føler på mange måder, at vi i dag befinder os i en 1975-situation. Den kommunistiske fremgang i 1970'erne blev finansieret med vestlig kredit og teknologi, som Sovjet opnåede dengang under dække af detente, som det hed.

[Breckmann]

I 1950'erne hed det jo tøbrud, og i dag markedsføres samme lokkende tanke under varemærket glasnost og perestrojka, og vi bider på krogen hver gang.

Gorbatsjov har som sine politiske forgængere med god hjælp fra Vestens venstreorienterede intellektuelle klaret at undgå, at socialismen bliver associeret med volden. Volden er jo socialismens grundelement. Dette mesterstykke af vildledelse klarede Goebbels ikke nær så godt. Det var hans ulykke og vores lykke.

Færøerne føler sig i stigende grad knyttet til NATO og de demokratiske, kristne og moralske værdier, der afhænger af et stærkt forsvar. Det var NATO, der sikredes ved sidste folketingsvalg også på Færøerne, hvor vi kom tilbage i styrket borgerlig flok.

Udenrigspolitisk varetager Danmark fremdeles Færøernes interesser. Dette ansvar har dog intet med færøsk handels- og fiskeripolitik at gøre. Handel og fiskeri er nemlig færøske anliggender. Derfor er det meningsløst, at den danske presse nu prøver at forplumre færøske fiskeres forsøg på at finde nye fiskerifarvande til vort hårdt trængte hovederhverv.

Vort landsstyre og vort Lagting har flere aftaler med sovjetisk besatte lande, f.eks. Østtyskland og Polen, samt med det onde imperium selv, og Danmark har ikke gjort nogen indvendinger imod det fiskerisamarbejde.

Færøske myndigheder eller fiskere har nemlig ikke skævet til politiske hensyn, når man før har underskrevet aftaler. Hvis vort hovederhverv havde været afhængigt af fiskerirettigheder fra Danmark, havde situationen været ganske anderledes og måske knap så god, for Danmark har jo ikke de store muligheder for at forhandle vore fiskerirettigheder. Derfor henstiller jeg til regeringen ikke at blande sig i færøske fiskeres aftaler med, nu på det sidste, namibiske fiskere under beskyttelse af international privatret.

Til forskel fra Danmark foretrækker vi færinger at fiske sammen med den namibiske befolkning i stedet for under dække af den internationale røverorganisation ECEAF at krænke namibisk 200-miles-fiskerizone og bortføre for ca. 5 mia. kr. fisk årligt, især østen om jerntæppet.

Beklageligvis er dansk udenrigspolitik meget selektiv på det moralske område, hvad enten denne udenrigspolitik sigter mod at skabe etiopiske tilstande i Namibia eller at udlevere

østtyske flygtninge fra ambassaden i Østberlin til deres kranke skæbne i hænderne på Gestapos kommunistiske arvtagere og efterfølgere.

Jeg understreger, at det ikke er som folketingsmedlem, men som færing, at jeg bifalder og hjælper til med de færøske fiskerers forsøg på at undgå økonomisk ruin hjemme i et nyt samarbejde med fiskere i Namibia. At dette forsøg på gensidig gavn ikke passer ind i dansk udenrigspolitisk hykleri, er tilfældigt og beklageligt. Jeg advarer regeringen imod at forsøge at knække ryggen på vore fiskere; det kan regeringen aldrig have til hensigt, det er jeg sikker på. Denne regering skal måske også et par gange overleve på en hårfin parlamentarisk margin i de kommende 4 år. Statsministeriet har jo også én gang bekræftet Færøernes suverænitet i fiskerispørgsmål, så Udenrigsministeriet behøver ikke at overveje det spørgsmål på ny.

Lad mig afslutningsvis udtrykke min forhåbning om, at den omlægning af ulandshjælpen, der igangsættes på Konservativ Pressetjeneste og fortsættes ifølge udtalelser fra Udenrigsudvalgets formand, fortsætter. Danmark bør vælge sine modtagere af ulandsbistand efter andre kriterier end hidtil, hvor de mest socialistiske diktaturstater har fået mest, selv om pengene er brugt til meget ugavnligt formål hellere end til landets egen befolkning.

Hermed ønsker jeg KVR-regeringen al lykke i et samarbejde, der forhåbentlig fører til frigørelse af de skabende kræfter i det danske samfund, der hidtil har været hæmmet af en kvælende offentlig overvægt i dansk dagligliv. Min støtte til en fortsættelse af denne regering skal i hvert fald ikke mangle. God arbejdslyst! Hjertelig til lykke med dannelsen af regeringen! Jeg håber, at man får gode resultater og en god arbejdsindstilling over for hinanden i regeringspartierne.

Stavad (S):

Vi har haft en sommer, hvor skat har været på dagsordenen næsten hver dag. Vi har også haft en sommer, hvor der har været talt meget om nedsættelse af skattetrykket. Vi har hørt forskellige medlemmer af regeringspartierne overgå hinanden med løfter om lavere skatter. Vi har også i dag hørt hr. Ivar Hansen tale om lavere skatter gennem brugerbetaling. Vi så statsministeren i Krydsild i tv i tirsdags love befolkningen, at hvis man kunne samle flertal for at

[Stavad]

gennemføre brugerbetaling, som regeringen havde agt, ja, så ville man allerede i 1990 – med den finanslov, der skal vedtages i 1989 – kunne nedsætte skatterne for den enkelte borger.

Hvem er imod lavere skatter? Jeg tror, det er meget svært at finde nogen, som ikke synes, der kunne være behov for det og har et ønske om lavere skatter.

Men statsministeren siger jo samtidig i sin åbningsredegørelse, at de lavere skatter ikke må føre til, at det samlede private forbrug går i vejret. Statsministeren siger, at der intet grundlag er for, at det private forbrug kan øges; altså må de lavere skatter ikke omsættes i forbrug. Derfor er der selvfølgelig også sammenhæng i, at statsministeren siger, at lavere skat skal modsvares fuldt og helt af større brugerbetaling.

Der er jo utrolig mange forkerte forestillinger om, hvor langt man kan nå med brugerbetaling, og for at illustrere det har vi gjort os den ulejlighed at kigge lidt på, hvordan man nu kunne finansiere f.eks. en 3 pct.s nedsættelse af trækprocenterne – ikke noget voldsomt stort mål, men sådan alligevel mærkbart og til at tage og føle på.

Hver gang man sænker trækprocenten med 1, koster det 3,6 mia. kr. i mistet skatteprovenu. Hvis altså man skal have den nedsat med 3 pct., skal vi finde godt og vel 10 mia. kr. Hvis det nu skal ske over brugerbetaling, så handler det ikke om, hvorvidt man skal lægge en lille afgift på et kassettebånd eller noget i den retning, det batter ikke rigtig. For at illustrere problemets størrelse vil jeg nu sige, hvad der skal til for at nedsætte trækprocenterne med 3 – kun med 3. Man skal fordoble taksterne på børnepasning. Det vil betyde, at man i en gennemsnitskommune ikke som i dag skal betale cirka 15.000 kr. for at få sit barn passet i vuggestue, men 30.000 kr., og at man for at have sit barn i dagpleje ikke som i dag skal betale 13.000 kr., men 26.000 kr. Det vil give små 4 mia. kr.

Derudover kan man lægge en afgift på 100 kr. på ethvert besøg hos lægen, og når lægen besøger folk i hjemmet – 100 kr. hver gang. Det vil give 1,4 mia. kr.

Hvis man derudover skal betale 100 kr. pr. dag, man ligger på sygehus, vil det give godt 1 mia. kr.

Hvis man derudover tager 10 kr. for ethvert udlån fra vore biblioteker, uanset om det er bøger, plader eller noget andet, giver det cirka 800 mio. kr.

Men for at vi kan få regnestykket til at gå op og finansiere nedsættelse af trækprocenten med 3, skal vi derudover have en betaling for enhver uddannelse på 300 kr. om måneden – om måneden! – og det er, fra lille Peter starter i folkeskolen i 1. klasse, og indtil han går ud af gymnasiet. Det er altså både folkeskole, gymnasium, hf, erhvervsuddannelser, kortere og lange videregående uddannelser. Så meget skal der til, venner, for at nedsætte trækprocenten med 3. Er det efter de oplysninger, statsministeren er kommet med, efter det, statsministeren har sagt i sin åbningstale, efter det, statsministeren har sagt til hele folket i den tv-krydsild, statsministeren var i i tirsdags, hvor han lovede befolkningen, at hvis Folketinget ville støtte regeringen, så kom der skattelettelser i 1990 igennem brugerbetaling, de redskaber, statsministeren vil benytte? Er statsministeren parat til bare at finde den ene procents nedsættelse af trækprocenterne igennem disse redskaber?

Jeg synes, det er nødvendigt, at vi får en mere konkret og kontant diskussion om, hvad prisen er for nedsættelse af skatterne. Socialdemokratiet har anvist veje til at få lettet de personlige indkomstskatter. Vi har sagt, at det kun kan ske gennem omlægninger.

Vi er tilfredse med, at statsministeren i sin åbningsredegørelse har en reaktion på det, som jeg opfatter som positiv, nemlig at vi forsøger at få forøget arbejdsgiverafgifterne – i stedet for at bevilge hinanden større lønstigninger – og ad den vej over en periode får omlagt de personlige indkomstskatter til et lavere niveau, og at vi på samme måde som landene både syd for os og i det øvrige Norden finansierer en væsentlig større del af vore indkomster over arbejdsgiverafgifter.

Det tror jeg ville være en sund udvikling. Det tror jeg ville være en sund cirkel. Men jeg tror, at hvis det skal lykkes, og hvis vi skal have befolkningens respekt for, at vi har ærlige hensigter, så skal vi holde op med at give tomme løfter, hvad der har været tendens til fra regeringspolitikere her i løbet af sommeren, og jeg synes, at statsministeren ikke rigtig har evnet at tage livet af den i sin tale her til Folketinget i tirsdags, heller ikke i de bemærkninger, der fulgte senere.

Derfor synes jeg, at vi har behov for i den replik, der nu kommer fra statsministeren, at få et klart svar på, om regeringen er parat til at be-

[Stavad]

nytte de midler, jeg her har skitseret. Det håber jeg ikke at regeringen er. Og derefter håber jeg, at vi kan få en mere saglig debat, også om den fremtidige skattestruktur i Danmark.

Torben Lund (S):

Det fremgår jo af statsministerens åbningstale, at regeringen vil fremlægge sin samlede politik, som man siger, for en løsning af det danske samfunds mange opgaver i de næste fire år. Derfor blev jeg som sundhedspolitisk ordfører for Socialdemokratiet meget overrasket over, at statsministeren ikke med et eneste ord i sin åbningstale fandt anledning til at beskæftige sig med sundhedsområdet. Der står ikke et eneste ord om sundhedsområdet i statsministerens åbningstale.

Jeg vil godt benytte lejligheden til at sige lidt om brugerbetaling på sundhedsområdet, øget patientbetaling, sådan som det også er omtalt i det socialdemokratiske dagsordensforslag. Statsministeren var meget hurtig til at affærdige dette dagsordensforslag. Derfor kan der måske være brug for at beskæftige sig lidt med, hvad substansen egentlig er.

Regeringen foreslår jo, at medicintilskuddet herhjemme skal nedsættes med $\frac{3}{4}$ mia. kr. Det er en samlet nedgang i medicintilskuddet her i landet på ca. 40 pct. Sagt på en anden måde skal de syge, patienterne, altså nu betale 40 pct. mere for den ordinerede medicin. Sundhedsministeren har begrundet de nedskæringer med, at man derved vil kunne nedsætte medicinforbruget og spare det offentlige for nogle penge. Den argumentation lyder selvfølgelig umiddelbart meget besnærende, men holder den?

Ja, det er klart, at når man lader patientbetalingen stige så dramatisk, som regeringen her har foreslået, vil det selvfølgelig betyde, at forbruget af medicin falder. Men vil det i sig selv øge folkesundheden, og giver det i sig selv en besparelse for det offentlige på de samlede sundhedsudgifter? Jeg tror nej, tværtimod.

For det første er det ikke rigtigt, som statsministeren tidligere på dagen sagde, at vi har et meget stort overforbrug af medicin her i landet. Tværtimod ligger det danske medicinforbrug lavt i forhold til det forbrug, man kender i andre lande, som vi normalt sammenligner os med.

For det andet vil et mindre – eller skal vi sige et udsat – medicinforbrug meget ofte indebære,

at sygdomsforebyggelsen svigter, eller, hvis det når så vidt, at en mere kompliceret og langt dyrere behandling i det pågældende tilfælde bliver nødvendig, vel at mærke en behandling, hvor vi skal have ressourcer ind i vort sygehusevæsen på grund af flere indlæggelser, længere indlæggelser osv. i den allerdyreste del af sygehusevæsenet.

Jeg mener ikke, at der er noget at spare på de samlede sundhedsudgifter ved at øge brugerbetalingen på medicin. Jeg tror, det er en forkert beregning. Dertil kommer selvfølgelig de sociale aspekter. Når vi fjerner tilskuddet til penicillin, ved vi, at det primært vil ramme børnefamilierne. Generelt vil nedskæringerne overføre en betalingsbyrde fra os alle sammen som skatteydere til den del af befolkningen, der er så uheldig at blive syg og have brug for medicin.

Vi vil kæmpe frontalt imod det fra Socialdemokratiets side, og jeg er glad for at kunne konstatere, at der her i Folketinget er et endda pænt flertal for indholdet i Socialdemokratiets dagsorden. Det er en skam, at flertallet ikke ved denne lejlighed har mulighed for at vedstå denne holdning, men vi vil naturligvis ikke på det punkt give op.

Jeg vil godt sige, at det, jeg her har sagt om medicintilskuddet, ikke betyder, at Socialdemokratiet mener, at de samlede offentlige medicinudgifter og deres udvikling ikke bør kigges efter i sømmene. Det mener vi faktisk at de bør. Disse udgifter er store, og de er stigende.

Men i stedet for at vælte udgifterne over på patienterne bør vi selvfølgelig tage fat om nælden. Vi har her i landet vel verdensrekord i medicinpriser. Det er der flere forklaringer på. En af de væsentligste forklaringer er, at vi i modsætning til de lande, vi normalt sammenligner os med: Norge, Sverige, England, ikke har nogen som helst kontrol med medicinpriserne her i landet. Vi har fri prisfastsættelse for fabrikanter og importører af medicin. Det giver somme tider nogle groteske situationer. F.eks. er det sådan, at danskproduceret insulin er næsten dobbelt så dyrt i Danmark som i Sverige. Man tager selvfølgelig det, man kan få på det danske marked.

Der bør gennemføres en sådan ordning, at det offentlige er med til at fastlægge prisniveauet på den medicin, der sælges her i landet. Det er ad den vej, vi kan sikre, at udgiften til medicintilskud finder det rigtige leje, uden at vi overvælter byrderne på patienterne.

[Torben Lund]

Jeg vil godt til slut gøre et par bemærkninger om statsministerens ønske om at gennemføre patientbetaling for lægebesøg. Det er jo et ønske, statsministeren har fremført flere gange inden for de senere måneder.

Ud over, at det selvfølgelig har nogle negative sociale aspekter, tror jeg også her, at statsministeren fejlvurderer effekten af en sådan patientbetaling. Tror statsministeren virkelig, at den omstændighed, at folk af økonomiske grunde afholder sig fra at gå til læge eller af økonomiske grunde tvinges til at lade være med at gå til læge eller i hvert fald udskyde lægebesøget, vil forbedre folkesundheden eller bringe de samlede sundhedsudgifter ned? Jeg tror, virkningen bliver den stik modsatte: der er nogle borgere, der vil komme til at leve med nogle skavanker, de ellers kunne være sluppet for, og de samlede offentlige sundhedsudgifter vil stige, fordi de udskudte eller de helt undladte lægebesøg naturligvis siden hen i stort omfang vil øge presset på sygehusvæsenet med flere indlæggelser og længere indlæggelser til følge.

Sådan er det gået i Sverige. Der har man patientbetaling. Til gengæld har man 50 pct. højere sundhedsudgifter, end vi har her i landet, også set i forhold til befolkningstallet.

Jeg mener, det faktisk kun er ideologiske, skal vi sige fordelingspolitiske argumenter, der kan fremføres for at gennemføre patientbetaling for lægebesøg. Der er i hvert fald hverken noget sundhedsmæssigt eller noget økonomisk argument, der kan bruges til støtte for patientbetaling for lægebesøg.

Jeg er glad for, at vi også på det punkt her i Folketinget har konstateret et flertal imod statsministerens holdning, imod statsministerens ønsker på dette område. Heller ikke på dette punkt har flertallet her i dag kunnet markere sin holdning ved afstemning. Men også her må tilkendegivelserne over for statsministeren betyde, at statsministeren må opgive at realisere de tanker, og det er jeg ganske tilfreds med.

Gade (SF):

I statsministerens åbningstale er der lagt vægt på, at vi står over for en række valgsituationer i de kommende år. I den forbindelse synes jeg, der er lagt for lidt vægt på, at en del af de valgsituationer og det, der fremkalder nogle

valg, skyldes det indre marked, skyldes internationaliseringen af økonomien. Det fremgik også af hr. Gert Petersens indlæg på SF's vegne, at vi mener, at det private erhvervsliv er for uforberedt, og at regeringen ser for dogmatisk, for traditionelt gammelliberalistisk, på de tiltag, der skal til.

Vi mener, at et af problemerne i forhold til det indre marked er, at vi faktisk er for uforberedte. Det gælder hele samfundet, det gælder os herinde i Folketinget, og det gælder i virkeligheden i høj grad ude i erhvervslivet og andre dele af samfundet.

Det, jeg skal hæfte mig ved her i forbindelse med diskussionen om det indre marked, er statsministerens betragtninger om afgiftsharmonisering.

I sp. 19 i talen siger statsministeren, at afgiftsstrukturen i EF vil give en række problemer, at vi i EF skal arbejde efter fælles løsninger, og at man har nedsat et udvalg, der skal se på en langsigtet harmonisering af afgiftssatserne.

Jeg vil hæfte mig ved det, for jeg mener, det er en nyhed. Det er også en ny regering. Der er en del gengangere, men det skal jeg komme tilbage til. Det er selvfølgelig en ny regering, men det er også en ny melding – jeg mener, det er en ny melding. Det kommer, efter at vi har haft en sommer, hvor Venstrepolitikere og konservative politikere her i salen er væltet efter hinanden ind i radioen og har lovet snart den ene skattelettelse og snart den anden skattelettelse under henvisning til det indre marked. En dag var det bilafgifterne, vi var nødt til at sætte ned af hensyn til det indre marked. En anden dag var det noget andet.

Så fik vi en diskussion op til finansministrenes møde på Kreta, hvor økonomiministeren på regeringens vegne sagde nej: Alt det, Venstrepolitikere og konservative politikere har sagt hele sommeren, passer ikke, det er ikke regeringens politik. Vi står fast på den grund, vi har stået på indtil nu. Og så, ikke mange dage efter, at vi i Markedsudvalget har diskuteret det, læser man statsministerens formuleringer her. Når jeg mener, det er noget nyt, vil jeg fremføre to citater.

Det ene er af skatteministeren den 8. december 1987 – og det er den samme skatteminister – hvor ministeren i sp. 3445 siger, »at en ændring på disse områder kræver enstemmighed i EF,

[Gade]

og at regeringen betragter tilrettelæggelsen af skatte- og afgiftspolitikken som et nationalt anliggende.«

Det er altså ikke det samme som i dag at sige: Vi vil arbejde særdeles aktivt for, at der i Rådet findes fælles løsninger. Det er noget andet, der siges på dette punkt, og det er selvfølgelig også noget andet, når man siger, at der er tale om en langsigtet harmonisering.

Jeg vil spørge skatteministeren, om han kan bekræfte – også under henvisning til talen fra hr. Ivar Hansen – at det er noget andet, der bliver sagt nu, end den 8. december 1987, da man behandlede EF-Kommissionens forslag.

Så vil jeg hæfte mig ved, at statsministeren, udenrigsministeren, regeringen, der sad før, gav et løfte før afstemningen om EF-pakken eller fortalte, hvordan man skulle forstå EF-pakken. Det har jeg citeret tidligere, men jeg vil gøre det igen. Isi Foighel sagde da i Folketinget, at »hverken EF-pakken eller hvidbogen sætter spørgsmålstegn ved en fastholdelse af det danske afgiftssystem.« Jamen er det ikke lige præcis det, regeringen nu siger: Tilpasninger til afgiftsstrukturen i EF vil rejse en række problemer for Danmark? Er det ikke lige præcis sådan, at EF-pakken og dens tilpasning sætter spørgsmålstegn ved fastholdelsen af det danske afgiftssystem?

Jeg synes, at dette skal siges i dag. Jeg mener, at det nærmer sig et løftebrud i forhold til det, som statsministeren, udenrigsministeren og regeringen og alle de gengangere, der findes, sagde før EF-pakkeafstemningen. Jeg synes, det skal siges i dag, og jeg synes også, det bør bemærkes.

Jeg vil så bede økonomiministeren forklare, hvad der menes med tre sætninger i redegørelsen fra statsministeren. Det må være økonomiministeren, for jeg har forstået, at han er formand for det udvalg, der skal kigge på det her. Så jeg vil gerne have en redegørelse fra økonomiministeren. Det er, fordi sidst jeg hørte økonomiministeren, sagde han faktisk noget andet end det, der står på tryk her. Jeg synes, det skal siges her, at det også er et brud i forhold til, hvad man sagde før EF-pakken.

Men så synes jeg, vi skal kigge fremad. Derfor vil jeg appellere til Folketingets partier – også til regeringen – om, at vi nu ikke får en diskussion om afgiftsharmonisering, hvor man kommer klattende med det ene forslag i den

ene uge og siger, at nu er vi nødt til det, og 14 dage efter kommer med et andet forslag.

Vi vil – det vil vi stille forslag om snart – bede Folketinget om meget nøje at overveje, om vi ikke har brug for en samlet fremstilling af hele det problemkompleks, vi kommer til at stå over for med hensyn til det indre marked. Vi vil have en hvidbog, og jeg skal spørge statsministeren, om regeringen vil overveje at medvirke positivt til, at vi får lavet en hvidbog.

Vi kommer under pres. Det skal jeg være den første til at sige, for det var bl.a. det, jeg sagde før EF-pakkeafstemningen. Det er ikke mig, der skifter synspunkt. Vi kommer under pres fra Kommissionen vedrørende todøgnreglen. Vi kommer under pres fra de andre lande. Vi kommer under pres vedrørende fjernelse af grænsekontrollen. Vi kommer selvfølgelig under pres, fordi Kommissionen har fremsat et forslag.

Nu er der ingen, der skal sige til mig, at der kræves enstemmighed om det her, for det ved jeg godt, og det er ikke et svar. Vi kommer under pres. Det siger regeringen også selv nu. Vi kommer under pres. Vi er under pres. Derfor mener jeg, vi har krav på en samlet fremstilling af sagen ved en hvidbog.

Hvad skal den hvidbog indeholde? En analyse af de problemer, vi kommer til at stå over for, herunder på skatteområdet. Hvidbogen skal anvise forskellige valgmuligheder. Der er ikke kun én valgmulighed. Jeg kunne høre på hr. Ivar Hansen, at han var indstillet på, at vi bare skulle sige ja og amen til det hele: Altså angivelse af valgmuligheder!

Hvidbogen skal også indeholde en strategi for udnyttelse af mulighederne for dansk erhvervsliv, det, jeg hører at alle taler om. Den skal udarbejdes branche for branche. Og så vil jeg gerne gøre Folketinget opmærksom på, at hvis vi lavede en sådan hvidbog, var der andre, der diskuterede det. Man diskuterede det på Metals kongres. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har rettet en henvendelse til regeringen om noget, der går i den retning. Jeg siger ikke, at det er min model, men at det er noget, der går i den retning. Og Håndværksrådet har udtrykt sig i samme retning. Man har brug for noget, og vi står, havde jeg nær sagt, som Moses ved Det Røde Hav og ved ikke rigtig, hvad vi skal gribe i.

[Gade]

Vi finder det ganske utilfredsstillende, at vores eneste beslutningsgrundlag bliver udspil, der kommer klattende fra regeringen.

Så siger vi: De, der skal udarbejde denne hvidbog, skal ikke kun være folk fra ministerierne. Vi foreslår folk fra fagbevægelsen, fra forbrugerorganisationerne, også græsrodder, embedsmænd fra statsadministrationen, og så synes jeg også, man kunne overveje, om politikere skal med. Vi vil lave et forslag og vil have, at Folketinget hurtigt kommer til at drøfte et sådant udspil. Jeg synes, vi vil stå langt stærkere alle sammen i en diskussion ved at få set det hele i sammenhæng.

Nyrup Rasmussen (S):

Økonomi og beskæftigelse er en vanskelig sag. Det er vel sådan, tror jeg, vi kan sammenfatte vort hovedproblem lige nu. Jeg tror, der er bred enighed her i Folketinget om, at vi både skal gøre fremskridt, når det gælder nedbringelsen af vores udlandsgæld, og skal gøre fremskridt, når det gælder flere folk i arbejde.

Den logiske konsekvens tror jeg også vi kan blive enige om. Den er, at vi skal investere mere, vi skal investere meget mere. For at få plads dertil – fordi vi har gælden – må vi fremme opsparing. Så langt, så godt, det behøver der ikke at være politisk uenighed om.

Vores næste problem er at formå danskerne til at være med på historien, at påtage sig det ansvar, vi alle taler så meget om. Derfor gør vi os vel også klart, at økonomi er en sum af menneskelige handlinger. Det er netop det modsatte af forskellige fænomener, man kan isolere i et laboratorium og så studere effekten af som i en anden makroøkonomisk model. Man opnår kun ansvarlighed hos danskerne, hvis de kan se perspektiv, hvis de kan se sammenhæng, hvis de kan se helhed.

Vi må finde ud af – som vi har prøvet så mange gange, også siden 1982 – det, der er allersværest i dansk økonomi: at skille den private forbrugsudvikling fra investeringsudviklingen. Og statsministeren og hans skiftende regeringer skal såmænd ikke høre andet end en konstatering af, at når det ikke lykkedes at bevare den topplacering for dansk økonomi i OECD ret længe, som vi jo havde i et par år, 1984, 1985, måske en del af 1986, når det bagefter gik ned, så var det, fordi det egentlig aldrig lykkedes os at skille privatforbrug fra private investeringer:

fuld fart opad og fuld fart nedad for begge kurers vedkommende.

Det store og afgørende spørgsmål nu, hvis vi skal klare det, hvis det danske Folketing skal kende sit ansvar, er at tage konsekvensen. Derfor er det så utrolig vigtigt, at vi forstår, at den trepartsinstitution, som vel gradvis er blevet en realitet i dansk politik, er kommet og er kommet for at blive.

Den trepartsinstitution er garanten for, at vi overhovedet kan kombinere konkurrenceevne i snævrere forstand og i bred forstand – på lønnen, på industripolitikken, på uddannelsen – med opsparing, med udskydelse af forbrug og fremskyndelse af investeringerne.

Derfor er det vigtigt, at regeringen og Folketinget giver den trepartsinstitution et arbejdsgrundlag, som er balanceret, som gør, at alle tre parter føler, at de kan være i stue sammen, føler, at de får opbakning i deres bagland, føler, at der er forståelse for deres roller.

For et år siden sagde statsministeren i sin åbningsredegørelse, Folketingets forhandlinger sp. 6: »Regeringen er derfor parat til at indgå en forpligtende trepartsaftale gældende fra den 1. marts 1989, hvor beskedne lønstigninger og øget pensionsopsparing kombineres med skatenedsættelser.«

Skulle det knibe med skatenedsættelser, vil det være fremgået af hr. Svend Aukens indlæg, at det skal regeringen ikke høre så meget for lige nu. Nej, det er mere det andet, der optager os: forpligtende trepartsaftaler. Hvor forpligtende er en aftale egentlig?

Går vi til statsministerens redegørelse her forleden, er det i sp. 11 blevet til: »Det ligger klart, at regeringen ikke kan gå ind for at indføre af en centraliseret ordning ved lov.«

Hvor forpligtende er en trepartsaftale egentlig, oven i købet en, man selv kalder forpligtende? Er det en lov? Hvis det ikke er en lov, hvad er det så? Er det en, der omfatter alle lønmodtagere, som ikke har en pensionsordning i forvejen, der er mindst lige så god som den, vi arbejder med? Er det en lov, der sikrer, at alle kan gå i gang på samme tid for at sikre en ensartethed, som sådan noget nu engang må være baseret på, og for at sikre den nødvendige opsparing?

Jeg kan ikke få det til at rime. Jeg vil godt spørge statsministeren: Hvordan forklarer han forskellen mellem det, han sagde for et år siden, og det, statsministeren siger nu? Og jeg gent-

[Nyrup Rasmussen]

ger: »Det ligger klart, at regeringen ikke kan gå ind for at indføre af en centraliseret ordning ved lov.«

Hvis regeringen nu mente, at man er modstander af en centraliseret ordning, kunne man bare have sagt, at man vil gå ind for en flerhed af ordninger ved lov. Hvis regeringen mener, at den både er modstander af en centraliseret ordning og af en lov, ja, så kunne man have nøjedes med at sige, at man er modstander af lovgivning på området.

Der står et stort spørgsmålstejn ved sammenligningen af de to åbningsredegørelser med et års mellemrum. Og jeg skal ikke skjule, at forvirringen i de seneste dage er tiltagende. Lad os bare tage en vinkel på problemstillingen, som er utrolig væsentlig:

Vi ved alle her, at Dansk Arbejdsgiverforening og LO indgår overenskomster for deres medlemsorganisationer. Vi ved også, at disse overenskomster og disse aftaler kun gælder en begrænset del af det private arbejdsmarked – en afgørende del, javel, men dog trods alt en begrænset del.

Hvad med restgruppen? Ja, hvis man spørger den erfarne justitsminister, hr. Ninn-Hansen, giver han udtryk for i B.T. i går: »Derefter kan Folketinget lovgive for alle de grupper, der ikke er dækket af en aftale.«

Hvis man derimod spørger skatteministeren, så har skatteministeren udtalt i B.T. i dag – under samme topreporters fremragende indsats: »De lønmodtagere, der ikke vil være omfattet af pensionsordninger, aftalt mellem LO og DA, må udnytte de gode muligheder, der i forvejen er for, at man kan få en pensionsopsparing.«

Jamen hvordan hænger det sammen? Den erfarne justitsminister mener, at man kun kan få alle med ved lov. Den nuværende skatteminister mener, at man skal overlade sagen til sagen selv. Og i dag, hvor man skulle tro, at regeringen havde fået tid til at klare ærterne, hører man en fremragende politisk ordfører for Det Konservative Folkeparti sige i sit indlæg, sp. 168: »... i den forbindelse er det nødvendigt, at der etableres generelle pensionsordninger gennem aftaler mellem arbejdsmarkedets parter.«

Hvis vi tager den lige så fremragende politiske ordfører hr. Ivar Hansen, så siger han, sp. 190: »Men jeg vil gerne sige meget klart og tydeligt, ... at man ikke skal regne med vores bi-

stand til at lave en stor, ensartet forkromet løsning, som er obligatorisk for alle.«

Den ene politiske ordfører vil gerne have en generel ordning. Den anden politiske ordfører vil ikke have en stor, forkromet, ensartet, obligatorisk ordning. Måske vil han have en generel ordning. Jeg ved det ikke. Jeg blev lidt forvirret, og jeg tror, der er mange, der bliver det. Hvordan hænger det sammen?

Vil regeringen have en generel ordning, eller vil regeringen ikke have en generel ordning? Vil regeringen vedkende sig sit ansvar for, at den nødvendige opsparing bliver tilvejebragt også for restgrupperne, eller vil regeringen det ikke? Hvordan skal vi forstå regeringens forskellige tilkendegivelser nu og her?

Jeg vil gerne sige, at dette ikke er politisk polemik. Det er faktisk temmelig afgørende, alvorlige spørgsmål, der bliver stillet.

Man skal huske på, at i disse dage tages der væsentlige steder i vort samfund beslutninger vedrørende tilrettelæggelse af politisk og fagligt arbejde. Jeg kan forsikre for, at den minimumsforventning, man har hos en stor del af de danske lønmodtagerorganisationer, går ud på at få et klart signal.

Jeg er bange for at måtte sige – det vil jeg gerne vedkende mig, for jeg ved, at min partiformand, som sidder hernede, er enig –: Denne regering og, tror jeg, mange fremtidige regeringer i 1990'erne har umådeligt behov for den trepartsinstitution. Vi taler her om temmelig afgørende nydannelser i vort samfund, som vi ikke kan undvære, før vi – i hvert fald tidligst – har fået hold på vores udlandsgæld og vores beskæftigelse.

Det er ganske alvorlige spørgsmål, vi tumler med lige nu, og derfor er det umådelig vigtigt, at statsministeren i dag til Folketinget, til fagbevægelsen, til arbejdsgiverorganisationerne og til landet som helhed kommer med den klare melding – det vil jeg gerne spørge statsministeren om –: Kan statsministeren bekræfte eller afkræfte, at regeringen vil tage initiativ til ved lovgivning at sikre, at alle lønmodtagere, som ikke har en pensionsordning i forvejen, kommer med i en pensionsordning, der er mindst lige så god som den, vi alle gerne vil have? For det andet: At alle lønmodtagere kommer med på samme tid og i samme takt? Eller vil regeringen afvise, at den vil tage lovinitiativer?

[Nyrup Rasmussen]

Jeg siger, det er afgørende, at vi får et klart svar i dag. Ellers frygter jeg, at usikkerheden og også svarets karakter vil sætte trepartsinstitutionen så meget i fare, at vi står foran nogle meget ubehagelige overraskelser de nærmeste dage.

Bjørn Westh (S):

Jeg synes, at den radikale ordfører, fru Marianne Jelved, kom med nogle interessante betragtninger om landbruget. Til dem vil jeg gerne knytte nogle kommentarer.

For det første var det interessant at bemærke, at næsten det eneste, der blev omtalt positivt i statsministerens åbningstale, var udviklingen i landbruget. Nu var det hele sat på plads, og nu ville produktionen stige. Jeg vil gerne spørge landbrugsministeren, hvor meget han egentlig forventer at produktionen stiger i landbruget efter den refinansieringsordning, der er blevet gennemført.

Jeg vil i øvrigt også gerne vide, hvordan det går med refinansieringsordningen. Er der nogen af de landmænd, vi talte om i maj-juni, der har fået hjælp endnu? Er der gennemført noget? Hvordan fungerer gældssaneringsordningen? Hvordan ser EF på hele situationen? Det er noget, vi vil drøfte i Folketingets Landbrugsudvalg. Jeg har indtryk af, at der ikke er så stor optimisme på dette område, som statsministeren sagde, når jeg taler med den enkelte landmand. Der råder desværre i øjeblikket mere rådvildhed og usikkerhed over for situationen.

Landbruget er vigtigt, både økonomisk og kulturelt, og vi må tage os af det. Landbrugsloven er af mange kaldt landbrugets grundlov. Det er derfor vigtigt, at den bliver god og rigtig. Den nuværende landbrugslov blev gennemført af firkløverregeringen imod Socialdemokratiets og Fremskridtspartiets stemmer, så den lov, man i dag fra borgerlig side kritiserer så voldsomt, er altså gennemført af selv samme borgerlige partier for tre år siden imod vore stemmer.

Jeg tror også, det er vigtigt for så stort et erhverv som landbruget, at dets grundlov hviler på et bredt fundament i Folketinget. En landbrugslov, der hviler på et snævert flertal – og på Fremskridtspartiets stemmer – vil være en lov, der bygger på sand.

Fru Marianne Jelved var inde på, at der i landbrugsdebatten for tiden var en tendens til, at det bare var de størrelsesøkonomiske forde-

le, man skulle gå efter. Jeg synes, fru Marianne Jelved har ret i, at cand.polit.erne i øjeblikket spiller en lidt for stor rolle inden for landbrugspolitikken. Det er som om, at bare det bliver stort, skal det nok gå alt sammen. Det er som om, at hvis bare en ko giver 3.000 kr. i indtægt, så giver 50 køer 150.000 kr. i indtægt, og så giver 100 køer 300.000 kr. i indtægt. Men sådan hænger det ikke sammen, når det er husdyr, man har med at gøre. Det kan man se af alle regnskabsstatistikker og alle mulige andre steder. Det er ikke nødvendigvis størrelsen, der bestemmer, om en husdyrproduktion er givtig eller ej. Når cand.polit.erne argumenterer på dette område, er det næsten som at høre konen med æggene argumentere for, hvordan hun kan bygge sin produktion op. For at sige det lidt humoristisk drejer det sig ikke om størrelsesøkonomiske fordele i husdyrproduktionen, men om at se koen i øjnene hver dag. Det er langt mere afgørende med årvågenhed og med at få passet besætningen rigtigt.

Vi vil gerne være med til at lave en landbrugslov, og vi synes også, at det er vigtigt for erhvervet, at der er bred baggrund for en landbrugslov. Jeg vil derfor gerne nævne, hvilke ting jeg synes det er vigtigt at få med, når man skal lave en landbrugslov. Jeg mener, at det er vigtigt at sikre en god arrondering med mange brug af forskellig størrelse, gerne med forskellig ejerform, at det er vigtigt at arbejde for, at det er husdyrproduktionen, vi sikrer, for det er inden for den, at der er beskæftigelse og indtjening. Jeg mener, det er vigtigt at undgå fjerneje. Jeg ønsker ikke, at udlandet ejer Vestkysten. Jeg mener, at det er rigtigt at få øget skovtilplantning, at det er rigtigt gennem landbrugsloven at modvirke usunde kapitaliseringer, og at det er rigtigt med en decentral, forenklet administration, som vi bør kunne blive enige om.

Jeg tror, vi godt kan få mere ud af vort landbrug, end vi får i øjeblikket, og vi bør få mere ud af det. Det er især de gode råvarer, der kan sikre os – hvis vi forarbejder dem rigtigt og sælger dem rigtigt – at Danmark kan få mere ud af landbruget. Det bør vi få.

Formanden:

Jeg skal til oplysning for Tingets medlemmer – forårsaget af, at vi har et hav af forespørgsler om aftenpause – sige, at der ikke er truffet beslutning herom endnu. Der vil nok gå en halv

[Formanden]

times tid, inden jeg træffer beslutningen. Så snart den er truffet, skal jeg meddele Tingets medlemmer det.

Søren Hansen (S):

Efter den meget generelle indledning var kulturpolitikken det første konkrete emne, statsministeren nævnedes i sin åbningstale. Kulturpolitikken kom altså før udenrigspolitikken, før socialpolitikken, før erhvervs- og beskæftigelsespolitikken og før de mange andre emner, som også er vigtige. Det var en helt flot prioritering, i hvert fald noget overraskende og ikke særlig normalt. Derfor var der nogle af os, der spidsede ører og lyttede overordentlig opmærksomt efter, hvad det var, statsministeren sagde. Var der ud over denne ændring i formen også tale om en ændring i indholdet af den nye regerings kulturpolitik, måske en ændring i retning af det, vi har set i Frankrig og vi har set på det kulturpolitiske område i Norge? Det kunne man forestille sig, fordi det er ændringer af den type, som regeringens nye parti ofte har talt til fordel for. Vi lyttede og ventede at få svar, men inden vi havde fået svar på disse spørgsmål, var statsministeren gledet videre til det næste emne i sin tale.

Det, vi derimod ved, er, at de tre regeringspartier som det første resultat af privatiseringen af det kulturområde, der her er tale om, har sikret os det uvurderlige kulturelle fremskridt, at vi har fået to tv-aviser, hvoraf man dog kun kan se den ene, fordi de vises på samme tidspunkt. Til gengæld for, at vi kun kan bruge én, skal vi betale for to. Dette kulturfremskridt har vi fået. Jeg ved ikke, hvor mange der føler trang til at sige tak for det.

Om det kulturpolitiske hørte vi så i åbnings-talen kun, at kulturpolitikken måtte indgå som et betydningsfuldt moment. Kunsten og kulturen udspringer, sagde statsministeren, af at skulle lede til engagement, kreativitet, fantasi, samvær, fællesskab. Derefter fik vi noget at vide, lidt uforpligtende, om det vigtige samspil mellem den etablerede del og den folkelige del af kulturlivet. Fine ord, mange ord, ja, men var der noget ud over formen, var der også indhold? Vi, der lyttede, blev ikke meget klogere af statsministerens tale.

Men i finanslovsforslaget kan man godt hente lidt viden og blive klogere. Her står nemlig, at regeringen vil indføre brugerbetaling. Biblio-

teksbrugerne skal til at betale. Tror statsministeren, at afgiften på bibliotekslån vil fremme den kulturelle aktivitet, alt med de fine ord, som jeg tidligere har refereret statsministeren for at have sagt, at afgiften vil fremme brugen af kunstnernes arbejde? Jeg tror det ikke. Det kan være en trossag naturligvis. Hvad vi derimod oven i købet ved helt sikkert, er afgiften, som regeringen taler om, og som kulturministeren oven i købet har lagt et forslag på bordet om. Det vil øge bureaukratiet, det vil øge administrationen, og det vil øge de offentligt ansattes antal. Administrationen vil koste millioner, hvad der fremgår af ministerens eget lovforslag.

Det konkrete indhold, som gemmer sig bag de mange fine ord, er en udvikling, der ikke vil fremme kulturforbruget, ikke vil fremme brugen af kunstnernes arbejde, men vil fremme bureaukratiet og administrationen. Begge dele er tosset, begge dele er en udvikling i gal retning. Derfor vil Socialdemokratiet i den kommende samling gøre, hvad vi kan for at dreje kulturpolitikken bort fra udviklingen i den gale retning og lige præcis ind i den modsatte retning.

Jørn Jespersen (SF):

Der er blevet talt mange ord i dag om den offentlige sektor. Den skal slankes, afbureaukratiseres, skæres ned, og der skal indføres brugerbetaling osv. Debatten har været præget af en dyb mistillid til de offentligt ansatte. Desværre er der blevet talt langt mindre om den private sektor. Løntilbageholdenhed og skattelettelser er åbenbart den borgerlige regerings eneste bud på den forbedring af konkurrenceevnen, som alle ved er en bydende nødvendighed. Resten er tavshed.

I SF er vi naturligvis parat til en fordomsfri debat om udviklingen i den offentlige sektor. Tænk, hvis regeringen var parat til en lige så fordomsfri debat om udviklingen i det private erhvervsliv, til en debat om, hvordan forholdene egentlig er i det private erhvervsliv.

Det afgørende problem i den politiske debat i Danmark er, at den borgerlige side hverken ønsker eller magter at diskutere forholdene i den private sektor. Man er åbenbart forblindet af tidens nye ypperstepræster, de moderne managementkonsulenter, som ved hjælp af amerikanske floskler og banale selvfølgeligheder har skabt en myte om effektivitet og dygtighed i den private sektor. Men det viser sig jo, at ma-

[Jørn Jespersen]

nagementkonsulenterne øjensynlig er langt bedre til at højne indtjeningen i deres egne virksomheder end til at højne produktiviteten i de virksomheder, de bliver ansat af. Den store fejlslutning i debatten i dag har været, at den offentlige sektor uden videre gøres synonym med uproduktivitet, mens man regner med, at den private sektor uden videre er effektiv og produktiv.

Sandheden er jo, at den offentlige sektor i en lang række tilfælde er yderst produktiv. Hvordan skulle vores virksomheder klare sig uden en veluddannet arbejdskraft fra erhvervsskolerne? Mon ikke det offentlige vejnet betyder en hel del for virksomhedernes effektivitet? Lige så vigtigt og desværre langt mere overset er det, at den private virksomhed ikke er præget af produktivitet i alle tilfælde. Den private sektor er tværtimod i mange tilfælde præget af fråds, af planløshed og af decideret samfundsskadelige aktiviteter.

Hvis de borgerlige partier var i stand til at rive deres ideologiske slør væk fra ansigterne, kunne vi måske få en ordentlig diskussion af det afgørende problem i det danske samfund: hvordan løser vi gældskrisen, og hvordan højner vi vores virksomheders konkurrenceevne og sætter gang i eksporten, og vel at mærke på en måde, der samtidig sikrer den nødvendige opretning af vores miljø? Her hjælper det ikke på gammeldags liberalistisk vis at overlade hele ansvaret til den private sektor. For det er jo netop i den private sektor, i finanssektoren, at vi har set en eksplosion i lønniveauet og dermed i forbruget.

Forsikringsselskaberne annoncerer rask væk efter sælgere og agenter til 450.000 kr. om året plus bil, kontor og pension og får kun én ansøgning, fordi lønnen er for lav.

Kreditforeningerne har heller ikke holdt sig tilbage med lønningerne. Til gengæld er man tilsvarende rundhåndet, når der skal deles lån ud. Man anvender det såkaldte gyldne søms princip. Der gives lån på 150.000 kr. til ganske små forbedringer af parcelhuse. Ja, kreditforeningerne reklamerer ligefrem med, at der bliver råd til ekstra luksus. Efter optagelsen af lån kan man være ekstravagant på enhver måde. Det er næppe noget, der bremser forbruget og gavner betalingsbalancen, og i hvert fald er det ikke produktivitet og effektivitet i samfundsmæssig henseende. Selv ejendomsspekulanter

har man gavmildt betænkt med lån på vildt opskrevne husværdier, så voldsomt, at der sidste forår var baggrund for et folketingsindgreb mod nogle af de groveste ting.

Men det var sandt for dyden ikke de borgerlige partier, der tog initiativer mod denne uansvarlige adfærd i den private sektor. Der er stadig væk brug for en lang række ændringer i f.eks. boliglovene med henblik på at bremse spekulationen i erhvervs- og boligejendomme. Der vil det sikkert komme til at knibe med borgerlig opbakning bag sådan nogle indgreb, indgreb, som ellers ville have enorme samfundsgavnige virkninger, fordi de ville kanalisere midler til aktive investeringer, fordi de ville mindske luksusforbrug, og fordi de ville forbedre betalingsbalancen.

I selve produktionssektoren står det heller ikke for godt til. Forholdene præges af manglende samarbejde mellem virksomhederne og af manglende fremsyn. Med en kendt og fremtrædende erhvervsmands ord: en avanceret form for kannibalisme på de udenlandske markeder og manglende fremsyn er med til at bære ansvaret for udsigterne til op imod 300.000 arbejdsløse i den kommende vinter, som han sagde til en avis for nylig. Virksomhedernes manglende fremsyn er også en af de afgørende årsager til, at der er så mange udenlandske opkøb af danske virksomheder. Ifølge en nylig opgørelse i dagbladet Børsen er antallet af udenlandske opkøb på vej til at sætte ny rekord i 1988. Regeringen har ganske søgt at undgå en debat om denne udvikling. I liberalismens hellige navn henviser man blot til, at resultatet af de frie markedskræfter er til gavn for Danmark.

Vi har i SF aldrig ønsket at forbyde udenlandske investeringer i Danmark. Det ville være galmandsværk. I mange tilfælde er sammenlutning med udenlandske virksomheder en god idé, fordi der skaffes ny viden, teknologi og kapital til landet, men det er ikke altid tilfældet. I andre situationer har vi set eksempler på, at de udenlandske opkøb er et udtryk for, at man ønsker at hjemføre dansk viden og teknologi eller at slippe af med en irriterende konkurrent. Resultatet bliver så, at der nedlægges danske arbejdspladser, at virksomhederne svækkes konkurrencemæssigt på længere sigt, og at dansk økonomisk og politisk selvstændighed udhules.

[Jørn Jespersen]

Det må være muligt at få en seriøs debat om disse spørgsmål, hvis regeringen vel at mærke overhovedet tør se virkeligheden i øjnene og beskæftige sig blot en lille smule med forholdene i det private erhvervsliv.

SF's bud er klart nok. Vi ønsker indflydelse til de ansatte, bedre planlægning og satsning på fremtidsrettede brancher, bl.a. gennem bedre placeringsregler for lønmodtagerkapitalen. Hvad er regeringens bud på det område?

En større indflydelse til de ansatte kunne også fremme dynamikken i erhvervslivet på andre områder. Lad os blot se på efteruddannelsesområdet. Alle kan på det abstrakte plan blive enige om, at en dygtig og veluddannet arbejdskraft er Danmarks bedste råstof. Men når en nylig undersøgelse viser, at faglærte arbejdere, som netop har været på efteruddannelse, har en større risiko for at blive arbejdsløse end deres kolleger, som ikke har været på efteruddannelse, er der noget galt. Der er nemlig det galt, at planlægningen af efteruddannelserne i danske virksomheder er under al kritik: Direktørerne tager på deres managementkurser, der koster det hvide ud af øjnene, mens den brede medarbejdergruppe først sendes af sted, når der er indskrænkninger på vej, for derved kan man slippe for nogle af lønudgifterne i en periode. Her har vi endnu et eksempel på ineffektivitet i den private sektor, hvor løsningen er demokratisering og bedre planlægning.

På forskningsområdet har vi tilsvarende problemer. Danske virksomheder, især de store virksomheder, halter langt bag efter deres udenlandske konkurrenter, når det gælder antallet af kroner, man sætter af til forskning.

På produktudviklingsområdet er vi langt bagefter. For nylig kunne man høre formanden for Landbrugsraadet udtale, at nu ville dansk landbrug begynde at produktudvikle. Det er da en udmærket ting, men det må siges at være på allerhøjeste tid. Det er besynderligt, at man i dansk landbrug har ment, at den røde pølse og det danske bacon ikke har trængt til at blive udviklet før nu.

Selv de borgerlige partier kan ikke slippe udenom at stille de afgørende spørgsmål til det private erhvervsliv: Hvad vil vi med den produktive sektor? Hvilke produkter og brancher skal Danmark satse på? Hvilke strategier skal de enkelte brancher anlægge? Hvordan sikres der koordination mellem teknologisk fornyel-

se, ejerforhold, branchestruktur, produktudvikling og uddannelse af arbejdskraften? Hvordan kan virksomhederne, medarbejderne og det offentlige indgå i et frugtbart samarbejde?

IF SF har vi vores bud parat. Vi vil satse på en grøn og økologisk vækst. Vi vil fremme produktionen af gode og holdbare kvalitetsprodukter, af rene teknologier og af miljøindustri. Midlerne er øget samarbejde mellem det offentlige og det private, f.eks. via udviklingsprogrammer og udviklingskontrakter og via demokratisering.

Vi ved godt i SF, at vi ikke er enige med regeringen på alle disse punkter, men vi efterlyser i allerhøjeste grad et bud fra regeringen ud over de gammelkendte og generelle virkemidler, som allerede for længst har vist deres utilstrækkelighed.

Mogens Elvensø (FP):

Fru Pia Kjærsgaard nævnte i sin ordførertale, hvordan vi stillede os til de nye pensionsordninger, som er på vej ind i vores land. Hr. Nyrup Rasmussen brugte hele sin tale til at fortælle om disse nye ordninger, og hvis der var nogen, der lagde mærke til talen, var der ikke et ord om, at de skulle være til gavn for dem, der skulle have pensionerne. De skulle være til gavn for opsparing, tvangsopsparing, og for fonde og kasser, der kunne samle disse penge, hvorefter der var bestemte personer, der skulle herske over disse penge. Det vil sige, at den enkelte lønmodtagers selvbestemmelse over pengene, hans egen indtjening, blev frataget ham. Det kan vi jo ikke gå med til.

Hvad vil der ske? Der vil ske det, at de virker som en ny statsgæld, som bliver optaget således, at den først bliver tilbagebetalt om 15-20 år. Det er det, der vil ske med de nye pensionsordninger. Formålet med dem er nemlig at beholde pengene inde i bestemte kasser og anvende dem på en bestemt måde.

I den skriftlige del af statsministerens redegørelse kan man se, at der også tages højde for at beholde pengene i kasserne og ikke give dem ud til den enkelte borger. Der står nemlig et sted noget om lov om forsikringsvirksomhed:

»Pensionskasseudvalget har foreslået stramninger i adgangen til udbetaling af udtrædelsesgodtgørelserne. Udvalgets forslag vil nu danne grundlag for en ændring af lov om forsikringsvirksomhed på dette punkt.«

[Mogens Elvensø]

Hvad betyder det? Det betyder netop det, jeg sagde, at man vil beholde pengene i kasserne. Hvordan kommer man så på sådan en tanke? Jo, det gør man, fordi hvis man henvender sig til pensionskasserne, viser det sig, at de enkelte medlemmer er begyndt at gå op til deres pensionskasser og spørge om, hvordan man kan slippe for pensionen og i stedet for få en udtrædelsesgodtgørelse. Det er netop det individuelle, der kommer frem, at man vil selv have lov til at bestemme over disse penge. Jeg vil da gerne advare alle lønmodtagere mod ikke at gå ind i en tankegang om, at man skal lave en sådan pensionsordning. Det, vi skal have, er naturligvis en forøget folkepension, hvor man opkræver pengene og de bliver udbetalt, i samme øjeblik de kommer ind.

Når regeringen går ind på denne tankegang, viser det, at den har opgivet den tanke, der hedder »pengene ligger bedst i borgernes lommer«.

Så er der en anden ting, jeg har bemærket. Da man i sin tid lavede arbejdsafgifterne og ændrede dem til 2,5 pct., tog man fra én spand og lagde over i en anden, og den kaldte man 2,5 pct.s afgift. Nu blev den spand, hvor man tog noget fra, lige pludselig lettet, og så opdagede man, at der var hul i den, og nu kan man begynde at fylde den spand op igen. Så indgår Socialdemokratiet og regeringen en aftale om langtidsledige, hvor man lige pludselig begynder at putte 20 kr. om året i den. Det er ikke ret mange penge, men det er et hul, således at når der først én gang er slået hul i den kasse, så skal I bare se, den skal nok blive fyldt op igen. Det er ikke erhvervsvenligt. Det tror regeringen, men der er ingen af disse love her, der er til gavn for befolkningen.

Vi vil frihed, og det er derfor, at jeg gør opmærksom på denne farlige ting i pensionskasseloven, som vil komme. Husk endelig, at det, vi skal, er at bevare den individuelle frihed for den enkelte borger.

Margrete Auken (SF):

I betragtning af, at vi har en miljøsituation, som er ganske forfærdelig, at situationen i vandmiljøet er betragtelig værre, end da vi blev alarmeret til at lave vandmiljøplanen i sin tid, er det egentlig forbløffende, så lidt der har været snakket miljø i denne debat. Vi er faktisk meget, meget spændte på, om vi overhovedet

kommer til at få øje på grønne radikale fingre i den tid, vi går ind i nu.

Der er en række formuleringer i statsministerens åbningstale, som vi er meget betænkelige ved. Der er da også gode formuleringer, men vi ved ikke, hvad der kommer ud af dem. Vi er meget spændte på at se, om den grønne pakke f.eks. fremsættes med de ændringer, som også Det Radikale Venstre var med til at støtte, da vi havde den til første behandling sidste gang, eller om vi bare har tabt De Radikale i en regering, der har Venstre som ledetråd i disse spørgsmål.

Vi har fået nogle chok allerede. Havmiljøplanen har hr. Gert Petersen nævnt. Vi kræver faktisk at få den fremrykket, og vi håber, vi får svar på det, som SF's ordfører sagde i sin tale. Det har været en forskrækkelse. En anden stor forstrækkelse har det været, at miljøministeren uden videre godkender en elendig løsning på Storebælt. Vi havde da håbet, at det mindste, vi havde fået ud af at få De Radikale ind i regeringen, var, at Miljøministeriets minimumsmodel kom igennem med De Radikales støtte. Tværtimod. Miljøministeren har sagt, at hun synes, det er o.k., at man plasker den store ø lige ned over Sprogø. Det er da meget godt, man redder Halsskov Rev, men hvis man så tager Sprogø østfra, hvad så? Og hvis man får de samme gennemstrømningsproblemer og smadrer ind over det system, hvad så? Det har miljøministeren sagt, at det kan hun godt godkende. Om det skyldes, at hun er kommet til at godkende, at man laver ralgravning og sandsugning i det fine stenrev og derfor næsten ikke kan holde masken til at gå ind for sin minimumsmodel bagefter, skal jeg ikke kunne svare på. Vi håber da meget, at Socialdemokraterne i hvert fald vil sørge for, at den ikke kommer igennem, selv om jeg skal love for, at de har fået meget lidt hjælp på dette punkt fra den grønne miljøminister.

Så er der sagerne. Der har vi stadig væk god forventning til Det Radikale Venstres indflydelse. Jeg vil godt nævne en sag, som i øjeblikket suser lige om ørerne på os. Det er de svensk/tyske atomtransporter. Der er nogle herinde, der husker, at vi havde for en del år siden en debat om det svenske atomtransportskib Sigyn. Sigyn sejler i øjeblikket af sted med affald, som skal bringes fra Tyskland til Sverige, og da man ikke vil have ballade i Sverige og i Tyskland, sender man det igennem Danmark,

[Margrete Auken]

hvor det oven i købet er sådan, at de danske myndigheder siger, at nu vil de holde helt ro om sagen, så svenskerne ikke får vrøvl. Jeg håber meget, at vi får miljøministeren til at sige, at det skal i hvert fald ikke være nemmere at benytte sig af internationalt farvand og sejle igennem med MOX-brændsel. MOX-brændsel er ikke bare almindeligt reaktorbrændsel. Det er tilsat plutonium. Det er noget virkeligt stads, som nu kommer igennem Skagerrak, Kattegat, Storebælt eller Øresund, bare fordi der skal være fred i Vesttyskland og i Sverige. Jeg tror, at miljøministeren vil vise sig her som en, der virkelig er på sin gamle linie, og jeg håber, at jeg også får et positivt tilsagn om det nu.

Men så kommer måske nok den værste af alle sagerne. Der var i statsministerens åbningstale nogle flotte formuleringer om Brundtlandkommissionen. Vi har lige hørt fru Marianne Jelved fra Det Radikale Venstre give skruen lige et par omdrejninger til, og hvor man understreger betydningen af, at man nu lever op til Brundtlandkommissionens krav om at få halveret energiforbruget i løbet af de næste 40-50 år.

Ja tak, godmorgen, hvad gør man? Det stik modsatte. I øjeblikket lægger man oven i den jernbaneforbindelse på Storebælt motorvejen. Og i og med at man lægger motorvejen, er man fuldstændig ikke bare til grin, men laver en skandale. Sagen er nemlig, at man kan argumentere og bør argumentere godt for jernbanen, fordi den faktisk vil spare en forfærdelig masse energi. Vi tror, vi kommer helt ned på en trettendedel af energiforbruget i forhold til færgerne.

Hvad siger miljøministeren i et af svarene til os her forleden dag i Miljøudvalget? At med den valgte løsning elimineres den besparelse. Jeg kan betro miljøministeren, at det bliver værre. Det er sådan, at inden for de næste 40 år tyder alt på, at transporterne vil stige med op imod 100 pct. Hele denne stigning vil ligge på vejene, når man anbringer en motorvej hen over Storebælt oven i jernbanen.

Logikken er altså ganske simpel, og jeg ved godt, at der er også mennesker i Socialdemokratiet, der tror, at de kan redde den ved at sige: Vi styrer det alligevel ved, at vi lægger nogle flere afgifter ind. Vi gør et eller andet, så vi får flyttet trafikken over. Jeg tror ikke på det. Sagen er nemlig, at hvis vi skal have finansieret motorvejen, skal der meget vejtrafik ind over den, ellers

så går det galt. Altså, hvis det går godt, så går det galt. Og hvis det går galt, så går det meget galt. Det er på en eller anden måde en temmelig jammerlig situation at have anbragt sig selv i.

For lige at give det et ekstra tryk, så er det jo sådan, at hvis man ser på Hoff & Overgaard's beregninger på, hvordan man skal få finansieret den motorvej, så kommer halvdelen af indtægterne fra godstransporter. Jamen det er jo det samme som at sige, at DSB ikke må få succes med at udbygge et godt godssystem. For hvis DSB får lavet et godt godssystem, går det ud over rentabiliteten på vejdelene af Storebælt.

Med den trafikpolitik – eller mangel på samme – vi har i dette land, er det ganske forudsigeligt, hvad der kommer til at ske: man laver klatløsninger, man bygger småstykker af en motorvej, og man begynder oven i købet – det er jo en del af det dér gribende forlig – at anlægge motorveje oppe i Nordjylland, hvor trafikken vistnok er noget i retning af halvdelen af, hvad den er på Isterødvejen. Mig bekendt er der ikke nogen, der drømmer om at lave motorvej på Isterødvej, men nu anlægger man altså motorveje oppe i Nordjylland. Hvis det så havde været i Herning, i Esbjerg eller et af de steder, hvor der er trængsel, men af grunde, som ikke egner sig til at blive refereret fra denne talerstol, kommer den altså til at ligge deroppe. Det siger denne løsning, og det vil sige, at hele satsningen bliver en vejsatsning.

Derfor er det gribende at høre Det Radikale Venstre, at høre regeringen og at høre Socialdemokratiet tale om, at vi skal styrke den kollektive trafik, når det, man faktisk gør, er det stik modsatte. For uanset hvordan vi vender og drejer det, bliver resultatet et kraftigt stigende energiforbrug på en af de helt tunge sider. Det, der hedder transporter, er jo ikke en lille del af landets energiforbrug, det er en meget stor del.

Nu er Det Radikale Venstre altså med til at sørge for, at den dér jammerlige motorvej går igennem. Vi havde et håb om, at der ville ske et eller andet, da Det Radikale Venstre kom i regeringen. Jeg erindrer da et glimrende samarbejde med De Radikales daværende trafikpolitiske ordfører, hr. Bilgrav-Nielsen, som var virkelig opsat på dette her. Man hvad sker der? Man møder hr. Bilgrav-Nielsen som et menneske, der som energiminister er viklet ind i hæfteplaster hele vejen ned, sådan at han hverken kan røre sig eller sige noget. På den måde får

[Margrete Auken]

man jo folk på plads, sådan at der ingen vrøvl er fra Det Radikale Venstre i spørgsmålet om at bygge denne motorvej.

Men den motorvej bliver ikke bare i sig selv en lille stump; den bliver billedet på, hvordan det rent faktisk går, når regeringen skal oversætte det, man vil med Brundtlandkommissionen, til konkrete initiativer. Så er det næsten værre end ingenting, at man står og fylder ikke bare os, men hele den danske befolkning med alle disse grådskvalte formuleringer om, hvor vigtigt det er, om vores klodes fremtid, og hvad ved jeg, når man gør det stik modsatte.

Jeg ved ikke, om man kan få regeringen til at deltage i debatten om den faste forbindelse og om motorvejsdelen, men hidtil har det ikke været muligt. De sidder som lamslåede fast på deres pladser og siger bare: Forlig. Og så tilføjer Socialdemokraterne: For sent. Og så er det ordene »forlig« og »for sent«, vi nu skal ud og redde Danmark med.

Jeg ved ikke, om man kan få Det Radikale Venstre til at komme op og sige et eller andet om, hvordan der ser ud oppe i hovedet og i hjerterne på dem, efter at de nu har været dem, der bar dette her igennem i den værst tænkelige udgave. Men der er ikke andet at sige, når der nu lyder dette nødskrig fra SF, end at vi åbenbart bliver alene om det. Lad det så være det, der bliver sagt ved denne lejlighed; ved en senere lejlighed må vi prøve, om vi ikke kan få en ordentlig trafik-, energi- og miljødebat i Folketinget, hvor det faktisk kommer til at hænge sammen, og så gøre et eller andet nu i sidste øjeblik, eller hvornår ved jeg, for at undgå den dér sindssyge idé.

Hvordan har økonomiministeren i øvrigt råd til den? Det er jo det mest komiske. Den koster fem gange så meget, som hvis man lavede den billige togløsning på bildelen. Men hr. Helveg Petersens, altså økonomiministerens, meget højtidelige mine er helt væk nede under bordet, når man taler om Storebælt. Dér må alle penge gerne rulle; så skærer vi alle andre steder.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Fru Margrete Auken har da ret i, at Det Radikale Venstre har foretaget en kovending vedrørende den faste forbindelse over Storebælt, siden de er blevet medlem af regeringen.

Men det svar, som fru Margrete Auken prøver at afæske Det Radikale Venstre, vil jeg egentlig også gerne stille som spørgsmål til fru Margrete Auken fra SF. For ikke længe siden sendte jeg et brev til samtlige partier herinde, bl.a. også til SF, og spurgte, om de ville være medforslagsstillere på et lovforslag, som gik ud på, at den ulykkelige aftale blev udskudt i to år. Jeg har endnu ikke fået svar fra SF. Jeg har et færdigt forslag nede på min plads, så fru Margrete Auken behøver såmænd ikke at gå herop og sige, at hun gerne vil være medforslagsstiller; hun kan nøjes med at komme hen og sige til mig, at jeg gerne må føje hendes navn på. For hvis fru Margrete Auken mener alt det, hun her stod og sagde for et øjeblik siden, har vi, der mener, det er en dårlig aftale, der er indgået, kun én eneste ting at gøre, og det er i det mindste at forsøge at få den udskudt, så Folketinget kan få mulighed for at tænke sig om en ekstra gang. Men jeg glæder mig på forhånd til, at fru Margrete Auken sammen med Fremskridtspartiet indleverer et forslag her – bureauet har jo åbent endnu – om, at projektet skal udskydes i to år.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Hvis der var et flertal bag hr. Dohrmanns forslag, tror jeg også, vi ville være med. Men med den ømskindethed, som udvises i øjeblikket fra forligspartiernes side, er det i hvert fald ikke uden videre indlysende genialt at lade sig stemme ned på den sag i stedet for at gå ind i selve kernen dér, hvor de har lavet jammerlighederne. Altså man skal ikke få lov til at dække sig bag ord som »forlig« og »for sent« og »en aftale« og »en mand er en mand« og »et ord er et ord«, og »nu ligger Farøbroerne der jo, og dem kører vi heller ikke på«, og hvad man ellers har sagt i tidens løb.

Man skal faktisk tvinges til at argumentere på sagen. Men jeg ved godt, at det næsten ikke er til at opnå, for sagen er jo, at regeringspartierne ingenting siger. De er tavse som østers – fuldstændig tavse – og tror bare, den går igennem. De har åbenbart også kvalt Det Radikale Venstre; de eneste, der dog tager lidt del i debatten, er Socialdemokratiet.

Jeg tror ikke, det er særlig fikst, men vi vil gerne diskutere det. Derimod vil vi ikke lave noget, som vi ikke får andet ud af, end at de

[Margrete Auken]

dækker sig igen. Og de dækker sig jo hele tiden – det har hr. Dohrmann sikkert også bemærket. Der er ikke tale om, at vi får nogen til at diskutere det; i den hensende kan vi vel blive enige. Der vil bare sket det, hvis vi får debatten, at vi ikke får nogen debat ud af det.

Vi skal derimod diskutere økonomi, vi skal diskutere miljø, vi skal diskutere energiforbrug, og vi skal diskutere trafikudvikling. Så de kommer på stegepanden – de skal ikke have det for nemt.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Det var dog det mest sølle svar, jeg nogen sinde har hørt her fra Folketingets talerstol.

Folketinget har vedtaget en lov – Storebæltsprojektet ruller – og så har Folketinget kun en eneste ting at gøre, hvis man mener, den beslutning skal ændres, og det er at tage sagen op igen og forsøge at få vedtaget en lov om, at projektet bliver stoppet. Det er vejen frem, ikke at stå her og kritisere visse medlemmers udseende osv. Det ændrer intet. Vejen går gennem en lovændring, og den indbyder vi som sagt også fru Margrete Auken til at deltage i.

Men jeg kan forstå, det er ord, det meste af det.

Økonomiministeren (Niels Helveg Petersen):

Flere talere har beskæftiget sig med afgifts-harmoniseringen inden for EF. Jeg skal gøre nogle bemærkninger om det.

Som nævnt i statsministerens åbningstale er der nedsat et ministerudvalg, der skal forberede Danmarks stillingtagen til overvejelserne om en langsigtet harmonisering af afgiftssatser.

I udvalget skal der foretages en nøje analyse af problemerne i forbindelse med afgiftstilnærmelser. Regeringen vil holde Markedsudvalget nøje underrettet om udviklingen i forhandlingerne i overensstemmelse med de regler, der gælder for det. Det er bl.a. af hensyn til Danmarks forhandlingsposition i EF, at regeringen præsenterer sine forhandlingsoplæg i det udvalg. Der bør linjen drøftes, men jeg vil dog gerne her trække nogle principielle synspunkter op for regeringens holdning.

Debatten – bl.a. det nylig afholdte finansministermøde på Kreta om Kommissionens forslag om fiskal harmonisering – har vist, at der nok er delte meninger på forskellige punkter,

men at der blandt medlemslandene er en politisk vilje til såvel at lette den erhvervsmæssige handel på tværs af grænserne som til at fremme borgernes fri grænsepassage.

Regeringen deler principielt den målsætning, bl.a. fordi en forenkling af grænseformaliteter vil lette også dansk eksport. Tilpasning i afgiftsstrukturen rejser imidlertid meget betydelige problemer og en række vanskelige spørgsmål.

For det første vil jeg gerne understrege, at Kommissionens forslag jo kun er ét blandt flere; der er alternativer til Kommissionens forslag, både når det drejer sig om indholdet af forslag og de tidsrammer, der lægges. Det har også andre lande givet udtryk for. Specielt i lyset af, at et bredt flertal i Folketinget ikke kan tilslutte sig Kommissionens forslag, bør Danmark gøre en særlig indsats for, at der i Rådet findes en tilfredsstillende fællesløsning.

For det andet vil jeg fremhæve, at Kommissionens forslag altså må ses i en bredere sammenhæng end det rent afgiftsmæssige. Forslagene har nemlig vidtrækkende konsekvenser for vores politik på en række områder: på sundhedsområdet, på energiområdet og på miljøområdet. Og bekymringerne over denne side af sagen findes i høj grad også i andre lande.

For det tredje skal forslaget også ses i lyset af en samlet prioritering på skatteområdet.

Jeg vil gerne fremhæve, som det tidligere har været fremhævet også fra regeringens side, at en nedsættelse af de direkte skatter må have første prioritet, specielt netop i det indre marked, der stiller nye krav til konkurrenceevne og til øget opsparing.

Regeringen vil tilrettelægge sit arbejde i lyset af denne prioritering på skatteområdet og vil nøgternt afveje de vanskelige spørgsmål over for hinanden.

Jeg synes, vi skal være opmærksom på – og det vil jeg også bede om at man er i Socialdemokratiet – at der i øvrigt er en mulighed for, at et flertal af lande inden for EF fandt frem til deres egen løsning på dette problem. Det ville efter min bedste vurdering være en utilfredsstillende situation for Danmark, og det er derfor, statsministeren i åbningstalen fremhæver, at Danmark arbejder særdeles aktivt for, at der i Rådet findes en tilfredsstillende fælles løsning.

Danmark har i denne sag store politiske og økonomiske interesser. Regeringen vil gøre sit

[Økonomiministeren]

til, at der fortsat kan være bred enighed om linjen, og det er klogt i en sag af denne karakter, der repræsenterer nogle problemer, som vil være de samme ganske uanset regeringers politiske farve. Dette handler ikke om juridiske spørgsmål – det ligger klart, at afgiftsharmonisering kun kan gennemføres med enstemmighed – men om økonomiske og politiske problemer.

Hr. Gade har rejst spørgsmålet om udfærdigelse af en egentlig hvidbog, altså en grundlæggende redegørelse og analyse af afgiftsharmoniseringen inden for EF. Nu er det jo ikke regeringen, der dikterer, hvad Det Økonomiske Råds formandskab beskæftiger sig med, men vi er vidende om, at Det Økonomiske Råds formandskab planlægger at offentliggøre en redegørelse om det indre marked i foråret, og jeg antager, at Det Økonomiske Råds formandskab her også vil beskæftige sig netop med problemerne vedrørende afgiftsharmonisering. Formandskabet er en uafhængig institution, som der står stor respekt om, og jeg er sikker på, at formandskabet vil være i stand til at producere en redegørelse om disse forhold, som vil være et godt grundlag for diskussionen. Hvis det så viser sig, at formandskabets rapport ikke er tilstrækkelig til at dække behovet for den debat, der skal foregå, synes jeg, vi skal vurdere til den tid, om der er behov for yderligere tiltag. Men jeg finder altså, at den bedste start vil være at afvente formandskabets redegørelse. Det var et godt grundlag, det daværende formandskab lavede forud for folkeafstemningen i 1972. Jeg tror også, at formandskabet vil være den rigtige institution til at vejlede regering, Folketing og offentlighed i denne sag.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Må jeg først i al godmodighed takke medlemmer af Folketinget for de mange gode råd, man i dag har givet den nye regering med på den lange vej ind i fremtiden.

Jeg vil også gerne takke for den redegørelse for udviklingen i Grønland, som hr. Rosing og hr. Steenholdt har givet os. Medlemmer af Folketinget lytter altid overordentlig opmærksomt til de grønlandske – og også de færøske – medlemmers skildring af situationen i deres samfund, når de tager ordet her i salen. Jeg tror, vi alle er opmærksomme på, at det grønlandske samfund oplever store problemer i disse år. Det

grønlandske samfund er jo afhængigt af forholdsvis få indkomstkilder, og jeg vil gerne sige i dag, at regeringen er indstillet på – inden for den økonomiske ramme, vi har aftalt mellem regeringen og de grønlandske myndigheder – at bistå vore grønlandske landsmænd på alle måder med at komme godt igennem de kommende år. Det er nødvendigt, at vi herved viser forståelse for det særlige og svære grønlandske livsgrundlag, som jo er karakteriseret ved, at den grønlandske befolkning er så afhængig af at være fanger- og fiskerbefolkning.

Jeg vil også gerne takke fru Lisbeth Petersen og hr. Breckmann for deres redegørelse for udviklingen i denne tid på Færøerne. Vi har nu opnået enighed mellem regeringen og de færøske myndigheder om en bloktilskudsordning, og det tror jeg er en stor fordel for begge parter, men navnlig for de færøske myndigheder, fordi denne ordning indebærer, at de færøske politikere nu helt anderledes kan disponere frit – og dermed til fordel for færøske interesser – over de midler, der herved fra stilles til rådighed. Vi har også opnået en ordning nu om et nyt forsøg på at nå til enighed om den kommende udnyttelse af råstofferne i undergrunden, og jeg håber, at dette forsøg krones med held, således at denne gamle sag kan finde en udgang, som begge parter kan være tilfreds med.

Jeg tror, det ville være forkert af mig at forbigå den iagttagelse, hr. Breckmann i øvrigt indledte sin tale med. De første ord i hr. Breckmanns tale var: »Socialismen er død«. Regeringen vil gerne bekræfte, at dette er korrekt, og jeg kan føje til, at der også er fuldstændig enighed om denne opfattelse i den nye regering.

Ellers vil jeg gerne takke partiernes ordførere for deres indlæg i dag. Det er jo ikke unaturligt, at jeg især takker regeringspartiernes ordførere for den støtte, de har givet åbningstalens indhold – ellers var vi jo også langt ude – men det er da et godt udgangspunkt, at regeringspartiernes grupper støtter den filosofi, hele det idégrundlag, vi har prøvet at udtrykke med den nye regerings første åbningstale.

Jeg vil gerne takke hr. Erhard Jakobsen og hr. Glønborg for de positive og uhyre idfyldte taler, de har holdt. Jeg er ikke i tvivl om, således som den politiske grundholdning er i Centrum-Demokraterne og i Kristeligt Folkeparti, at det vil være helt naturligt og muligt at nå frem til et

[Statsministeren]

tæt samarbejde mellem de to partier og regeringen, men det er også nødvendigt, selv om CD og Kristeligt Folkeparti i denne omdeling står uden for regeringens kreds.

Hr. Glønborg gjorde nogle overordentlig fornemme og værdifulde betragtninger om betydningen af familien som de fleste menneskers daglige ramme om tilværelsen, og jeg vil gerne sige, at selv om årets åbningstale ikke indeholdt sådanne betragtninger, er jeg sikker på, at alle regeringspartierne er ganske enige i hr. Glønborgs fremhævelse af, hvor vigtigt det er, at familien som begreb fremhæves og kommer til at spille en meget stærk rolle.

I øvrigt gjorde hr. Glønborg nogle betragtninger om brug og misbrug af dagsordensbegrebet, som jeg gerne vil tilslutte mig. Der opnås sjældent noget positivt og godt ved, at man forsøger at skabe rammer for lovgivningen over dagsordener.

Dernæst vil jeg gerne gøre nogle betragtninger til den socialdemokratiske ordførers, hr. Svend Auken, tale. Hr. Svend Auken beskæftigede sig indgående med den offentlige sektor, og det er jo også berettiget, siden den er så stor. Men jeg kan ikke godkende hr. Svend Aukens forsøg på at pådutte regeringen og regeringspartierne det synspunkt, at den offentlige sektor er ineffektiv, eller at vi skulle nære ønske om at nedvurdere de offentligt ansattes indsats. Det har vi aldrig givet udtryk for.

I åbningstalen brugte jeg – og det var velovervejet – den vending, at regeringen lægger vægt på, at vi har en god og velfungerende offentlig sektor, og vi anerkender, at der udføres et værdifuldt og dygtigt arbejde af de mennesker, som er ansat i den. Men de rammer, vi fra regeringens og Folketingets side har lagt om deres arbejde, skal gøres mere tidssvarende. Det vil gøre den offentlige sektor til en mere stimulerende arbejdsplads med større arbejdsglæde for de ansatte. Det er sådan, vi ser på det.

Vi kender jo alle den gamle snak om, at på offentlige kontorer bestiller man ikke noget, men ude i det private erhvervsliv – ih, hvor har man travlt! Der er sikkert nogle, der bestiller for lidt – undtagelsesvis i det mindste – begge steder. Jeg kender personlig begge sektorer i samfundslivet, for jeg har haft min beskæftigelse i dem begge, og jeg kan godt bekræfte, at jeg kender offentlige administrationer og kontorer, hvor arbejdstempoet er højere end i visse priva-

te. Sådan er det jo; der er tale om mennesker, men der er også tale om ledelser. Nogle ledelser er dygtige og begavede og evner at få medarbejdere til at gøre en virkelig effektiv indsats, andre evner det ikke. Vi har i Danmark en veluddannet og dygtig stand af offentligt ansatte. Hvis der er noget, der hinker, er det ikke de ansattes skyld. Jeg ved godt, hvis skyld det er, det er især Folketingets skyld, for det hænger sammen med, at Folketinget igennem årtier har indrettet vores lovgivning så snørklet og bureaukratisk, at det desværre tit fører til, at befolkningen giver de offentligt ansatte skylden. Men det er vores skyld, og det er også derfor, den nye regering har sat fokus på spørgsmålet om afskaffelse af bureaukrati og forenkling og reducering af den offentlige sektors omfang. Det er ikke de ansattes skyld, at den offentlige sektor er for stor og for bureaukratisk; det er politikernes og ikke mindst Folketingets skyld; det ligger i den lovgivning, vi har skabt herinde. Derfor er det den lovgivning, vi nu skal forsøge at forenkle.

Hr. Svend Auken gjorde nogle bemærkninger om den store opgave, vi står over for, at søge at sikre, at vi kan få privatpensionsopsparing i arbejdsmarkedsregi, således at de to tredjedele af befolkningen, som i dag er henvist alene til folkepension, kan få en bedre indkomstdækning, når de bliver ældre.

Hr. Nyrup Rasmussen gjorde en række meget interessante betragtninger om det samme emne. Jeg er enig i, at det er vigtigt, og jeg vil gerne i dag udbyde, hvad jeg forleden sagde i åbningstalen. Det er jo en ny regering, som i dag fremstiller sig med sin første egentlige åbningstale i Folketinget, og derfor er det måske på sin plads, at jeg gør ganske klart, at den nye regering har samme opfattelse af trepartsforhandlingernes betydning og indhold som den forrige regering, der satte disse drøftelser i gang. Vi har i KVR-regeringen ganske samme opfattelse som den, jeg udtrykte i forbindelse med nedsættelsen af arbejdsmarkedspensionsudvalget. Dengang sagde jeg i mine indledende bemærkninger: »Som jeg var inde på ved indledningen til efterårets trepartsforhandlinger, er det regeringens synspunkt, at en udbygning af arbejdsmarkedspensioner aftales mellem arbejdsmarkedets parter som led i overenskomstforhandlinger. Regeringen er i den forbindelse indstillet på at fremme indgåelse af sådanne

[Statsministeren]

pensionsordninger, men det er helt afgørende, at der også hos lønmodtagerne er en reel interesse for arbejdsmarkedspensioner.«

På trepartsmødet den 9. februar i år forsikrede jeg LO's formand om, at den rigtige vilje til at opnå et resultat var til stede, og at regeringens initiativ bestemt var seriøst ment, og det vil jeg gerne i dag gentage på KVR-regeringens vegne.

Jeg vil også gerne – siden jeg nu er blevet spurgt – citere et par enkelte sætninger fra fælleserklæringen om Arbejdsmarkedspensionsudvalgets arbejde. Der står: »Arbejdet skal være afsluttet i efteråret 1988, så det kan give mulighed for en udbygning af ordningen med arbejdsmarkedspensioner i 1989. Regeringen er villig til at fremsætte forslag til den lovgivning, som eventuelt vil være nødvendig som følge heraf.« Den nye regering står fast på dette til-sagn.

Regeringen er også fortsat parat til at indgå en forpligtende trepartsaftale. I min åbningstale i 1987 stod der: »Regeringen er derfor parat til at indgå en forpligtende trepartsaftale gældende fra den 1. marts 1989, hvor beskedne lønstigninger og øget pensionsopsparing kombineres med skattenedsættelser.«

Så vil jeg føje til i dag – for vi følger jo alle forhandlingerne meget nøje, men vi kan ikke konkludere, før forhandlingerne er helt afsluttet – at regeringen ønsker, at arbejdsmarkedets parter selv finder en løsning. Vi ved jo alle, at pensionsordninger er et stort og vanskeligt område, hvor der kan være behov for lovgivningsinitiativer for at få en god ordening, som virker på den rigtige måde.

Regeringen håber på et positivt resultat. Nu må vi lade forhandlingerne fortsætte i den kommende tid, og så må vi konkludere, når forhandlingerne har nået et forhåbentlig positivt resultat.

Ellers må jeg sige, at jeg synes, hr. Svend Auken's tale var ganske flot, men den var ikke en forelæggelse her i Folketinget af et socialdemokratisk politisk-økonomisk program, det var den ikke. Men det vil jeg ikke bebrejde hr. Svend Auken, for det tager jeg som et udtryk for, at hr. Svend Auken ønsker, at ingen skal låse sig fast i dette åbningsøjeblik, vi skal have mulighed for frie forhandlinger, og det vil regeringen gerne indbyde til.

Jeg har nogle få bemærkninger til fru Pia Kjærsgaards indlæg.

Fru Pia Kjærsgaard spurgte, om den bundne opsparing vil blive udbetalt efter lovens regler. I den anledning vil jeg gerne på regeringens vegne bekræfte, at den bundne opsparing vil blive stillet til rådighed for opsparerne efter lovens regler fra 1990. Regeringen har ingen planer om at ændre heri; det kan man roligt betragte som sikkert.

Dernæst kan jeg ikke lade være med at kommentere en bestemt vending, som jeg har lagt mærke til at fru Pia Kjærsgaard så ofte bruger, nemlig den om »vennerne«.

Fru Pia Kjærsgaard sagde – og det er jo rigtigt – at regeringen nu har indgået et forlig om langtidsledige – og så kom udtrykket: »med vennerne i Socialdemokratiet«. Jeg forstår det godt, og derfor synes jeg, det er rigtigt af mig for balancens skyld at gøre opmærksom på, at vi i sagen om landbrugets refinansiering også var glade for at kunne indgå forlig i juni med »vennerne« i Fremskridtspartiet. Vi er jo alle venner her i salen – især når vi indgår forlig med hinanden.

Jeg vil dernæst anbefale Folketingets medlemmer – men alle vil nok ikke følge mit råd – at stemme mod begge de dagsordener, som er foreslået under denne debat, og det synes jeg man bør gøre med den motivering, jeg anførte i formiddags. Det er ikke nogen god parlamentarisk arbejdsskik i dagsordener pludselig at vedtage noget, som er definitivt, og dermed spærre vejen for et sagligt, ordentligt undersøgelsesarbejde.

Det, de to dagsordener jo især beskæftiger sig med, er spørgsmålet om medicintilskud, og jeg vil anbefale Folketingets medlemmer, at vi i denne fase arbejder lige så seriøst og grundigt, som den daværende socialdemokratiske socialminister gjorde i sommeren 1981. Dengang førte den daværende socialminister, fru Ritt Bjerregaard, efter et stort forarbejde – det skulle være sagligt, og det var det – grundige drøftelser med en række partier om besparelser på medicinrådet. Det førte til et forlig – og jeg behøver ikke at nævne, hvem der deltog i forliget; alle grupperne er opmærksom på, hvem der gjorde, og hvem der ikke gjorde – der gik ud på, at en række lægemidler blev flyttet fra 75 pct.-tilskuddet til 50 pct.-tilskuddet, ligesom der også var en række lægemidler, som helt udgik af tilskudslisten. Derved sparede den daværende socialdemokratiske minister, fru Ritt

[Statsministeren]

Bjerregaard, 114 mio. kr. Jeg tror, det var velbegrundet, men jeg tror også, det var sagligt, for det var jo ikke sådan noget, man sjaskede med i en tilfældig dagsorden. Nej, det var noget, som var genstand for grundige, langvarige forhandlinger mellem den daværende regering og forligspartierne. Og på samme måde synes jeg, vi sagligt og sobert i den kommende tid skal beskæftige os med, om det nu er rigtigt, forsvarligt og muligt at gennemføre ændringer i vores medicintilskudsordninger.

Jeg anbefaler altså, at man stemmer imod begge dagsordener.

Og så vil jeg sige til sidst, at under denne debat har der som altid været mange polemiske og mange skarpe udtalelser, det bøjer jeg mig for. Det kunne friste mig til at svare med stærke ord, men jeg vil lade mit milde sind få overtaget som så ofte før.

I den meget vanskelige situation, som foreligger for Danmark og også med hensyn til Folketingets arbejdsindsats, drejer det sig nu ikke om, at vi taler os væk fra hinanden. Det er ingen kunst. Kunsten er at erkende, at vælgerne nu engang ved sidste valg sammensatte Folketinget, som de havde lyst til. De fleste af os kunne godt have tænkt os, at det var gået på en anden måde, men vi må nu engang tage vælgernes dom til efterretning, og det er de valgte forpligtelse at få Folketinget til at fungere forsvarligt og effektivt alligevel. Det er vores opgave, og derfor mener jeg, at vi nu skal tage fat på arbejdsopgaverne; de er store nok.

I sidste folketingsår oplevede vi to valg, og derfor mener jeg, vi alle må styre efter, at vi hverken skal have et nyt valg eller et regeringskifte lang tid frem. Vi har i dette Folketing et stort fælles ansvar, og jeg kan sige til allersidst: Både regeringen og oppositionen er i virkeligheden i mindretal. Man skulle ikke tro, det matematisk kunne lade sig gøre, men sådan virker det. Både regering og opposition er egentlig i mindretal, og det betyder også, at det ikke bliver let at være regering, men det bliver heller ikke let at være opposition.

Vi kan hjælpe hinanden, hvis vi viser god vilje til at nå arbejdsresultater. Nu har vi haft en god og festlig åbningsdebat, som vi plejer. Den skal jo ryddes af vejen, inden vi for alvor kan koncentrere os om det egentlige arbejde, og det er jeg sikker på at der vil være en stærk vilje til i det nye folketing. Regeringen vil i hvert fald gøre sit til, at det kan lykkes.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Statsministeren var så venlig at huske os alle sammen på, at Socialdemokratiet i sin regeringsperiode havde gennemført besparelser. Det er fuldstændig rigtigt, det har vi gjort, og det kan jo så måske bidrage til, at en af de myter, som statsministeren også meget gerne vil udbrede, nemlig at Socialdemokratiet kun er i stand til at bruge penge og ikke til at spare, dermed har fået et effektivt skud for boven.

Jeg forstod nu i øvrigt, at eksemplet mest skulle bruges til at understrege, hvor grundigt Socialdemokratiet var gået til værks, dengang vi skulle gennemføre disse besparelser: forhandlinger med andre, udvalgsarbejde osv., og jeg kan helt bekræfte, at sådan foregik det. Derfor er det måske lidt letsindigt af statsministeren at nævne dette eksempel, idet jeg forstår, at regeringen har nedsat et udvalg, som skal kigge på medicinpriserne. Men før dette udvalg overhovedet har nået at få færdiggjort sit arbejde, kommer regeringen med sine forslag til besparelser.

Hvis man havde båret sig lige så fornuftigt ad som Socialdemokratiet, havde man afventet resultatet af udvalgets arbejde, set på dets forslag og forhandlet med partierne, og så kunne det da godt være, at der kunne være kommet noget fornuftigt ud af det.

Formanden:

Hr. Gert Petersen har ordet for en kort bemærkning, men jeg appellerer om, at vi derefter går til anden omgang.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg er ked af, at statsministeren åbenbart har tabt pusten fra det store filosofiske studium, som han ellers havde kastet sig ud i, og som prægede talen for to dage siden, hvor mindst halvdelen af talen var filosofiske betragtninger over samfundets indretning, den offentlige sektor, dybtgående forandringer osv., med tanker om forenkling, decentralisering og – nu brugte statsministeren ikke selve ordet, men det lå i mange af de filosofiske betragtninger – selvforvaltning. Det er åbenbart noget, statsministeren undervejs har tabt interessen for, hvad der måske ikke kan undre én helt.

[Gert Petersen]

Sagen er i hvert fald den, at jeg stillede statsministeren, jeg tror en halv snes spørgsmål om, hvordan disse betragtninger over decentralisering og selvforvaltning skulle forstås, for som jeg sagde, kan de forstås på forskellig måde, hvad den filosofiske statsminister sikkert vil give mig ret i. Det fik jeg ikke noget svar på, og jeg havde ellers regnet med, at vi skulle have en interessant diskussion om selvforvaltning og decentralisering. Men o.k., jeg var jo inde på den tanke, at al denne tale måske var skalleskjul for noget helt andet, og den har jeg egentlig fået bekræftet gennem statsministerens tavshed.

Formanden:

Inden vi går til anden omgang, skal jeg meddele, at det er min hensigt at køre igennem uden middagspause.

Svend Auken (S):

Hr. Erhard Jakobsen sagde tidligere under debatten i dag, at han slet ikke kunne genkende det Danmark, der blev gengivet i min tale her i dag, da jeg talte om de økonomiske og menneskelige problemer, som det danske samfund står over for. Hr. Erhard Jakobsen var meget overrasket over, at mit billede af Danmark omfattede arbejdsløshed, gæld, store miljøproblemer, mange mennesker, der bliver holdt uden for det aktive samfundsliv, stigende skattetryk osv.

Jeg er nødt til at sige til hr. Erhard Jakobsen, at disse oplysninger om det danske samfund i dag desværre er sande. Arbejdsløsheden vokser faktisk og er på vej mod det uhyggelige tal 300.000. Gælden vokser; den er faktisk blevet fordoblet de sidste 6 år. Miljøproblemerne er voksende i vores samfund. Vi har netop fået at vide, at der nu er så stort et iltsvind i de danske farvande, at der ikke kan fanges fisk helt op til Anholt. Skattetrykket er voksende og er vokset kraftigt i de sidste 6 år.

Det er selvfølgelig ikke hele sandheden om Danmark, at der er gæld, arbejdsløshed, mennesker, der bliver holdt uden for samfundet, miljøproblemer osv., men det er desværre en væsentlig del af sandheden, og det er de udfordringer, regeringen og Folketinget står over for.

Jeg vil i modsætning til hr. Erhard Jakobsen rose statsministeren for, at han i sin tale i tirsdags vedkendte sig, at det på disse områder går

den gale vej med dansk økonomi og med det danske samfund. Statsministerens opregning af problemer i tirsdags var mindst lige så pessimistisk som den, jeg kom med i min tale i dag. Det, jeg derimod savnede i statsministerens tale, og som jeg også savnede i replikken i dag, var, at regeringen vedkendte sig et ansvar for, at det er gået så skævt i Danmark i de sidste 6 år.

Jeg forstod på den krydsild, der var med statsministeren i fjernsynet efter trontalen, at han mente, at regeringen ikke havde noget ansvar for, at det var gået så skævt de sidste mange år. Han mente, at det var Folketingets skyld, og han mente, at det var arbejdsmarkedets parters skyld.

Jeg må sige til statsministeren, at jeg tror, han gør klogt i som regeringschef at vedkende sig, at han har et væsentligt medansvar for, at udviklingen er gået så skævt, som den er i det danske samfund. Netop på det økonomiske område har regeringen jo rent faktisk haft et flertal i næsten hele sin regeringsperiode. Den har som mindretalsregering – og vi har jo næsten ikke haft andet end mindretalsregeringer i Danmark – kunnet stole på et flertal. Det vil sige, at det er virkningen af 6 års borgerlig politik, vi nu ser.

Med hensyn til at give arbejdsmarkedets parters skylden og sige, at det er deres ansvar alene og ikke regeringens, må jeg minde om, at regeringen naturligvis er den største arbejdsgiver i det danske samfund, og at finansministeren er en vigtig brik i de meget afgørende forhandlinger på arbejdsmarkedet, der foregår, nemlig forhandlingerne inden for den offentlige sektor.

Statsministerens tale her i dag var langt mere fredsommelig end den, der blev holdt i tirsdags, i omtalen af den offentlige sektor, og det vil jeg gerne sige tak for. Jeg kunne have sparet 4-5 sider af min i øvrigt, synes jeg, glimrende tale; hvis statsministeren havde nøjedes med de fornuftige og velovervejede betragtninger, som han kom med her i dag, i stedet for den gang nykonservativ, nyliberal bragesnak, som vi blev præsenteret for i tirsdags, og som jo ikke kunne opfattes på anden måde, end at der her var tale om en klar nedvurdering af den offentlige sektor, af velfædssamfundet og af de mennesker, der arbejdede i den offentlige sektor.

Statsministeren sagde, at vi jo ikke er kommet med noget alternativ eller modstykke til den borgerlige regerings politik. Det mener jeg

[Svend Auken]

er forkert. Vi har faktisk i de sidste uger og måneder arbejdet meget intenst i Socialdemokratiet med at forklare nøjagtigt, hvordan vi vil gribe tingene an, og jeg har i dag resumeret vores holdning. Vi mener, at det, der skal sættes ind på, er et samarbejde mellem den offentlige og private sektor, en nedbrydning af det kunstige skel mellem offentlig og privat virksomhed. Vi har peget på forhandlinger på arbejdsmarkedet – trepartsdrøftelser – om konkurrenceevne, om opsparring, om en mere retfærdig pensionsordning, om investeringer i nye virksomheder, produktioner og produkter osv.

Jeg gjorde i den forbindelse statsministeren opmærksom på, at jeg tror, det er meget svært at få almindelige danskere til at acceptere den hårde økonomiske politik, som der under alle omstændigheder er brug for, hvis ikke man oplever, at det, der sker, både er retfærdigt og har et perspektiv i sig. Hvordan skal man kunne forstå, at der skal skæres ned på boligydelsen til pensionisterne, hvordan skal man kunne forstå, at der skal forringelser til på kontanthjælpen, på dagpengeområdet osv., samtidig med at nogle mener, man kan flutte sig med et milliardbeløb i skattelettelser til formueejerne herhjemme?

Jeg tror, det er en meget uklog politik, regeringen her har lagt op.

Vi har også talt om uændret offentligt og privat forbrug, vi har talt om uddannelse og arbejde til de ledige, vi har talt om den værdi, der ligger i en aktiv miljøpolitik, og på alle disse områder har Socialdemokratiet givet klare svar.

Det er derfor ikke rigtigt, at der ikke er et tydeligt alternativ til den borgerlige politik. Det er der, og det bliver man i stigende grad nødt til at interessere sig for, for ændres der ikke signaler, og fortsætter man i den skæve bane, som man har været inde i de sidste 6 år, så bliver de problemer, som vi er enige om er meget alvorlige, blot endnu meget større.

Og så til sidst. Det er ikke altid så let i politik, som mange mennesker tror. Når vi om et øjeblik stemmer om dagsordenerne, vil befolkningen opleve det ejendommelige, at til trods for at alle partier uden for regeringen har givet udtryk for, at de er enige i grundtanken i den dagsorden, der er foreslået af os, vil den alligevel blive stemt ned med et stort flertal. Man går op på talerstolen og siger, at man er enig, men man

stemmer den ned. Hvorfor? Jo, fordi statsministeren valgte ikke at tage stilling til substansen i dagsordenen, men at gøre den til en parlamentarisk styrkeprøve, og dér er det naturligvis holdningen hos de partier, der har peget på regeringen i sin tid, og det er bestemt ikke Socialdemokratiet, at regeringen skal have lejlighed til at vise, hvad den duer til – vi frygter det værste, men man har jo lov til at håbe det bedste – og derfor vil de ikke deltage i en sådan parlamentarisk styrkeprøve. Resultatet bliver derfor det for befolkningen ejendommelige, at til trods for at der er et overvældende flertal i det danske folketing, som advarer regeringen mod at fortsætte sine overvejelser om at indføre betaling for at gå til læge, betaling for at ligge på sygehus, større betaling for livsvigtig medicin til syge mennesker, bliver det alligevel ikke vedtaget herinde.

Jeg vil dog gerne sige til de mange mennesker, der spørger: Hvad er det dog for noget? Hvis et stort flertal er enig om, at sådan forholder det sig, hvorfor kan de så ikke vedtage det? – at der kommer en dag efter denne, og jeg vil gerne takke hr. Erhard Jakobsen for hans klare udtalelse her i dag, hvori han gjorde opmærksom på, at i dag ville han ikke følge sin overbevisning, når det drejede sig om dagsordener, men det ville han gøre, når det kom til de konkrete afgørelser i forbindelse med finansloven. Og jeg skal love regeringen for, at Socialdemokratiet holder fast i synspunktet om, at dette lands økonomiske problemer ikke skal løses gennem yderligere belastning af syge mennesker.

Dermed være dog ikke sagt, at der ikke skal spares penge på sundhedsområdet, og at der ikke også skal spares penge på medicinområdet.

Vi har foreslået, at man gør som andre lande, England f.eks., nemlig laver en effektiv pris-kontrol med de multinationale selskaber på dette område, sådan at vi kan få priserne på medicin i Danmark ned på det niveau, de har i andre europæiske lande; derved kan man spare ganske betydelige beløb uden at fordyre medicinen for syge mennesker, og det er det, det drejer sig om.

For os har det været helt afgørende at få den holdningstilkendegivelse i dag, og jeg vil gerne takke alle partier uden for regeringspartierne, der har støttet Socialdemokratiet i dets opfattelse i dag, og sige, at den vil blive fulgt op ved

[Svend Auken]

finanslovsafstemningerne her i Tinget. Så må vi se, om statsministeren så også afstemning for afstemning vil true med valg, regeringskrise osv., eller om han vil følge de normale parlamentariske spilleregler, der går ud på, at man retter sig efter den afgørelse, som et flertal i Folketinget træffer.

Gert Petersen (SF):

Først et par ord om trepartsforhandlingerne. I og for sig kan jeg ikke have noget imod, at arbejdsmarkedets parter taler sammen, ikke bare under selve overenskomstsituationen, og jeg har heller ikke noget imod, at de taler med regeringen, men jeg synes, der ligger noget demokratisk og forfatningsmæssigt meget betænkeligt i den måde, det foregår på med de lukkede døre, som det foregår bag ved.

Sagen er jo den, at vi ved, at hvis disse forhandlinger ender med et eller andet resultat, som så kommer herind i Folketinget, så vil der helt automatisk være et flertal for det, og det vil sige, at der er gjort et forarbejde, og at der er indgået nogle aftaler, som ikke har været i offentlighedens søgelys i modsætning til de behandlinger, som foregår her i Folketinget.

Vi ved ikke, hvor langt de er kommet med trepartsforhandlingerne, men der går rygter om, at der er et forlig lige på trapperne. Det kan være, det er forkert. Vi ved faktisk ingenting om disse forhandlinger, ud over at hvis der bliver indgået et forlig, bliver det også kørt igennem her i Folketinget. Det er en ejendommelig demokratisk mekanisme, eller rettere sagt, det er en mekanisme, der ikke har meget at gøre med demokrati, sådan som det i almindelighed forstås.

Så sagde statsministeren – det var henvendt til hr. Svend Auken – at han ikke havde hørt nogen alternativ politik blive lagt frem. Jeg skal ikke tage stilling til en diskussion mellem statsministeren og hr. Svend Auken, men jeg vil sige, at der både under valgkampen og her i Tinget og så i dag – så vidt jeg kunne høre det – blev lagt alternative politikker frem. I min egen tale pegede jeg på en alternativ erhvervspolitik, ikke en erhvervspolitik, hvor vi indfører socialismen eller rettere sagt den socialistiske markedsøkonomi i morgen, men en politik, hvorigennem man aktiverer erhvervslivet, det nuværende, eksisterende private erhvervsliv, ved en kraftig offentlig indsats, og det er det, regerin-

gen ikke vil, den vil noget helt andet. En sådan aktivering af det private erhvervsliv ved hjælp af en kraftig offentlig indsats er et alternativ til regeringens politik, for det, regeringen vil, er baseret på en tro på, at hvis bare erhvervslivet kan passe sig selv mest muligt og få de størst mulige skattelettelser, så vil det hele gå fint, og det er den filosofi, man nu har arbejdet ud fra i 6 år med sørgelige resultater.

Det er jo ejendommeligt, at statsministeren og andre fra regeringspartierne står her og bruger udtryk som, at vi er i en yderst alvorlig økonomisk situation. Jamen det er de samme mennesker, som – jeg vil ikke sige lige decideret er dem, der har bragt os i den, men de kan ikke unddrage sig et meget væsentligt medansvar for, at vi er kommet i den yderst alvorlige situation. At den er alvorlig, er jeg aldeles ikke uenig med statsministeren om, men det burde give anledning til eftertanke også hos de borgerlige partier og ministrene. Det skulle dog vel ikke være deres egen filosofi, deres egen grundlæggende holdning til den økonomiske politik, som har bragt Danmark i denne situation, nemlig den principielle passivitet, som man udviser over for erhvervslivet, samtidig med at man – og det er så det eneste, man gør – vil lette byrder for det ved skattelettelser osv., mens derimod en aktiv indsats til fremme af bestemte udviklingstendenser, til fremme af forskning, til fremme af bestemte uddannelser osv. er noget, man står fremmed over for?

Jeg kan godt forstå, at statsministeren – og jeg tror også, der var et par af de borgerlige partiers ordførere, som var inde på det – meget gerne vil have, at vi skal lægge hele denne diskussion om, hvem der har ansvaret, og hvem der har skylden, bag os. Herregud, hvorfor diskutere det? Det kan jeg godt forstå. De værste syndere er naturligvis netop dem, der gerne vil have tavlen vasket ren, sådan at man kan glemme deres syndefald, men for det første går det altså ikke så nemt, og for det andet er der en sammenhæng mellem den situation, vi står i nu, det, som skete tidligere, og det, som sker eller burde ske i morgen. Regeringen er imidlertid netop i sin iver efter at få vasket tavlen ren og ikke diskutere fortiden indstillet på ikke at drage nogen som helst lære af de fejl, den har begået.

Jeg har ikke hørt statsministeren tale om en eneste fejl, som regeringen har begået, ja, ikke

[Gert Petersen]

en fejl, som han som statsminister har begået i de seks år, og det er egentlig morsomt og spændende at møde et fejlfrit menneske. Det er meget sjældent, det sker, men jeg forstår, at det er tilfældet her – hvis ellers det er rigtigt.

Resultatet er i hvert fald, at vi står over for en politik, der betyder en yderligere skæv byrdefordeling. Folkepensionister, arbejdsløse, lavtlønnede, uddannelsessøgende, alle disse grupper må imødesee større byrder. Det kalder statsministeren en hestekur. Jamen så spørger man i disse grupper med rette: hvorfor skal hestekuren ikke omfatte alle? Hvad med disse lettelser i formueskatten, i erhvervsskatterne osv., som erfaringsmæssigt viser sig ikke at føre til det opsving, som regeringen påstår? Hvorfor skal der ske lettelser dér? Hvorfor skal de undtages fra hestekuren?

Statsministeren sagde jo også, at den hidtidige fordelingspolitik var drevet for vidt, og hvis det skal give nogen mening, må det betyde, at man er kommet for langt ud med hensyn til at tage vare på de dårligst stillede i vores samfund. Nu skal der tages mindre hensyn til dem. Fordelingen skal – set fra et konservativt, borgerligt synspunkt – rettes op, og det vil sige, at den – set fra vores synspunkt og fra hundredtusinder af menneskers synspunkt – skal gøres mere skæv.

Det er klart, at regeringens ideer om den offentlige sektor har dette sigte, det er formålet med dem, og det er også ganske tydeligt, at når det kommer til stykket, er statsministeren ikke villig til at diskutere, hvad der menes med al hans selvforvaltning og decentralisering og forenkling osv. Det er skønne ord, og dér, hvor der kan være en smule realitet i dem, er hensigten at kanalisere nedskæringer og forringede ydelser til dem, der har brug for hjælp i vores samfund.

Statsministeren siger, vi skal have større valgfrihed. Ja, det er kønt. Hvilken valgfrihed? Der er naturligvis forskel på valgfriheden for forskellige grupper i vores samfund, og den vil statsministeren gøre endnu større. Tidligere generationer og den nuværende generation har søgt efter evne, men ikke altid med lige meget held at udjævne billedet, så der blev en mere reel valgfrihed. Men hvis ikke der er gratis sygepleje, gratis lægehjælp, fri adgang til biblioteker, billig adgang til kulturgoder, gratis undervisning på alle niveauer inklusive gymnasiet

osv., hvilken valgfrihed har så en kassedame, der er enlig mor, og som tjener 11.000–12.000 kr. om måneden? Den er meget, meget beskedent. Men jeg kan garantere for, at de 25 direktører, som Børsens Nyhedsmagasin for nogen tid siden gav oplysninger om, og som hver tjente over 100.000 kr. om måneden, vil have valgfrihed. Det er de skel, der findes i samfundet, skel, som man har prøvet at udjævne, men nu skal udjævningen fjernes og skellene gøres større; det er det, der er filosofien bag denne borgerlige regerings politik.

Må jeg sige til sidst, at vi stemmer imod Fremskridtspartiets dagsordenforslag, og det hænger sammen med, at vi ikke deler den opfattelse, at den offentlige sektor er for stor. Det er statsministerens opfattelse, og det er derfor en invitation til ham. Vi mener ikke, at den offentlige sektor nødvendigvis behøver at være større, men jeg har tidligere påvist, at argumentationen for, at den netop nu er for stor, er en argumentation, som er helt uholdbar. Det viser sig også, hvis man sammenligner med et land som Sverige, hvor den er relativt betydelig større, og hvor den økonomiske og sociale situation er langt, langt bedre end i Danmark.

Pia Kjærsgaard (FP):

Ifølge den udleverede budgetoversigt for 1988 fra august måned regner finansministeren med et betalingsbalanceunderskud på 16,5 mia. kr. i 1988 og 14,5 mia. kr. i 1989. Det er i hvert fald de tal, han budgetterer med.

Økonomiministeren regner med 17,5 mia. kr. i underskud i 1988 og 16,5 mia. kr. i 1989.

Det er altså to forskellige tal, regeringen går efter, og da de sidste tal er de værste og vi har økonomiministerens ord for, at de er realistiske, ser det ikke godt ud. Disse tal understreger med al tydelighed, at regeringens opstramningspolitik ikke er tilstrækkelig til at løse de alvorlige økonomiske problemer, og jeg synes ærlig talt ikke, at der i statsministerens svartale var noget som helst til Fremskridtspartiet i den anledning.

Fremskridtspartiet har sine egne ønsker, og vi har et kraftigere ønske end regeringen om besparelser; derfor vil vi fremsætte en række forslag, der kan plukkes i, forslag, der er vores forhandlingsgrundlag.

Forslagssummen vil være ca. 40 mia. kr. ud af det samlede budget på 220 mia. kr., men jeg

[Pia Kjærsgaard]

må endnu en gang understrege, også over for hr. Kent Kirk, at det er forslag og ikke beløbskrav, vi vil komme med, og at der endnu ikke foreligger nogen forslag fra Fremskridtspartiets side. Jeg ved ikke, hvor hr. Kent Kirk har det fra.

Det indebærer, at regeringen aldrig nogen sinde skal mangle besparelsesområder, hvis den mangler penge. Men jeg må også tilføje, at for Fremskridtspartiet vil det være et krav, at der indgår skattelettelser i de forhandlinger, vi håber og forventer fra den nye regerings side.

Så kunne jeg godt tænke mig fra regeringen nærmere at få uddybet den historie, som Jyllands-Posten også bringer en del af i dag: i 1987 blev bilsalget bremsset effektivt. I 1988 ser det ud til at være lige så dårligt med bilsalget. Alligevel forventer regeringen, at bilbranchen vil forøge antallet af solgte biler med 25 pct. Det er da i hvert fald optimistisk.

Vi mener, at det er en urealistisk optimisme, og beløbet, man forventer i afgifter ved bilsalget, vil aldrig nogen sinde dukke op i statskassen. Alligevel indregner regeringen et merprovenu på 2,2 mia. kr., der skal komme fra en stigning i antallet af solgte biler. Det er ikke småpenge, vi taler om, de 2,2 mia. kr., regeringen regner med. Det er urealistiske tal, som også møder hovedrysten fra bilbranchen.

Regeringen har såmænd også nedsat sig som spåmænd, idet man forventer 600 mio. kr. i provenu og afgifter på olieprodukter i 1989 i forhold til 1988. Stigningen i provenuet vil efter regeringens skøn komme, da man forventer en koldere vinter mellem 1988 og 1989.

Jeg mener, det er usædvanligt, at en regering lader vejrprognoser indgå i forventede provenuer. Jeg mener, det står sløjt til herhjemme, og udebliver det dårlige vejr, håber regeringen på fortsat faldende oliepriser, så man kan hente pengene hjem i stigende afgifter i stedet for.

Forleden dag blev der fremlagt en økonomisk oversigt fra den nye økonomiminister, der betegnede sin rapport som dyster, men realistisk. Hvad kan vi så bruge den rapport til? Jo, vi forventer naturligvis altid at få forelagt realistiske rapporter, hvor diverse ministre ikke har været inde med korrekturblækket og tilpasset rapportens indhold. Hvis denne rapport er realistisk, og det har vi jo økonomiministerens ord for, så ser det virkelig ud til, at tingene sker hurtigt i negativ retning.

Når jeg fremhæver disse punkter, så er det naturligvis, fordi der fortsat kommer modstridende tal og beregninger fra medlemmer af regeringen, ikke alene fra regeringspartierne, men fra medlemmer af regeringen. Det synes jeg ikke er særlig troværdigt, og jeg kunne godt tænke mig en uddybning af historien om det forventede bilsalg, som virkelig må betyde noget i milliardindtægter for regeringen.

Så vil jeg omtale de foreslåede dagsordener, som vi skal tage stilling til her om kort tid.

Det er ikke min opfattelse, at Socialdemokratiet ønskede at få Fremskridtspartiets tilslutning til det dagsordensforslag, man fremsatte i formiddags. At få Fremskridtspartiets opbakning til et forslag, hvor vi skulle tilslutte os synspunktet om tilbageholdenhed med de offentlige udgifter, det tror jeg ikke at Socialdemokratiet havde forventet.

Derfor har vi lavet vores eget dagsordensforslag, som helt anderledes vil gå ind i en anden debat om Danmarks bureaukrati, Danmarks alt, alt for store offentlige sektor og et krav om skattelettelser. At vi så derudover har gentaget stort set Socialdemokratiets dagsorden med hensyn til afgifterne på sundhedsområdet, det er såmænd for at markere, at vi også på det punkt er meget uenige med regeringen om en hvilken som helst form for afgift på lægebesøg og afgift på sundhedsområdet. Vi synes, det er en urimelig ting, regeringen prøver at indføre, og det bliver ikke med Fremskridtspartiets stemmer.

Jeg vil anbefale, at man stemmer for Fremskridtspartiets dagsordensforslag uden at skele til konsekvenserne, selv om statsministeren var oppe og fortælle, at han ikke kunne leve med de dagsordensforslag. Jeg mener ikke, at det er Fremskridtspartiets opgave hverken at skåne eller redde regeringen. Det er Fremskridtspartiets opgave at få Fremskridtspartiets synspunkter ud så godt og så bredt som overhovedet muligt. Så derfor vil jeg naturligvis anbefale, at man stemmer ja til vores forslag og nej til Socialdemokratiets.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg vil meget gerne takke fru Pia Kjærsgaard for den præcisering, der er kommet vedrørende Fremskridtspartiets spareplan. Jeg vil med det samme understrege, at jeg aldrig nogen sinde

[Kent Kirk]

har sagt, at det var krav som sådan. Det, jeg har været i tvivl om, var, om de forslag, der ligger i spareplanen, var noget, der blev støttet af fru Pia Kjærsgaard og hr. Dohrmann. Det forstår jeg er tilfældet. Både fru Pia Kjærsgaard og hr. Dohrmann går ind for selve spareforslagene.

Så er jeg bare lidt i tvivl, for jeg har set i nogle af de udtalelser, som fru Pia Kjærsgaard og hr. Dohrmann er kommet med, at de selv har betegnet nogle af spareforslagene som værende urealistiske, bl.a. at det forslag, der går ud på at afskedige 100.000 offentligt ansatte pr. 1. januar 1989, var et urealistisk forslag. Men jeg vil gerne have at vide af fru Pia Kjærsgaard, om denne urealisme nu ikke længere eksisterer, om man nu mener, at disse spareforslag kan gennemføres.

Mener man, at man kan fjerne jobskabelsesordningen fuldstændig? Mener man, at man kan fjerne en stor del af de børnetilskud og ungdomsydelser, familierne får? Mener man, at man kan kræve fuld betaling for dagpasningsordninger for børn? Mener man, at man kan fjerne tilskuddet til Grønland og Færøerne, uden at det kommer til at berøre vores rigsfællesskab med de to nordlige områder?

Jeg vil gerne spørge fru Pia Kjærsgaard, om man virkelig mener, at det er en realistisk politik, som er seriøs over for de partier, der arbejder for at løse nogle af de samfundsproblemer, vi har.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg ved ikke, hvor hr. Kent Kirk har de oplysninger fra. Nu har jeg det på den måde, hr. Kent Kirk, at jeg læser andet end Ekstra Bladet, og så vidt jeg kan bedømme, har hr. Kent Kirk kun de besparelsesforslag fra Ekstra Bladet. Der er intet fremlagt fra Fremskridtspartiets folketingsgruppe.

Når og hvis vi kommer til forhandlinger med regeringen, så vil vi præsentere vores besparelsesforslag og vores ændringsforslag, og hvis de forhandlinger strander, så stiller vi dem som ændringsforslag her i folketingsalen, og så skal også hr. Kent Kirk få lov at tage stilling til dem. Så vil vi se, om hr. Kent Kirk og Det Konservative Folkeparti og den øvrige regering mener noget som helst med, at man skal holde de offentlige udgifter nede, at man skal lave besparelser, og at vi på et eller andet tidspunkt skal have skattelettelser i det her land.

Men det, jeg er tilbøjelig til at tro vil ske, er, at regeringen endnu en gang går til vennerne i Socialdemokratiet, og så vil jeg have lov at sige: Befri mig for mine venner, mine fjender skal jeg nok finde selv.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Ja, så vil jeg gå til vennerne i Fremskridtspartiet og stille et spørgsmål: Eksisterer der slet ingen forslag? Eksisterer der slet ingen politik i Fremskridtspartiet? Er alt det, vi har kunnet se i aviserne, fuldstændig tågesnak? Er det situationen? Så ved vi, hvor Fremskridtspartiet står henne. Så er der ingen politik.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg må konstatere, at hr. Kent Kirk holder sig til Ekstra Bladet og intet andet.

Glønborg (KRF):

Jeg vil gerne have lov til her til sidst at udtrykke min tilfredshed med, at vi på trods af en temmelig ophedet start alligevel fik en god debat med mange saglige indlæg, hvis tanker kan bruges i det kommende års arbejde.

Hr. Svend Auken filosoferede her til sidst lidt over, at han kunne se et reelt flertal for hovedsigtet i den foreslåede dagsorden, men at den ikke ville blive vedtaget. Jamen det er jo netop et bevis over for hr. Svend Auken på, at dagsordensmetoden ikke duer.

Hr. Svend Auken syntes også, at det var en dårlig idé, at statsministeren benyttede anledningen til at skabe en parlamentarisk styrkeprøve. Det spørgsmål gik jeg ikke ind på i min korte bemærkning i formiddags, fordi min korte bemærkning faktisk var noteret ned under hr. Svend Aukens indlæg, inden jeg vidste noget om, at statsministeren ville gøre sagen til et kabinets spørgsmål. Men jeg vil da gerne sige, at jeg synes faktisk også, at det var en dårlig idé af statsministeren at gøre denne sag til et kabinets spørgsmål.

Det er tankevækkende, at det jo netop er lederne af de to største partier plus et parti, som ifølge meningsmålingerne er på vej til at blive et meget stort parti, som skaber kamp- og konfliktsituationerne her i dag. Det kunne måske få nogle af dem, der filosoferer om at fremme det

[Glønborg]

parlamentariske systems effektivitet ved at afskaffe de små partier, til at tænke sig lidt om. Det er ikke altid sundt for partier at blive for store; så angler de efter magt, og det kan skabe nogle forkerte situationer.

Dermed være ikke sagt, at jeg anbefaler, at partier altid skal blive meget små, for de kan også blive for små, sådan at de slet ikke er her! Jeg synes alligevel, at der ville mangle noget, hvis ikke vi får lejlighed til at komme med vore tanker og dermed får en mulighed for somme tider at påvirke de store partier.

Det, jeg gerne vil have lov til at sige her i min afsluttende tale, er, at jeg har en sag, som jeg tror der er forståelse for både hos regeringspartierne og hos de socialt bevidste oppositionspartier. Det drejer sig om et forslag, som regeringen har lovet at fremsætte om ændring af lov om arbejdsskade-forsikring. (Erstatning for fosterskade).

Jeg vil have lov til i al stilfærdighed at gøre opmærksom på, at i den beskrivelse, der er givet af forslaget, står der, at man vil udvide personkredsen, der omfattes af arbejdsskade-forsikringsloven; sådan at det levendefødte barn, der inden fødslen har pådraget sig en sygdom som følge af moderens arbejde under graviditeten, får et selvstændigt erstatningskrav. Her respekterer man altså, at det ufødte barn har rettigheder, som det kan gøre gældende, når det får lov til at komme til verden.

Jeg synes, at der her gives udtryk for en tankegang, som må få os til at vende hele det problem i luften en gang til: om ikke det helt fundamentale hovedkrav for det ufødte barn er selve retten til livet, til at blive født. Jeg vil gøre opmærksom på, at når vi skal behandle det forslag, så kommer vi til at konstatere, at der her vil være endnu en ubehagelig pressionsmulighed over for den gravide kvinde, for nu er hun altså også udsat for et pres fra den, der har en interesse i, at der ikke kommer et eventuelt arbejdsskadet barn til verden, som eventuelt vil kunne komme med et erstatningskrav.

Jeg håber, at de store partier vil tage disse fundamentale livsretskrav op til overvejelse, når vi skal til at arbejde med den sag.

Nyrup Rasmussen (S):

Statsministeren har jo en pragtfuld evne til at sprede hygge i Folketinget. Det får mig næsten til at tænke på historien om det danske folk, der

igennem lang tid havde hørt en forhenværende finansminister tale om den truende afgrund, og da så endelig danskerne kom ned i afgrunden, var deres første reaktion: Nå, men her er jo egentlig meget hyggeligt, ikke sandt?

Jeg vil godt bede om, at vi alligevel ikke tager alt for afslappet på sagerne, hr. statsminister. Diskussionen drejer sig måske netop ikke om, hvorvidt vi skal have en stor central fond, for jeg tror såmænd godt, vi kunne blive enige om 6-8 mindre, hyggelige, pæne, decentrale, nydelige pensionskasser. Det centrale lige nu er, om de parter, der er involveret - regeringen og de to parter - kan fortsætte, som de hidtil har gjort det, i tryk forvisning om, at det grundlag, man startede på, da statsministeren introducerede trepartsforhandlingerne, fortsat er det samme uændrede grundlag.

Statsministeren skal jo huske på, at han i dag har optrådt som opmand mellem to af sine ministre, den erfarne justitsminister, som jeg har forstået nu vel nærmest har fået det grønne kort, og så skatteministeren, som nærmest har fået den anden farve kort, der kunne tyde på, at Venstre i dag må afkræfte det rygte, der skulle være løbet i forvejen, at man alligevel ikke er modstander af lovgivningen.

Kort sagt, det store spørgsmål nu, hr. statsminister, som jeg beder om at få et klart svar på, er: Har vi det samme grundlag for trepartsforhandlingerne, som fremgår klart af fælleserklæringen og af de tilkendegivelser, der ligger, eller har vi ikke det samme grundlag? Er det sådan, at vi kan regne med, at når disse forhandlinger nu begynder at nærme sig deres afslutning i første fase, så vil tilkendegivelserne og målsætningen, som den blev klarlagt, da man startede, være den samme?

Det tror jeg er meget vigtigt for en række vigtige møder, der finder sted her op til weekenden og i de nærmeste dage, så jeg beder om et meget klart svar.

Gade (SF):

Jeg vil gerne takke økonomiministeren for svaret vedrørende afgiftsharmonisering. Jeg synes, det er helt udmærket, at vismændene af egen drift går i gang med at lave en undersøgelse omkring afgiftsharmonisering. Det var ikke det eneste, vi mente en hvidbog skulle beskæftige sig med; vi kan tage diskussionen i folketingsalen, for vi vil fremsætte forslaget her.

[Gade]

Men jeg vil godt understrege, at den anden del jo handlede om det, som vi i øvrigt også har fået belyst i dag, nemlig at der måske er for lidt forberedelse i Danmark, der er sat for lidt fokus på, hvordan det private erhvervsliv forbereder sig, hvordan man laver en strategi for at finde mulighederne i forbindelse med det indre marked.

Så vil jeg sige til økonomiministeren, at han da skal have lidt ros for svaret. Også De Radikale har fået så meget skældud i dag. Jeg vil da mene, at her var et svar, hvor vi var på hjemmebane igen. Det var en radikal minister, der var heroppe, for på den ene side skulle økonomiministeren sige det samme, som han sagde i Markedsudvalget før Kretamødet, på den anden side skulle han stå inde for det, som statsministeren sagde i sin åbningstale. Og se, det er en sand opgave for en radikal. Og da vi nok ikke får større klarhed over sagen, vil jeg sige, at økonomiministeren klarede denne radikale prøve med bravur: lidt på den ene side og lidt på den anden side, og vi står fast på det, vi altid har stået fast på, men vi har også ændret det lidt, fordi det ser jo lidt anderledes ud, end det gjorde for en uge siden eller deromkring. Klart svar!

Debatten om afgiftsharmoniseringer i dag havde tjent lidt ved, at statsministeren – jeg kan selvfølgelig godt se, at det nok er et krav, der ikke er realistisk – var stået frem og havde sagt om det, man sagde, før vi stemte om EF-pakken, nemlig at hvidbogen ikke sætter spørgsmålstegn ved en fastholdelse af det danske afgiftssystem – det var det, der blev svaret fra skatteministerens side dengang – at på grund af presset fra EF og EF-landene, efter at EF-pakken er vedtaget, er det faktisk en realitet. Ved EF-pakken og beslutningen og dynamikken, den satte i gang, er der faktisk sat spørgsmålstegn ved fastholdelse af det danske afgiftssystem.

For sådan er det jo, men det er jo ikke altid, at man kan sige det i politik, må man konstatere. Jeg synes, det skal siges i denne debat, at det i dag er blevet påvist, at det, der blev sagt før afstemningen om EF-pakken, faktisk ikke stod til troende.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg tager ordet i anledning af hr. Nyrup Rasmussens bemærkninger, og det gør jeg, fordi

jeg gerne vil gentage det, jeg sagde for en lille times tid siden. Trepartsforhandlingerne fortsætter nu på samme grundlag, som vi opstillede i den oprindelige fælleserklæring. Det er jeg glad for at få lejlighed til at understrege. Det mener jeg betyder, at vi kan forvente, at forhandlingerne bliver ført videre med henblik på, at man slutter med et positivt resultat.

Det vil altså også sige, at måtte parterne – hvad vi håber – blive enige, og siger parterne derefter, at der så skal en lovgivning til, og det forstår vi godt at der skal, så vil vi være indstillet på at forholde os ganske som i sin tid i sagen om ATP, hvor parterne blev enige om ATP. Så sagde regering og Folketing: Så bringer vi også den lovgivning på plads, som er forudsætningen for, at det hele kan komme til at fungere.

Så lad mig slutte med at sige: Lad os nu lade parterne forhandle videre, og lad os håbe på, at der bliver tale om et positivt resultat. Det synes jeg vi alle har en stærk interesse i.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 1 af Svend Auken (S) (se foran)

forkastedes, idet 57 (S og SF) stemte for, 69 (KF, V, FP, RV, KRF og Steenholdt (Grønl.)) imod; 6 (CD) stemte hverken for eller imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 2 af Pia Kjærsgaard (FP) (se foran)

forkastedes, idet 16 (FP) stemte for, 116 (S, KF, SF, V, RV, CD, KRF og Steenholdt (Grønl.)) imod.

Hermed sluttede åbningsdebatten.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af Folketinget Rahbæk Møller (SF), Birthe Hansen (SF), Leif Hermann (SF), Bjørn Poulsen (SF), Ebba Strange (SF) og Jens Thoft (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om statsautoriserede revisorer.

[Formanden]

(Lovforslag nr. L 48).

Forslag til lov om ændring af lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v., lov om aktieselskaber, lov om anpartsselskaber, lov om erhvervsdrivende fonde, lov om fonde og visse foreninger og lov om banker og sparekasser m.v. (Ændring af bestemmelser om revision).

(Lovforslag nr. L 49).

Forslag til folketingsbeslutning om revisorers virksomhed.

(Beslutningsforslag nr. B 4).

Forslag til folketingsbeslutning om registrerede revisorer.

(Beslutningsforslag nr. B 5).

Forslag til folketingsbeslutning om Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

(Beslutningsforslag nr. B 6).

Medlemmer af Folketinget Glønborg (KRF), Lysholm Christensen (KRF), Kofod-Svendsen (KRF) og Inger Stilling Pedersen (KRF) har meddelt mig, at de til statsministeren ønsker at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvilke skridt vil statsministeren tage for at sikre, at medlemskab af en faglig organisation ikke sættes som betingelse for at få og opretholde et arbejde eller udøve et erhverv?«

(Forespørgsel nr. F 2).

Medlemmer af Folketinget Rahbæk Møller (SF), Tommy Dinesen (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Birthe Hansen (SF) og Ebba Strange (SF) har meddelt mig, at de til industriministeren ønsker at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvad kan ministeren oplyse om erhvervs- og beskæftigelsesudviklingen på Vestlolland og om regeringens indsats for at forbedre den?«

(Forespørgsel nr. F 3).

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Rahbæk Møller (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om statsautoriserede revisorer.

(Lovforslag nr. L 48).

Forslag til lov om ændring af lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v., lov om aktieselskaber, lov om anpartsselskaber, lov om erhvervsdrivende fonde, lov om fonde og visse foreninger og lov om banker og sparekasser m.v. (Ændring af bestemmelser om revision).

(Lovforslag nr. L 49).

Forslag til folketingsbeslutning om revisorers virksomhed.

(Beslutningsforslag nr. B 4).

Forslag til folketingsbeslutning om registrerede revisorer.

(Beslutningsforslag nr. B 5).

Forslag til folketingsbeslutning om Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

(Beslutningsforslag nr. B 6).

De pågældende forslag er genfremsættelse af forslag, der blev fremsat af Socialistisk Folkeparti i folketingsåret 1987-88 (1. samling), der igen var genfremsættelser i revideret udgave af forslag, der blev fremsat i 1986-87 (1. samling), jf. i øvrigt bemærkningerne til L 49.

I folketingsåret 1987-88 (1. samling) fremsatte industriministeren også sit bud på en løsning af problemerne vedrørende revision og regnskaber, jf. Folketingstidende 1987-88 (1. samling), forhandlingerne sp. 2014 og 2605 samt tillæg A sp. 1721. Der blev optaget forhandlinger for at nå frem til en løsning, der kunne samle et bredt flertal i Folketinget.

På grund af udskrivning af valget blev disse forhandlinger ikke tilendebragt.

Det er forslagsstillerens håb, at det nu endelig i indeværende samling skal være muligt at nå til et resultat.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 11. oktober 1988 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen oplåede dagsorden.